

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
RAPORU

24 EYLÜL 1990
ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
RAPORU

14 EYLÜL 1990
ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No:.....1344

Tasnif No:.....331.380.6...Baş 90

TURK-iŞ BAŞKANLAR KURULU LİSTESİ

1- Şevket YILMAZ	TURK-iŞ Genel Başkanı
2- Orhan BALTA	TURK-iŞ Genel Sekreteri
3- Enver TOÇOĞLU	TURK-iŞ Genel Mali Sekreteri
4- Mustafa BAŞOĞLU	TURK-iŞ Genel Eğitim Sekreteri
5- Mehmet BAMYACI	TURK-iŞ Genel Teşk.Sekreteri
6- Sabri ÖZDES	TARIM-iŞ Sendikası Genel Başkanı
7- H.Hüseyin KAYABAŞI	TÜRKİYE MADEN-iŞ Sendikası Genel Başkanı
8- Ekrem SAMİ	TÜRKİYE MADEN-iŞ Sendikası Genel Sekreteri
9- Şemsi DENİZER	GENEL MADEN-iŞ Sendikası Genel Başkanı
10- Münir CEYLAN	PETROL-iŞ Sendikası Genel Başkanı
11- Hüseyin DOĞDU	PETROL-iŞ Sendikası Genel Sekreteri
12- Hüseyin KARAKOÇ	TEKGIDA-iŞ Sendikası Genel Sekreteri
13- Abdurrahman UZUNYAŞA	TEKGIDA-iŞ Sendikası Genel Mali Sekreteri
14- Hikmet ALCAN	ŞEKER-iŞ Sendikası Genel Başkanı
15- Sait BURÇUN	TEKSİF Sendikası Genel Başkan Vekili
16- Zeki POLAT	TEKSİF Sendikası Genel Sekreteri
17- Yener KAYA	DERİ-iŞ Sendikası Genel Başkanı
18- Güral ERÇAKIR	AĞAÇ-iŞ Sendikası Genel Başkanı
19- Fikri KARAKADILAR	SELÜLOZ-iŞ Sendikası Genel Başkanı
20- Ali Ekber GÜVENÇ	BASIN-iŞ Sendikası Genel Başkanı
21- Turgut YILMAZ	BASS Sendikası Genel Başkanı
22- Metin TIRYAKIOĞLU	BASİSEN Sendikası Genel Başkanı
23- Tamer ERALAN	ÇİMSE-iŞ Sendikası Genel Başkanı
24- İbrahim EREN	KRİSTAL-iŞ Sendikası Genel Başkanı
25- Mustafa ÖZBEK	TÜRK METAL Sendikası Genel Başkanı
26- Behzat ERDAL	TÜRK METAL Sendikası Genel Başkan Vekili
27- Nazım TUR	DOKGEMİ-iŞ Sendikası Genel Başkanı
28- Bayram MERAL	YOL-iŞ Sendikası Genel Başkanı
29- Nejat KARAÖZ	YOL-iŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
30- Faruk BARUT	TES-iŞ Sendikası Genel Başkanı
31- Mahmut ÖZONUR	TES-iŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
32- Ahmet TAMER	TEZKOOP-iŞ Sendikası Genel Başkan Yard.ve Vekili
33- Ahmet BALAMAN	KOOP-iŞ Sendikası Genel Başkanı
34- Sabri TOPÇU	TÜMTİS Sendikası Genel Başkanı
35- Nurettin GİRGİNER	DEMİRYOL-iŞ Sendikası Genel Sekreteri
36- Emin KUL	TÜRKİYE DENİZCİLER Sendikası Genel Başkanı
37- Atılay AYÇIN	HAVA-iŞ Sendikası Genel Başkanı
38- Melih HÜSNÜ YILMAZ	LİKAT-iŞ Sendikası Genel Başkanı
39- Ali AKBAL	HABER-iŞ Sendikası Genel Başkanı
40- Savaş BENLİ	SAGLIK-iŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
41- Cemail BAKINDI	TOLEYİS Sendikası Genel Başkanı
42- Kenan DURUKAN	TÜRK HARB-iŞ Sendikası Genel Başkanı
43- Ziya SONAY	TGS Genel Sekreteri
44- Fuat ALAN	BELEDİYE-iŞ Sendikası Genel Başkanı
45- Hasan SOYSAL	BELEDİYE-iŞ Sendikası Genel Başkan Yard.
46- Önder KONULOĞLU	TURK-SEN Genel Başkanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

SUNUŞ

I- EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER.....	1
- Büyüme.....	2
- Kamu Maliyesi.....	3
- Vergi.....	4
- Zorunlu Tasarruf.....	7
- Dış Ticaret.....	9
- Enflasyon.....	9
- Gıda Harcaması.....	10
- Asgari Ücret.....	12
- TİSK "1989 Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti" Araştırmasının Değerlendirilmesi.....	21
- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP).....	25
- İşsizlik.....	27
- Eğitim.....	27
- Sağlık.....	28
- Konut.....	29
- Konut Edindirme Yardımı.....	30
- Toplu İş Sözleşmeleri.....	31
II- İŞÇİ HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	
A)İşçi Hak ve Özgürlüklerinin Korunması ve Geliştirilmesi için Yapılan Çalışmalar.....	39
- TÜRK-İŞ Genel Başkanının Başkanlar Kurulunu Açış Konuşması (6 Nisan 1990).....	39
- TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu Bildirisi (7 Nisan 1990).....	41
- TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun Bayram Mesajı(25 Nisan 1990)	42
- 1 Mayıs'90 Birlik,Dayanışma ve Mücadele Günü.....	43
- Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu Çalış- maları.....	46
- Komisyon Üyelerinin Başbakanla Görüşmesi(24.5.1990)	47
- Komisyon Çalışmaları Sürüyor.....	47
- TÜRK-İŞ Başbakan Görüşmesi (7 Haziran 1990).....	48
- TÜRK-İŞ Genel Başkanının Basın Toplantısı ve Gelişmeler.....	48

- Anlaşma Sağlanıyor.....	49
- 1990 ikinci Altı Aylık Sözlüşmeler için Koordinasyon Komisyonu Oluşturulması.....	50
- Güneydoğu Toplantıları.....	51
- Körfez Krizi.....	51
- Asgari Ücret Çalışması.....	53
- Öğretmen ve Memurlara Sendikalaşma Hakkı Tanınmalıdır. (30 Mayıs 1990).....	55
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası.....	57
B) Sosyal Güvenlik Alanındaki Gelişmeler.....	58
- Sosyal Güvenlik Uygulamaları.....	58
- Sosyal Güvenlik Zirvesi.....	63
III- EĞİTİM ÇALIŞMALARI.....	66
IV- TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI.....	
- TÜRK-İŞ Teşkilâtlandırma Albümü.....	75
- Yetki Tesbitlerinde Bildirimler.....	78
- Bünye Dışı Kuruluşlar.....	78
- İkili Sendikalar.....	79
- Teşkilâtlandırma Sekreterinin Görev Gezileri.....	80
- Kooperatifçilik Çalışmaları.....	80
- Tüketicinin Korunması Çalışmaları.....	82
V- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI.....	84
VI- HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI.....	85
- Mevzuat Çalışmaları.....	85
- Davalar.....	85
- Diğer Çalışmalar.....	85
VII- DIŞ İLİŞKİLER BÜROSU ÇALIŞMALARI.....	87
VIII- BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER BÜROSU ÇALIŞMALARI.....	89
IX- MALİ RAPOR.....	90
X- <u>BELGELER</u>	
EK 1- Sosyal Güvenlik Sorunları ile ilgili TÜRK-İŞ Tesbit ve Önerileri (19 Temmuz 1990)	
EK 2- Sosyal Güvenlik Sorunları ile ilgili GAP'ta Yapılan Zirve Toplantısı Protokolü (20 Temmuz 1990)	
EK 3- TÜRK-İŞ 16.Çalışma Döneminde Genel Başkanlıklara Gönderilen Genelgeler (Ocak/Eylül 1990)	

S U N U Ş

Başkanlar Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Konfederasyonumuz Nisan-Eylül '90 dönemi faaliyetlerini kapsayan "Çalışma Raporu" hazırlanarak bilgilerinize sunulmuştur.

Olağan Başkanlar Kurulu toplantımızdan bu yana meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmelerin değerlendirildiği I.Bölümde; büyüme, asgari ücret, vergi, fiyat artışları, zorunlu tasarruf, işsizlik, sağlık gibi konular yanısıra toplu iş sözleşmelerindeki son durum yer almaktadır.

Çalışma Raporu'muzun II.bölümünde, işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili çalışmalar kapsamında geçmiş dönem yürütülen faaliyetler ile sosyal güvenlik alanındaki gelişmeler özetlenmektedir.

Eğitim ile Teşkilâtlandırma çalışmalarının yer aldığı bölümlerin ardından Hukuk, Dış ilişkiler, Basın ve Halkla ilişkiler Bürolarımız faaliyetleri anlatılmaktadır.

Konfederasyonumuzun mali durumu "Mali Rapor" ile ortaya konulmaktadır.

Ayrıca ILO 77.Dönem çalışmalarının anlatıldığı bölüm ayrı bir rapor halinde tetkiklerinize sunulmaktadır.

Bilgilerinize saygıyla sunuyoruz.

YÖNETİM KURULU

I- EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

Geçirdiğimiz dönem ülke ekonomik ve sosyal yaşamına egemen olan yaklaşım, özellikle siyasal alanda meydana gelen gelişmelerin etkisini taşımış, son ay "Körfez Krizi" ile kendini gösteren bölgesel sorun, ülke halkını yakından ilgilendiren bir boyut kazanmıştır.

1989 yılının ikinci yarısından itibaren ülke ekonomisinde ağırlığını hissettiren "iç talebe yönelik büyüme" stratejisi, iç ve dış koşulların elverişli olmasına da bağlı olarak sürdürülmüş, 1990 yılının altı aylık sonuçlarına göre büyüme hızının yüzde 10'lara ulaştığı bir dönemde fiyat artışları geçmiş yıla oranla aşağıya çekilmek ve denetime alınmak amacı gerçekleştirilmek istenmiştir. Kısa vadeli sonuçları bakımından nisbeten olumlu sonuçları görülen bu politikanın çalışanlara dönük yansıması beklenen ölçüde olmamıştır. Gelirlerini en azından enflasyon oranında arttırabilme imkanı bulamayan örgütsüz çalışanlar, emekliler süregelen fiyat artışları karşısında daha düşük bir yaşama standartına maruz kalmışlardır. Geçmiş yıllarda görülen ücret aşınmasını da gidermeye yönelik taleplerin hız kazandığı bir yapılanmada kamu kesimi çalışanlarının örgütlenme girişimleri belirleyici olmaya başlamıştır. Aynı dönemde örgütlü işçilerin sendikaları aracılığıyla yürüttükleri hak arama mücadelesi toplu iş sözleşmesi müzakerelerinde etkin olmuş ve işçiler sözleşme öncesi döneme göre azımsanmayacak oranda gelirlerini arttırmışlardır.

Fakat kuşkusuz ülkenin demokratikleşmesi doğrultusunda sürdürülen çabalar geçmiş dönemin gündeminde ağırlık taşıyan konuların başlıcası olmuştur. Çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter sistemi kurmak ve işletebilmenin başlıca araçlarından olan işçi hak ve özgürlükleri alanındaki kısıtlama ve sınırlamaların kaldırılması bir tarafa, 426 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemeler, olağanüstü hal uygulaması kapsamına giren illerde sendikal faaliyeti kısıtlayıcı yönü yanı sıra ülke genelindeki olumsuz etkisiyle tartışma ortamı yaratmıştır. Bu gelişmeler yanı sıra özellikle Körfez Krizi ile başlayan gelişmeler, anayasal yetkilerin kullanılması sürecinde yoğun tartışmalara neden olmuş, "savaş" gibi başta işçiler olmak üzere tüm çalışanların ve toplumun aleyhine sonuçlanabilecek gelişmeler ülkeyi etkiler olmuştur.

Bölgesel siyasi krizin ekonomiye olumsuz etkisi kısa vadede petrol fiyatlarındaki artışta kendini göstermiş ve körfez krizinin yansımaları değişik boyutlarda ülke ekonomisinde kendini hissettirmiştir. Çalışanlar ve genel olarak tüm dar ve sabit gelirli kesimler bakımından temel mal ve hizmetlerde kendini gösteren fiyat artışları böyle bir krizin faturasının kimler tarafından ödeneceğinin göstergesi olmuştur. İşçiler, gerginliğin ortadan kaldırılması ve devamlı barışın sağlanması için etkin tedbirlerin alınması gereğine önemle inanmaktadır.

Ülkede geçirdiğimiz dönem ekonomik ve sosyal alanda meydana gelen gelişmeler aşağıda anabazlıklar halinde özetlenmektedir.

- Büyüme

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından hazırlanan Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 1990 yılı birinci geçici tahminine göre ekonominin büyüme hızının yüzde 10 civarında olacağı açıklanmıştır. 1988'de 3.4, 1989'da ise yüzde 1.6 olarak gerçekleşen büyüme hızı, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın ilk yılı olan 1990 Programında yüzde 5.7 olarak hedeflenmişken, ilk belirlemeler ^{leseyeği biçimindedir.} bunun üstünde gerçek- / Yılın ilk yarısı itibariyle yapılan bu tahminin yılın tamamı açısından bir miktar gerilemesi sözkonusu olmakla beraber, 1990 yılı büyüme hızının geçmiş yılların üzerinde gerçekleşeceği beklenebilmektedir.

Sektörler bazında büyüme hızları incelendiğinde 1989'da en önemli gerilemenin yüzde - 10.8 olarak gerçekleştiği tarım sektöründeki büyüme hızının yüzde + 11.5'a, sanayi sektöründe yüzde 4.2'den 11.7'e, hizmetler sektöründe ise yüzde 3.9'dan yüzde 9.1'e yükseldiği görülmektedir.

Öte yandan sanayileşmenin lokomotif gücü durumundaki imalat sanayi alt sektöründeki gelişmelere bakıldığında; bu sektörde yüzde 3.1 olarak gerçekleşen büyüme hızının yüzde 12.5 düzeyine ulaştığı görülmektedir. Ayrıca bu yıl madencilik sektörünün yüzde 4.5, enerji sektörünün ise yüzde 9 oranında büyümesi tahmin edilmektedir.

DİE'nin tahminine göre 1990'da Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın (GSYİH) yüzde 10.3'lük artış hızıyla, GSMH artış hızından daha yüksek gerçekleşmesi, bu dönemde ithalat gelirlerindeki azalmaya bağlanabilmektedir.

GSMH'daki 1990 yılının ilk yarısına ait bu göstergeler, geçen yılın ikinci yarısında izlenen iç talebi arttırmaya yönelik ekonomik politikaların etkisini 1990 yılı başında da göstererek, ekonomide geçen yılın sonunda başlayan canlılığın bu yıl başında da sürdüğünün önemli bir göstergesi olmaktadır. Başka bir ifadeyle, 1990 başında da ekonomide görülen canlanma büyük ölçüde geçen yıl yapılan maaş ayarlamaları ile elde edilen ücretlerden kaynaklanmaktadır.

Ücret artışlarının, ekonomideki diğer olumlu faktörlerle bir arada değerlendirildiğinde yararlı sonucu böylece bir kez daha görülebilecektir.

- Kamu Maliyesi

1990 yılının ilk yarısında ekonomik büyümede görülen olumlu gelişmelere karşın, kamu maliyesindeki gelir-gider dengesizliği sonucunda bütçe açıklarının önemli miktarlarda artması geçmiş dönemin olumsuz gelişmeleridir. Yılın ilk altı ayında bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre 5.2 kat artarak 900 milyardan 4 trilyon 693 milyar liraya yükselmiştir.

Kamu maliyesi ile ilgili son verilerin değerlendirilmesiyle ortaya çıkan tablo ; Ocak-Haziran/90 döneminde konsolide bütçe gelirlerinin 22 trilyon 922 milyar, bütçe giderlerinin ise 27 trilyon 615 milyar lira olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Toplam gelirlerin 9 trilyon 877 milyar dolaysız vergi, 8 trilyon 712 milyar dolaylı vergi, 4 trilyon 333 milyar ise diğer gelirler oluşturmaktadır. Toplam giderler içinde personel giderlerinin payı 11 trilyon 675 milyar olurken, transfer harcamalarının payı 10 trilyon 911 milyar, yatırım giderlerinin payı 3 trilyon 220 milyar ve diğer cari giderlerin payı ise 1 trilyon 809 milyar lira olmuştur. Geçen yıl altı ayda 3 trilyon 960 milyar personel giderleri olarak kullanılırken, bu yıl aynı dönemde kullanılan 11 trilyon 675 milyarlık personel giderlerin toplam giderler içindeki payı yüzde 42'dir. Bir başka ifadeyle toplam bütçe gelirlerinin yarısı personel giderlerine ayrılmaktadır. Burada dikkati çeken bir başka nokta ise yatırımlar için 3 trilyon 220 milyar lira harcama yapılırken, personel harcamalarının yatırım harcamalarından 4 kat daha fazla gerçekleşmiş olmasıdır.

Bilindiği gibi Temmuz'90 da yapılan yüzde 25'lik yetersiz memur zammına rağmen personel giderleri toplam bütçe gelirlerinin yarısından fazla bir paya sahiptir. Ayrıca toplam harcamalar içinde gerçekleşen yatırımların payı ise yalnızca yüzde 12 civarındadır. Kamu maliyesindeki bu dengesizlik sonucunda 5 trilyon lira civarında gerçekleşen bütçe açıklarının en önemli nedeni sağlıklı bir vergi politikasıdır ki, sözkonusu dönemde toplam vergi gelirleri 18 trilyon lira olmuştur.

Öte yandan Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1990 yılı Ağustos ayı sonuna göre açıklandığı sekiz aylık veriler bütçe açığının 6.3 trilyon liraya ulaşarak, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 270.7'lik bir artış gösterdiğini ortaya koyarken; büyük miktarları oluşturan bütçe açıklarının karşılanması amacıyla yapılan iç borçlanmanın 50 trilyon lirayı ^{bulduğu} gözönünde tutulursa, kamu kesiminden kaynaklanan enflasyonist baskı ögesi önümüzdeki dönemde karşılaşılabilecek önemli bir faktör olacaktır. Vergi gelirlerinin sağlıklı bir şekilde arttırılamaması bütçe dengesini olumsuz etkilerken, bütçe açığının bir tür vergi olan KİT zamları ile karşılanması çalışanlara büyük yükler getirmektedir. Nitekim son sekiz ay itibariyle fiyat artışları özel kesime göre kamu kesiminde daha yüksektir.

- Vergi

Kamu görevlerinin yerine getirilmesini sağlayan gelirlerin büyük bir bölümünü oluşturan vergi gelirlerinin yapısı incelendiğinde; yükün toplumun çeşitli kesimlerine dengesiz olarak dağıtıldığı görülmektedir. Uygulanan ekonomik politikanın bir uzantısı olarak düşük gelirli gruplar üzerinde yoğunlaştıran vergi yükü bu kesimlerin ödeme güçlerini aşan ölçülere ulaşmıştır.

Özellikle 1984 ve sonrası dönemde siyasal iktidarın vergi gelirlerini artırmak yerine iç borçlanma yoluna gitmesi faizleri artıran bir unsur olmuş ve bunun sonucu faiz gelirlerinin milli gelirden aldığı pay yükselmiştir. Ücret ve maaş gelirleri ortalama yüzde 30 oranında gelir vergisi öderken, sermaye geliri olarak tanımlanabilecek faiz gelirinden alınan vergi oranı yüzde 10'dur. Bankalardaki vadeli tasarrufların dağılımına bakıldığında, bu durumdan faydalananların küçük tasarruf sahipleri olmadığı görülmektedir.

Vadeli Tasarrufun Dağılımı(%)		
Hesap Büyüklüğü	Hesap Sayısı	Mevduat Miktarı
0-3 milyon TL.	86.5	30.8
3-6 " "	7.5	16.8
6-20 " "	4.5	26.7
20-50 " "	1.1	11.4
50-100 " "	0.2	6.5
100 " " üzeri	0.1	7.8

Görüldüğü gibi, Bankalar Birliğinin 1989 yılı verilerine göre; Türkiye'de milli ticaret bankalarında hesabı bulunanların yüzde 86.6'sının hesabı üç milyon liranın altındadır ve toplam vadeli mevduatın yüzde 30.8'ine sahip bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle belirli bir azınlığın faiz gelirinden aldığı yüksek pay bu alanda izlenen politikanın kimin yararına olduğunun açık bir göstergesi olmaktadır.

1980 sonrası dönemde vergi adaleti sağladığı düşüncesiyle ücretliler lehine tanınmış gibi görünen genel ve özel indirim tutarları enflasyon nedeniyle sembolik olmaktan öteye bir anlam taşımamaktadır.

1981-1990 Döneminde Genel ve Özel İndirimlerin Gelişimi

<u>Yıllar</u>	<u>Yıllık indirim Toplamı</u>	<u>İndirim Endeksi</u>	<u>Geçinme Endeksi</u>
1981	72.000.-	100	100
1985	72.000.-	100	375
1986	72.000.-	100	505
1988	144.000.-	200	1229
1989	216.000.-	300	2085
1990	432.000.-	600	3211

* 1981 ve 86 yılları için özel ve genel indirim tutarı evli ve üç çocuklu yükümlünün faydalandığı en yüksek tutar alınmıştır.

* 1986 yılından itibaren genel indirim kaldırılmıştır.

* 1990 geçinme endeks artışında yüzde 54'lük Hükümet hedefi dikkate alınmıştır.

1981 yılından bu yana 6 kat artırılan ücretlilerin vergi yükünde azalma sağlayıcı indirim tutarına karşın geçinme endeksindeki artış 32 kat olmaktadır.

Sosyal adalet ilkesine aykırı düştüğü için günümüzde asgari ücretin vergilendirilmemesi gerekirken ve geçmiş yıllarda bile en az gelir düzeyini karşılayacak gelirin bir kısmı vergiden bağışık tutulduğu halde 1980 sonrasında bu ilkeden vazgeçildiği görülmektedir. Bu nedenle indirim tutarlarına en az ücret düzeyi olan asgari ücret açısından bakıldığında durum daha çarpıcı olmaktadır.

<u>Yıllar</u>	<u>Ortalama Brüt Asgari Ücret</u>	<u>İndirim Tutarı</u>	<u>İndirim tutarının Asgari Ücrete oranı(%)</u>
1982	10.000.-	5.100.-	51.0
1985	27.339.-	5.100.-	18.7
1986	41.400.-	6.000.-	14.5
1988	95.813.-	12.000.-	12.5
1989	159.000.-	18.000.-	11.3
1990	288.000.-	36.000.-	12.5

* Asgari ücretin yıllar itibariyle brüt ortalaması, yürürlük tarihi dikkate alınarak ağırlıklı olarak hesaplanmıştır.

1982 yılında indirim tutarı asgari ücretin yarısını karşılarken 1990 yılında karşılama oranı yüzde 12.5'e gerilemiştir.

Sözkonusu dönemde indirim tutarını düşük oranda artırılmasına karşın vergi oranında indirimler yapılması da ücretlilerden çok yüksek gelirlilere prim sağlamıştır.

Diğer yandan vergi sisteminde uygulanmakta olan dilim sayısı azaltılarak, üst gelir dilimlerinin vergi oranının düşürülmesi artan oranlı tarifenin felsefesine aykırı duruma getirilmiştir. 1985 tarifesinde en yüksek yüzde 55 olan vergi oranı, 1986 ve takipeden yıllarda yüzde 50'ye indirilirken, en düşük dilime uygulanan yüzde 25'lik vergi oranı değiştirilmemiştir. İlk gelir diliminin vergi oranının yüksek, son gelir diliminin vergi oranının düşük olması sonucu, teşvik önlemlerinden yararlanan yüksek gelirlilerin vergi yükü düşük gelirliden daha da küçük orana inmiştir.

Ücretlileri yakından ilgilendiren yüzde 25'lik vergi oranının uygulandığı ilk gelir dilimindeki değişim son beş yıla bakıldığında 2.66 kat artarken, aynı dönemde geçinme endeksindeki artış 6.36 kat düzeyindedir. Enflasyon düzeyinin gerisinde olan nominal ortalama ücret düzeyindeki artışın bile vergi dilimi genişlemesindeki artıştan yüksek olması ücretliler açısından vergi düzenlemelerinin kimin aleyhine gelişim gösterdiğini açıklamaya yeterlidir.

Yıllar	İlk Gelir Dilimi	Gelir Dilimi Endeksi	Geçinme Endeksi
1986	3 milyon TL.	100	100
1987	3 " "	100	138.9
1988	5 " "	166.7	243.5
1989	6 " "	200.0	413.0
1990	8 " "	266.7	636.0

Yapılan düzenlemelerle bugün emek gelirlerinin büyük bir kısmı vergi ve sosyal güvenlik primi olarak kesilmektedir. Sosyal güvenlik kesintilerinin yüksekliğinin yanında, siyasal iktidar tarafından ücrete yeni kesintiler getirilmekte ve ücretler bu yolla daha da düşürülmek istenmektedir.

Günümüzde, en az ücret düzeyinden yapılan kesinti oranı yüzde 36.73'tür. Diğer bir deyişle asgari ücretli ücretinden yapılan kesintiler için yılda 134 gün çalışmak zorunda kalmaktadır. Ortalama ücret düzeyinde yapılan kesintiler ise yıl başlarında yüzde 38 civarındayken, ilk gelir diliminin 8 milyon olması nedeniyle yılın son dönemlerinde kesinti oranları yüzde 43 düzeyine yükselmektedir.

- Zorunlu Tasarruf

Bilindiği gibi siyasal iktidar tarafından yeni kaynaklar yaratma arayışıyla gündeme getirilen, çalışanların ücretlerinden belirli bir oranda kesinti yapılarak "zorunlu tasarruf" yaptırılmasına Nisan/1988 tarihinde yürürlüğe konan "Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun" ile başlanmıştır.

Çalışanların zaten yetersiz olan gelirlerinin büyük bir kısmı vergi ve sosyal güvenlik primi olarak kesilirken, siyasal iktidar tarafından ücrette yeni kesinti olarak getirilen zorunlu tasarruf uygulaması, kanun yürürlüğe girdiği tarihte çalışanlarından yüzde 2 iken, işveren katkısı yüzde 3 olarak başlatılmış, çalışan payının işveren tarafından karşılandığı bu dönemden sonra, 15.1.1989 tarihinden itibaren kesinti oranları çalışan tarafından yüzde 3'e işveren tarafından yüzde 4.5'e yükseltilmiştir. Bu tarihten itibaren çalışan payı olan yüzde 3'lük kesinti çalışanlar tarafından karşılanmaya başlanmıştır. 15.7.1989 tarihinden itibaren kesinti oranları sırasıyla yüzde 4 ve 6'ya yükseltilmiştir. Bu uygulama işveren açısından bir maliyet unsuru olduğundan sözkonusu ödemeler maliyetlere yansıtılmakta sonuçta ödemenin tümü çalışanlar tarafından yapılmaktadır.

Yasaya göre yapılan kesintiler yüksek ve verimli yatırımlara yatırılmak suretiyle değerlendirilmesi gerektiği halde uygulamada bunu görebilmek mümkün olmamıştır. Yapılan açıklamalara göre; Nisan / 1988'den itibaren kesilen tasarruf teşvik primleri 3421 milyar liraya yükselmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ölen ve emekli olanlar için yapılan ödemeler 33 milyar lira, banka komisyonu olarak yapılan ödeme 59 milyar lira ve yapılan geniş tahakkuklar nedeniyle Kurumlara iade 8 milyar liradır. Bu durumda zorunlu tasarruf hesabında 1 Haziran itibariyle toplam 3321 milyar lira bulunmaktadır.

Kamu Ortaklığı idaresinin yönetimindeki hesapta biriken zorunlu tasarruf kesintilerinin kullanımı da şu şekilde olmuştur :

./...

1295 milyar liralık bölümü büyük bir finansman darboğazındaki Türkiye Elektrik Kurumunun çıkardığı tahvillere, 819 milyar 873 milyon liralık bölümü Kamu Ortaklığı İdaresi tarafından çıkarılan gelir ortaklığı senetleri ve tahvillere, 152 milyar 997 milyon liralık bölümü TPAO tahvillerine, 743 milyar liralık bölümü devlet tahvillerine yatırılmıştır.

Yüksek Plânlama Kurulu tarafından açıklanan yüzde 22'lik nemalandırma oranı, enflasyonun yüzde 60-70'lerde seyrettiği dönemlerde çalışanlardan zorunlu olarak yapılan kesintilerin ne kadar verimli kullanıldığının bir göstergesi olmaktadır.

Öte yandan çalışan ve işverenden yapılan tüm kesintilerden nemasıyla birlikte yararlanabilmek için emeklilik veya ölüm hali gerekmektedir. Ancak bu durumda tüm kesintiler nemasıyla birlikte çalışan veya kanuni mirasçılarına ödenebilecektir. En az 15 yıl tasarrufta bulunanlar ise istedikleri takdirde kendilerinden ve işverenden yapılan kesintileriyle nemasının toplamının 3/5'ini alabilecektir. En az 6 yıl tasarrufta bulunanlar da istedikleri takdirde sadece tasarruf kesintileri ödenecektir. Enaz iki yıl tasarrufta bulunanlar ise istedikleri takdirde ancak kendileri ve işverenler tarafından ödenen zorunlu tasarruf kesintisi üzerinden tahakkuk eden nemanın 1/3'ünü alabilmektedir. Diğer bir deyişle yapılan kesintilerin Yüksek Plânlama Kurulu açıklamasına göre yıllık yüzde 22 nemalandırıldığı dikkate alındığında yıllık kesintiler üzerinde yüzde 7 civarında bir geliri geri ödeme olarak alabilecektir.

Devletin yasaya dayanarak çalışanlardan zorunlu biçimde borç alması olarak tanımlanabilecek "zorunlu tasarruf" u, izlendiği söylenen liberal ekonomi ile bağdaştırmak da güç olmaktadır. Çünkü kişilerin gelirlerini belirli bir biçimde kullanmaya zorlanmaları "kural" olarak piyasa ekonomisinin yapısına ters düşen bir anlayıştır.

Türkiye'de ücret düzeyi zaten düşük olan çalışanların yasa ile zorunlu tasarrufa zorlanmalarını ve bu tasarruflarının bu şekilde verimsiz kullanılmasını sosyal adalet açısından savunmak mümkün değildir. Adil, dengeli ve insanca yaşamayı sağlayacak bir ücret düzeyini hayata geçirmek yerine gelir dağılımını çalışanlar aleyhine daha dengesiz ve adaletsiz kılmaya yönelik bu girişimler yoğun tepki ve şikayetlerin kaynağı olacaktır.

- Dış Ticaret

1990 yılının ilk yedi ayı itibariyle yayınlanan dış ticaret verileri, dış ticaret açığının 4.624 milyon dolara tırmandığını ve bu rakamın geçen yıl aynı dönemdeki dış ticaret açığının 2 katından biraz daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'de özellikle son yıllarda iç talebi canlandırmaya yönelik politikalar çerçevesinde ithalatta yapı değişikliğine gidilerek; ithalatı arttırıcı, kolaylaştırıcı tedbirler alınmıştır. Söz konusu politika nedeniyle 1987 yılının ikinci yarısında gerileme gösteren dış ticaret açıkları, 1989'un ikinci yarısından itibaren giderek artarak 5 milyon dolar düzeyine çıkmıştır.

1990 yılının ilk yedi ayında ihracat yüzde 6.2 oranında artışla 6.505 milyon dolara yükselirken, ithalatın ise yüzde 32.6'lık bir artışla 11.129 milyon dolar düzeyine çıktığı görülmektedir. Böylece geçmişte siyasal iktidar tarafından başarı göstergesi olarak kamuoyuna sunulan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 1989'un ilk yedi ayında yüzde 73.0 düzeyinde iken, bu yıl aynı dönemde bu oran yüzde 58.5'a kadar düşmüştür.

Geçen yıl 8.392 milyon dolar tutarında ithalat yapılırken, bu yıl geçen yıla göre yüzde 32.6 oranında artarak 11.129 dolara ulaşmıştır. Burada dikkati çeken bir başka nokta ilk yedi ayda ithalatın 1.251 milyon dolarlık bölümünü tüketim mallarının oluşturmaktadır. Özellikle lüks tüketim maddelerinin ithalat içindeki payının artması olumsuz bir gelişme olurken, geçtiğimiz dönemde yabancı sigara boykotu da bu olumsuz gelişmeye paralel gündeme gelmiş; TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Orhan BALTA, "Yerli sigara sanayimize olduğu kadar, Türk tütüncülüğüne de büyük zararlar veren yabancı sigara tüketimine boykot" çağrısında bulunmuştur.

- Enflasyon

Hatırlanacağı üzere DiE, 1978-1979= 100 bazlı tüketici fiyat endeksinin baz yılının eskidiği ve tüketim kalıplarının değiştiği gerekçesiyle 1987 yılında yaptığı "Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" nin sonuçlarına göre harcama gruplarının ağırlığı aşağıda görüldüğü gibi yeniden belirlenmiştir.

Tüketici Fiyatları Endeksi Ana Harcama Grupları Ağırlıkları (%) (Türkiye - Genel)		
	1978-1979(eski)	1987(Yeni)
Gıda	46.45	34.68
Giyim ve ayakkabı	15.53	12.80
Ev Eşyası	13.26	11.24
Sağlık ve kişisel bakım	3.24	3.44
Ulaştırma ve haberleşme	5.08	6.48
Kültür, eğitim ve eğlence	3.21	5.01
Konut ve konutla ilgili harc.	13.23	26.15

"Tüketici Fiyatları Endeksi" ne temel teşkil eden harcama grupları tabloda görüldüğü gibi yeni ağırlıklarına göre yeniden düzenlenerek 1990/Ocak ayından itibaren fiyat artışları kamuoyuna açıklanmaya başlanmıştır.

DiE Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Endeksi (1987 = 100)									
Değişim (%)	1990	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Aylık		3.8	4.4	5.2	6.6	3.1	1.4	- 0.8	2.5
Son 12 aylık		60.0	59.5	62.8	63.5	63.6	62.6	56.3	54.8
1989 Aralık ayına göre		3.8	8.4	14.2	21.6	25.4	27.3	26.1	29.3
12 Aylık dönemler arası		63.0	62.5	62.7	63.0	63.3	63.3	62.6	61.6

Tabloda da görüldüğü gibi 1990 Ocak-Ağustos dönemindeki sekiz aylık enflasyon artışı incelendiğinde, önceki yıllara oranla enflasyonda nisbi bir düşüş gözlenmektedir. Bu düşüşün bir nedeni tüketici fiyatları endeksi harcama gruplarının ağırlıklarının değişmesi yanında, milli gelirdeki büyüme bölümünde vurgulandığı üzere geçtiğimiz dönemde iç talebe yönelik genel olarak üretimde sağlanan artışlardır. Ancak enflasyonda görülen nisbi düşüşe rağmen yüzde 61.6 oranında gerçekleşen yıllık ortalama enflasyon hedeflenen enflasyonun çok üstünde seyretmektedir. Öte yandan Temmuz ayında binde 8 oranında gerileyen aylık enflasyon Ağustos ayında sıçrama yaparak yüzde 2.5'e yükselmiştir. Petrol ürünlerine yapılan yüksek oranlı son zamların yanısıra, bütçe açıkları, sekiz ayda 15 trilyon sınırına dayanan emisyon hacmi önümüzdeki aylarda yüksek enflasyon beklentisini güçlendiren faktörler olmaktadır.

- Gıda Harcaması

Bu arada DiE'nin gelir ve tüketim harcamaları anketine göre, toplam tüketim harcamaları içinde yüzde 34.68'lik payı olan gıda harcamalarında meydana gelen on iki aylık artış ise yüzde 70'lerde seyretmektedir. Bir başka deyişle, mutfaktaki enflasyon harcamalarının büyük bölümünü gıda harcamalarına ayırmak durumunda kalan sabit ve dar gelirliilerin geçim koşullarını daha da ağırlaştıran önemli bir faktör olmaktadır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından sürekli olarak yapılan ve Ankara'da yaşayan dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini satın alabilmek için yapılması zorunlu harcama esas alınarak hesaplanan "Aylık gıda harcaması" tutarı Ağustos'90 da ilk kez beşyüzbin lira sınırını aşarak 506.035.-liraya yükselmiştir.

Farklı yaş grubuna sahip dört kişilik bir ailenin ihtiyaç duyduğu kalori miktarını sağlayan gıdalar için yapılması gereken harcama tutarı şöyledir :

	<u>Ağustos'89</u>	<u>Aralık'89</u>	<u>Ağustos'90</u>
Yetişkin işçi	98.822.-	117.960.-	172.110.-
Yetişkin kadın	63.647.-	76.606.-	107.628.-
15-19 yaş grubu çocuk	81.675.-	96.660.-	137.019.-
4-6 yaş grubu çocuk	<u>53.282.-</u>	<u>67.360.-</u>	<u>89.278.-</u>
TOPLAM.....	297.426.-	358.586.-	506.035.-

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, dört kişilik ailenin yapması zorunlu asgari gıda harcaması 1990'un ilk sekiz ayında yüzde 41.1, son oniki ayda ise yüzde 70.1 oranında artış göstermiştir.

Aşağıda Ağustos'89 / Ağustos'90 dönemi itibariyle bazı temel gıda maddeleri fiyatlarının yıllık artış oranları verilmektedir.

<u>Bazı Gıda Maddelerindeki 12 Aylık Değişim</u>			
	<u>Ağustos'89</u>	<u>Ağustos'90</u>	<u>Artış oranı (%)</u>
Ekmek	833.-	1.389.-	66.7
Süt	900.-	1.700.-	88.9
Yumurta	150.-	225.-	50.0
Et	6.550.-	12.250.-	87.0
Zeytinyağı	4.300.-	8.000.-	86.0
K.Fasulye	2.500.-	4.800.-	92.0
B.Peynir	5.000.-	9.500.-	90.0
Zeytin	6.000.-	10.000.-	66.7

Tablodan da görüldüğü gibi bazı gıda maddelerindeki yıllık artış oranları yüzde 90'ları bulmaktadır. Diğer taraftan, Eylül'90 da petrol zammıyla başlayan, sırasıyla süt,ekmek gibi temel gıda maddelerinin izlediği ve en son KİT ürünlerinde görülen yeni zamlar yüksek enflasyonu besleyen olumsuz gelişmeler olmaktadır.

- Asgari Ücret

Geçtiğimiz dönemin diğer bir gelişmesi Asgari Ücretin yeniden tesbit edilmesi olmuştur. Konfederasyonumuz asgari ücret ile ilgili görüşünü ve savunduğu ilkeleri içeren bir rapor hazırlamıştır. Asgari Ücret Tesbit Komisyonu çalışmaları öncesinde hazırlanan ve Komisyon işçi temsilcilerine sunulan rapor şu şekildedir :

1475 sayılı İş Yasasının 33 ncü maddesinde öngörülen asgari ücret ;
" İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda,konut, giyim,sağlık,ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir. " biçiminde tanımlanmaktadır.

TÜRK-İŞ bu tanım çerçevesinde asgari ücretin " kutsal ücret " olduğunu savunmuş, asgari ücretin günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlayacak ölçüde tesbiti için çaba göstermiştir.

TÜRK-İŞ bu amaçla, asgari ücret tesbitinde hangi noktalara ağırlık verilmesi ve hangi kriterlere uyulması gerektiği hususunda ilkelerini belirlemiş ve aşağıda sıralanan bu ilkelerin geçerli olması için mücadelesini sürdürmüştür.

- * Asgari ücret ülke çapında ve ulusal düzeyde, tarım ve sanayi kesimi biçiminde haksız ve adaletsiz bir ayırım yapılmadan tesbit edilmelidir.
- * Asgari ücret işçiye net olarak ödenmelidir.
- * Asgari ücret tesbitinde işçinin ailesi de dikkate alınmalıdır.
- * Asgari ücret tesbitinde esas alınan besin içi/besin dışı harcama oranları günün koşullarına göre gözden geçirilmelidir.
- * Asgari ücret fiyat artışlarını karşılayacak düzeyde, "sefalet ücreti" diye tanımlanamayacak ölçüde olmalıdır.
- * Asgari ücret hakça gelir dağılımını sağlamaya yönelik olmalıdır.
- * Asgari ücret en geç senede bir tesbit edilmeli ve fiyat artışlarının %15'e ulaşması halinde,sürenin dolması beklenmeden; taraflardan birinin talebi üzerine,Komisyon toplanarak fiyat artışı oranında asgari ücret arttırılmalıdır.

TÜRK-İŞ anılan ilkeleri savunurken çıkış noktası olarak, insan haysiyet ve onuruna uygun ve sefaleti önlemek için emekçilerin gelirlerinin belirli bir düzeyin altına düşmemesi gereğinden hareket etmiş ve yaşanan toplumun ekonomik imkânlarının altına düşen ve sefaleti, fakirliği yaygın bir olay durumuna getiren bir yaşama düzeyine, buna yol açan ekonomik ve sosyal politikalara insanların mahkûm edilmemesi düşüncesini egemen kılma uğraşını vermiştir. Ancak 1980'li yıllarda uygulamaya konulan ekonomik politikaların temel doğrultusunun çalışanlar aleyhine değişim gösterdiği ve bu değişimi gerçekleştirip sürdürebilmek için başta işçi hak ve özgürlükler olmak üzere birçok alanda kısıtlama ve sınırlama getirildiği bir yapılanmada, bu doğrultadaki uğraşların kısa vadede olumlu sonuçlar vermediği bir gerçektir. Sosyal adalet temelinde biçimlenecek bir ekonomik düzen arayışları ve bunun bir parçası olan asgari ücretin işçi/ailesinin insanlık onuru ile bağdaşacak bir düzeye ulaştırma çabaları hükümet/işveren cephesinin işçi karşıtı tavrı ve işbirliği nedeniyle engellenmekte, kısa vadeli çıkar anlayışı belirlemelerde egemen olmaktadır.

Asgari ücretin saptanmasında üzerinde durulması gereken önemli noktalardan birisini oluşturan saptama yöntemi bilimsel, objektif ve güvenilir veriler sözkonusu olduğunda anlamlı olmaktadır. Gerçi ülkemizde uygulanagelen asgari ücretin tesbiti sırasında esas alınan ilkeler, Komisyon kararı açıklamalarında da yer aldığı üzere:

- 1- Asgari ücret pazarlık konusu değildir. İşçinin geçimini sağlayacak yasa ve yönetmeliklere uygun, bilimsel, objektif yöntemler ve güvenilir verilerle tesbit edilen taban ücretidir.
- 2- Asgari ücret uzun dönemde ekonomik ve sosyal şartların iyileşmesine yardımcı, hakça gelir dağılımını sağlayıcı olmalıdır.
- 3- Asgari ücret, iller itibarıyla malların perakende fiyat farklılıklarını gerçek olarak tesbit etmek, bunların asgari ücrete yansımalarını sağlamak suretiyle ülke çapında tek ücret olarak tesbit edilmelidir.

biçiminde olmakla beraber, uygulamada karşılaşılan sonuç, hedef alınanan amaçların gerçekleştirilemediği, asgari ücretin daha saptanma aşamasında bile çelişkili, tutarsız ve dolayısıyla tartışmalı bir nitelik taşımasıdır.

Asgari Ücret Tesbit Komisyonu kararında da yer aldığı üzere, "Asgari ücret pazarlık konusu değildir." Ancak asgari ücretin pazarlık konusu olmaması bir bakıma "işçinin geçimini sağlayacak" düzeyde saptanmasına ve bu saptamada bilimsel, objektif yöntemler ve güvenilir verilerin esas alınmasına bağlıdır.

"İşçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret" olarak tanımlanan asgari ücretin "yasa ve yönetmeliklere uygun" olmasının da ancak bu harcamaları karşılayacak düzeyde tesbiti ile mümkün olacağı açıktır.

Oysa geçmişte saptanan asgari ücretlerin bu niteliği taşıdıkları öne sürülemeyeceği gibi, özellikle 1989 yılı tesbitinde işçi kesiminin karşı çıkmasına rağmen hükümet/işveren çoğunluğuyla hesaplamada yapılan "yöntem değişikliği" saptanan asgari ücreti daha da tartışmalı bir konuma getirmiştir.

Bilindiği gibi 1989 öncesi yıllarda yapılan asgari ücret belirlemelerinde, bir işçinin sağlıklı ve dengeli beslenmesini sağlayacak net 3500 kalorilik gıda harcaması tutarı "besin içi" harcama tutarı olarak esas alınmakta ve tüm harcama tutarının tüm gelirin yüzde 44 ünü oluşturduğu kabul edilmektedir. Buradan hareketle gıda harcaması dışında kalan ve işçinin konut, sağlık, giyecek, ulaştırma, kültür v.b. zorunlu harcamalarını içeren "besin dışı" tutarın ise ayrı bir hesaplama yapılmadan global olarak gelirin yüzde 56'sını oluşturduğu varsayılmaktadır.

Asgari ücret tesbitinde kullanılan besin içi yüzde 44 ve besin dışı yüzde 56 olan harcama kalıbı, D .İ.E. tarafından yapılan "1978-1979 Kentsel Kesim Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" sonuçlarına göre bulunmuştur ve bu oranlar Türkiye geneli itibarıyla ortalama tüketim kalıbını temsil etmektedir.

TÜRK-İŞ, asgari ücret belirlemelerinde kullanılan besin içi/besin dışı harcama oranlarının günümüzde geçerliliğini yitirdiğini savunagelmiş ve bu oranların değişmesi gereğine işaret etmiştir. Nitekim D.İ.E.nin 1987 yılında gerçekleştirdiği yeni anketin sonuçları TÜRK-İŞ'in bu konudaki görüşlerini doğrulamıştır. Örneğin D.İ.E.nin bu konuda yaptığı çalışma sonrasında, daha önceki tüketici fiyatları indeksinde gıda harcama grubunun ağırlığı Türkiye genelinde yüzde 46.45 iken ; yeni indeksde bu pay yüzde 34.68'e düşmüştür. Ancak tüketici

indeksine baz olan ağırlıkların belirlenmesinde eskiden 5.000 - 29.999.-TL. gelir dilimindekiler esas alınır ve buna göre indekse yansıyan gıda ağırlığı yüzde 46.45 iken, Türkiye geneli gıda harcaması oranı yüzde 44 olarak belirlenmiş ve asgari ücret hesaplamalarında kullanılmıştır. Kaldı ki TÜRK-İŞ sözkonusu yüzde 44 oranının bile gerçekçi olamayacağını savunmuş ve gıda harcaması içinde yer almaması gereken "tütün,alkol ve meşrubat" harcamaları ile "lokanta ve benzeri yerde yenen yemek" harcamalarının hariç tutulmasını istemiş ve gıda harcama oranının yüzde 38 olması gerektiğini talep etmiştir. Nitekim OECD kaynaklı yayınlarda bu oran Türkiye için yüzde 38 olarak yer almaktadır.

1989 yılındaki asgari ücret tesbit çalışmalarında bu konu tartışılır ve başlangıçta olumlu değerlendirilerek karara bağlanırken, sonradan hükümet/işveren oy çoğunluğuyla hesaplama yönteminde değişikliğe gidilmiş ve Asgari Ücret Tesbit Komisyonunun Resmi Gazete de yer alan kararında da açıklandığı üzere asgari ücretin tesbit yöntemi :

1- Devlet İstatistik Enstitüsü'nce hesaplanan Tüketici Fiyatları indeksinin Haziran/1989 ayına göre son 12 aylık (aydan aya) artış oranının, 1988 yılı aylık asgari ücret olan 126.000.-TL.na uygulanması kararlaştırılmıştır.

2- Buna göre bulunan asgari ücret rakamına son üç yılın Temmuz ayları ortalama indeks artış oranı ile 1988 yılı Gayri Safi Milli Hasıla artış hızı ve hesaplama kolaylığı gibi faktörler gözönünde tutularak ilâve yapılmıştır.

biçiminde uygulanmıştır.

Oysa D.İ.E.nin yaptığı yeni anketin sonucu olan Besin içi/besin dışı harcama oranları (aradan geçen üç yıla rağmen) eğer belirlenmemiş ise yapılmak gereken, eski oranların -hatalı ve eksik olsa da- kullanımının sürdürülmesidir. Geçmiş dönem sergilenen yaklaşımları ise, asgari ücreti "pazarlık" konusu edilen ve "bilimsel,objektif ve güvenilir veriler" yerine keyfi ve çıkarıcı tutumların sergilendiği bir kavram durumuna dönüştürmek olmuştur.

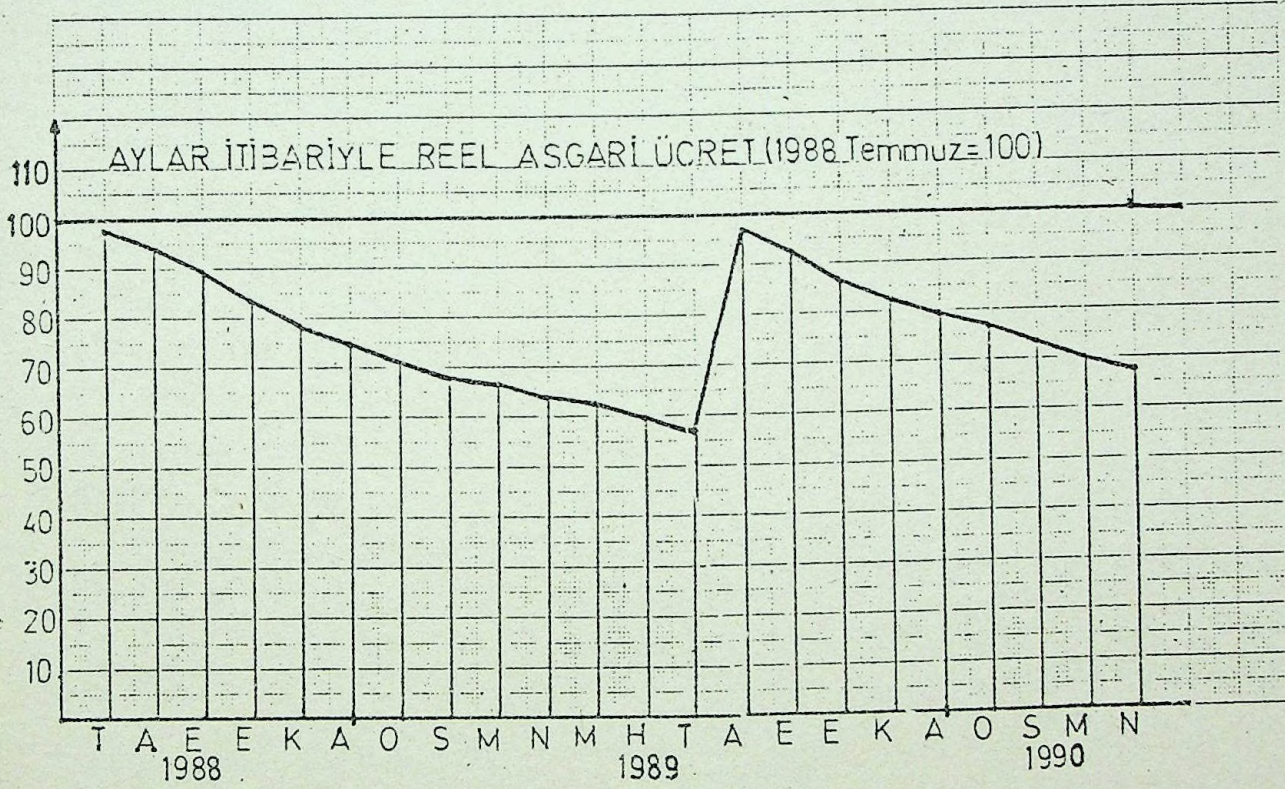
Kaldı ki daha önceki yıllarda uygulanan asgari ücretin sağlıklı ve yeterli olarak belirlendiğini de ileri sürmek mümkün değildir. Örneğin 1989 Ağustos ayından itibaren brüt olarak ayda 225.000.-TL. belirlenen asgari ücretten çeşitli kesintilerden sonra ele geçen net tutar 141.975.-TL.dır ve bu tutar asgari ücretin yürürlük kazandığı tarihte TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından hesaplanan aylık gıda harcamasının ancak yüzde 48'ini karşılayabilmektedir. 1990 yılı başında yapılan vergi düzenlemeleri ile net asgari ücret 146.475.-lira olurken, Nisan'90 ayında aylık gıda harcaması 425.624.-Liraya yükselmiş ve böylece net asgari ücret aylık gıda harcamasına ancak 10 gün yeter duruma dönüşmüştür.

Kamu kesiminde çalışan en düşük derecedeki bir memurun brüt aylığı Ocak'90 ayı itibariyle 450.000.-liraya ulaşmışken, diğer bir ifadeyle bu tutar, bir bakıma kamu hizmeti görenlerin asgari ücreti olarak değerlendirilebilecekken ve yetersizliği tartışma konusu edilirken, yürürlükteki asgari ücretin sağlayacağı yaşam düzeyi kabul edilebilecek ölçülere ulaşmamış demektir.

Asgari ücret böylesine yetersiz düzeyde iken, 1989 yılında yapılan belirlenmede olduğu gibi, zaten yetersiz olan asgari ücreti enflasyon ölçüsünde arttırmak ne ölçüde sağlıklı, bilimsel ve objektif olabilir? Kuşkusuz fiyatların yükseldiği bir ekonomik yapıda satınalma gücünde bir gerileme olmaması için, ücret gelirlerinin asgari olarak fiyat artışı oranında olması bir zorunluluktur. Ülkede meydana gelen aylık fiyat artışlarının, kimi ülkelerin bir yıllık fiyat artışlarının üzerinde gelişim gösterdiği bir durumda bu kaçınılmaz olmaktadır. Ancak tartışılması ve sonuçlandırılması gereken konu; satınalma gücü korunmak istenen asgari ücret düzeyinin ne ölçüde günün şartları üzerinden ihtiyaçları karşılayan bir yaşama standartını sağlayabildiğidir.

Aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere, bütün illerde besin içi ve besin dışı harcamaları kapsayan ihtiyaçlar için yeterli bir satın alma gücü sağladığı varsayılan asgari ücret, örneğin 1 Temmuz 1988 gününden geçerli olmak üzere 126.000.-Lira olarak tesbit edilirken, geçen dönem içinde meydana gelen enflasyon nedeniyle aşınmış, yeniden tesbit edildiği Ağustos'90 ayında nisbi bir iyileşme sağlandıktan sonra tekrar meydana gelen fiyat artışları nedeniyle satınalma gücü gerilemiştir. Bu durum asgari ücret belirleme çalışmalarının en geç bir yıl içinde yapılmasının gereğini ortaya koyduğu gibi, fiyat artışlarının yüzde 15'i aştığı durumlarda asgari ücretin aynı oranda arttırılmasını zorunlu kılmaktadır.

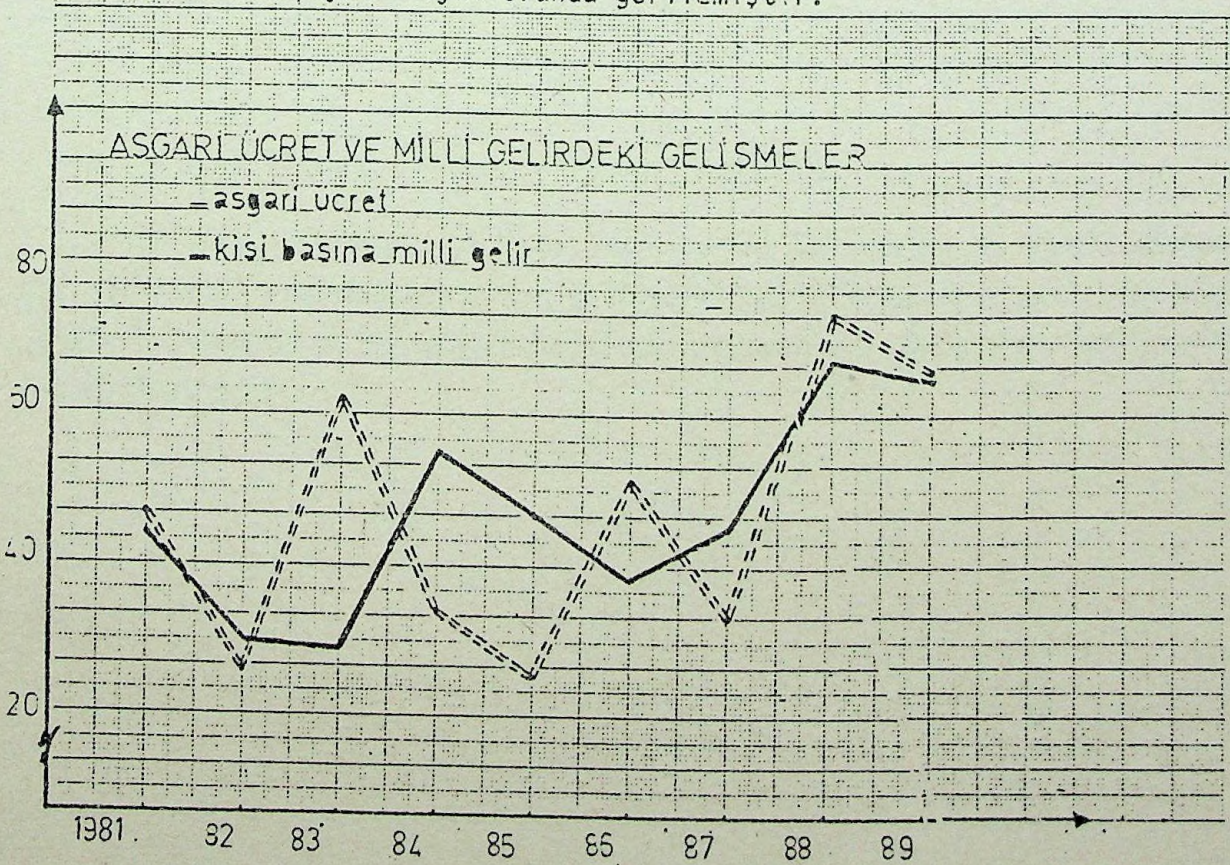
Ancak dikkate alınması gereken önemli bir husus, asgari ücretle meydana gelen aşınmanın yeni belirleme tarihinde giderilmesinin tek başına yeterli olmadığıdır. Yapılması gereken, asgari ücretin satınalma gücünün yürürlükte olduğu bütün aylarda korunmasıdır. Diğer bir ifadeyle asgari ücretin geçmiş dönemde fiyat artışları nedeniyle aşınması öncelikle giderilmeli ve fakat ileriye dönük olarak meydana gelecek fiyat artışlarını karşılamak üzere ayrıca belirli oranda bir zammın tesbit edilen yeni asgari ücrete yansıtılmalıdır.

Öte yandan asgari ücretin hesaplanmasında "perakende fiyatlar" esas alınmışken, çeşitli kesintiler yapıldıktan sonra ele geçen asgari ücret ile, yapılması zorunlu harcamaları gerçekleştirmek mümkün olamamaktadır. "harcama net,gelir brüt" diye özetlenebilecek bu durum, aslında 1980 sonrası ülkede uygulanan ekonomik politikanın asgari ücret ölçeğinde yansımasıdır ve egemen olan anlayışı ortaya koyan önemli bir göstergedir. Vergi adaletini sağlamak gerekçesiyle yapılan düzenlemeler, örneğin gelirin alt diliminin yüzde 40'lardan yüzde 25'e düşürülmesi, asgari ücretin vergi yükü bakımından önemli bir değişikliğe yol açmamış, tam tersine bir miktar da yükselmiştir. Asgari ücretin 1981 yılında yüzde 19.8 olan vergi yükü bugün yüzde 20.9'dur. Kuşkusuz bunda en önemli etkenlerin başında en az geçim indirimi uygulamasının geçmiş dönem gerçekleşen

fiyat artışları oranında değişim göstermemesidir. 1980'li yılların başında geçerli olan en az geçim indirimi asgari ücretin yaklaşık yarısını vergi dışı bırakırken, bu gün bu oran altıda bir'dir. Oysa sosyal adalet ilkesine de aykırı düştüğü için günümüzde asgari ücretin vergilendirilmemesi gerektiği bilinmektedir. Bu bakımdan gelişmiş ülkelerin vergi sistemlerindeki en az geçim düzeyine eşit bir gelir diliminin vergilendirilmemesi uygulaması ülkemizde de bir an önce başlatılmalıdır. Ancak kuşkusuz bu uygulamanın diğer bir şartı öncelikle asgari ücret düzeyinin de en az geçim düzeyini sağlayacak bir biçimde saptanmasıdır.

Uzun dönemde ekonomik ve sosyal şartların iyileşmesine yardımcı, hakça gelir dağılımını sağlayıcı olması beklenen asgari ücretin bu işlevi yerine getirdiği, geçmiş dönem sonuçları itibariyle ileri sürülememektedir. Tesbit edilen asgari ücretlerin, en azından bir önceki dönemde üretilen milli gelir içindeki payını koruması ve hatta bunun üstünde olması beklenebilecek bir sonuç olmalıdır. Ancak bu alanda TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan çalışmanın sonuçları, son on yıllık dönem itibariyle asgari ücrette meydana gelen artışların, kişi başına düşen gayri safi milli hasılanın gerisinde kaldığını göstermektedir. Diğer bir ifade ile, asgari ücret düzeyi son on yılda kişi başına milli gelir artışının yüzde 41.6 gerisinde kalmış, asgari ücretin yaratılan gelir içindeki oransal payı da aynı oranda gerilemiştir.

Asgari ücret tesbitinde gözönünde tutulması gereken unsurların başında gelen ulusal düzeyde tek ücret uygulaması yansıra geçen yıl yürürlüğe giren ve "tarım-sanayi" biçiminde haksız ve adaletsiz ayırma son veren uygulamanın sürdürülmesi olumlu olacaktır.

Kuşkusuz Avrupa Topluluğuyla bütünleşmek istemenin gereği olarak, Avrupa Sosyal Yükümlülük Anlaşmasında yer alan hükümlere uyulması da önem taşımaktadır. Türkiye'nin, Topluluğa katılmasının gereği olarak, sosyal politika hükümleri arasında yer alan "ücret politikası" hükmü asgari ücret açısından da gözönünde bulundurması zorunlu olmaktadır. Nitekim ; "adil bir ücret hakkı" başlığıyla düzenlenen dördüncü maddede : "işçilerin kendilerine ve ailelerine saygın bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakkına sahip bulundukları" öngörülmektedir.

Toplulun temel amacı olması gereken özgürlük,güvenlik,adalet ve refaha ulaşmada gelirin adaletli dağılımının bir ölçütü olan asgari ücretin yeniden belirlenirken Anayasada da ifadesini bulan "sosyal devlet" anlayışına uygun olması beklenen yaklaşım olmaktadır.

Raporun İşçi Hak ve Özgürlükleri bölümünde de yer aldığı gibi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çağrısı üzerine çalışmalarına 16 Mayıs 1990'da başlayan Asgari Ücret Tesbit Komisyonu sonuçta; Hükümet/işveren oyçokluğu ve işçi kesiminin muhalefeti ile insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlayacak ölçülerin çok gerisinde sanayi ve tarım kesimi için 1 Ağustos 1990'dan itibaren brüt 414.000.-TL/Ay olarak belirlenmiştir.

Bir ülkede çalışanların refah düzeylerini belirleyen en önemli göstergelerden biri olan asgari ücretin son yıllardaki gelişimi ülkemiz açısından incelendiğinde, sürdürülen ekonomik politikanın çalışanlara dönük yönü hakkında fikir verebilmektedir.

Asgari Ücretteki Gelişmeler					
Yıllar	Ortalama Brüt Asgari Ücret	Ortalama Net Asgari Ücret	Ortalama Brüt A.Ücret Endek.	Ortalama Net A.Ü.Endeksi	Geçinme Endeksi
1979	4.524.-	2.778.-	100.0	100.0	100.0
1980	5.400.-	3.240.-	119.4	116.6	194.3
1981	7.932.-	4.389.-	175.3	158.0	267.3
1982	10.000.-	7.125.-	221.0	256.5	354.7
1983	16.200.-	10.686.-	358.1	384.7	466.0
1984	21.750.-	14.538.-	480.8	523.3	691.6
1985	27.339.-	18.798.-	604.3	676.7	1002.4
1986	41.400.-	28.037.-	915.1	1009.3	1349.4
1987	55.088.-	36.812.-	1217.7	1325.1	1873.7
1988	95.813.-	64.416.-	2117.9	2318.8	3285.8
1989	159.000.-	102.279.-	3514.6	3681.7	5572.7
1990	288.000.-	184.968.-	6366.0	6658.3	8582.0

- Asgari ücretler yıllar itibariyle brüt ve net aylık ortalaması, yürürlük tarihi dikkate alınarak ağırlıklı olarak hesaplanmıştır.
- Geçinme endeksi 1990 artışında, %54'lük hükümet hedefi kullanılmıştır.

Asgari ücretin yürürlük tarihleri gözönüne alınarak yıllık ağırlıklı ortalamasına göre hesaplama yapıldığında 1979-1990 arası dönemde asgari ücret brüt olarak 63.66 kat artarken, aynı dönemde gelir vergisi ve asgari geçim indiminde yapılan düzenlemelerin etkisiyle net asgari ücret 66.58 kat artmıştır. Buna karşılık söz konusu dönemde fiyat artışları 85.82 kat olmuştur. Bu durum elegeçen asgari ücretin reel olarak yüzde 22.42 oranında gerilediğini, yapılan düzenlemelerle çalışanların yaşam şartlarının en az ücret düzeyinde bile yetersiz bırakıldığı görülmektedir.

1979-90 döneminde 9 defa tesbit edilen asgari ücretin yürürlük tarihleri itibariyle aylık brüt ve net tutarları şu şekildedir:

ASGARİ ÜCRET (16 yaşından büyük işçiler için)		
Yürürlük tarihi	Aylık Brüt TL.	Aylık Net TL.
1.5.1979	5.400.-	3.240.-
1.5.1981	10.000.-	5.208.-
1.1.1983	16.200.-	10.687.-
1.4.1984	24.525.-	16.196.-
1.10.1985	41.400.-	27.812.-
1.7.1987	74.250.-	49.094.-
1.7.1988	126.000.-	81.876.-
1.8.1989	225.000.-	141.975.-
1.8.1990	414.000.-	261.954.-

- TISK "1989 Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti" Araştırmasının Değerlendirilmesi

TISK," 1989 Yılı Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti" adlı çalışmasında "ülkemizde ücret yapısının cıplak olduğu, 1989 yılında sosyal yardımlar grubunun dağılımında yüzde 39.2 ile ilk sıraya geçtiği, cıplak ücretin ise yüzde 34.2 ile ikinci sıraya düştüğü" gösterilirken; "bu durumun temel nedenlerinden birini, işçi sendikalarının toplu sözleşme müzakerelerinde yan ödemeleri arttırma gayretleri ve seyyanen zam istekleri; diğerinin ise özellikle Zorunlu Tasarruf Fonu, Konut Fonu ve SSK Primleri gibi ödemelerin işgücü maliyeti üzerindeki baskısını giderek arttırdığı" görüşlerine yer verilmiştir.

TISK'in yaptığı çalışmada 1989 yılında anket kapsamındaki 733 işletmede, toplam işgücü maliyetinin yaklaşık 3 trilyon 550 milyar olduğu görülmektedir. 1989 yılında işgücü maliyetinin dağılımı yüzde olarak aşağıdaki gibi bulunmuştur:

Ücretler	İkramiye Prim vb.	Sosyal Yardımlar	Diğer Giderler	Toplam İşgücü maliyeti
43.5	16.2	39.2	1.0	100.0

1989 yılında ücret ödemelerinin toplam işçilik maliyeti içindeki payı yüzde 43.5 oranında olup, bu ücretler vergi düşürülmeden, sigorta primi kesilmeden önceki ortalama brüt ücrettir. İşçilere yapılan ortalama ücret ödemeleri olan yüzde 43.5'ün içinde hafta tatili, yıllık izin, hastalık ve mazeret izinleri de bulunmakta olup, bunların toplam maliyet içindeki payı yüzde 9.3'dür.

TISK'in 1989 araştırmasında önceki yıllarda olduğu gibi sözkonusu çalışılmayan süreler dikkate alınmayarak işgücü maliyetindeki cıplak ücretin payı 34.2 olarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamada çalışılmayan ancak ödemesi yapılan 90 gün (52'si hafta tatili, 22'si yıllık izin, 12'si bayram, 4 günü de mazeret ve hastalık izni dahil edilmiştir.) düşülmek suretiyle 275 günde fiilen çalışılan saat başına ortalama 5.896.-TL. işçilik maliyeti bulunmuştur. Bir başka deyişle, bu türden bir hesaplama, işçinin aldığı ücrete yalnız bir maliyet unsuru olarak bakıldığının tipik bir göstergesi olmaktadır.

işgücü maliyeti iki farklı hesaplama yöntemiyle yapıldığında, aşağıdaki rakamlar elde edilmektedir.

<u>Fiilen çalışılan saat ücreti (TL)</u>		<u>Ortalama saat ücreti (TL)</u>	
Çıplak ücret	işgücü maliyeti	Ortalama ücret	işgücü maliyeti
2564.8	5896.0	1932.8	3968.0

Yukarıdaki tabloda, ücret ödemelerinin yıl içindeki tatilleri de hesaplama dahil edildiğinde ortalama saat ücretinin 2564.8 liradan 1932.8 liraya, işgücü maliyetinin ise 5896.- liradan 3968.-liraya düştüğü görülmektedir. Bu hesaplama işgücü malmiyetinin fazla abartıldığını, işgücü maliyetinin sanıldığından çok daha az olduğunu ortaya koymaktadır. Esasen TİSK araştırmalarında yıllık çalışma süreleri 1983'ten bu yana bir düşüş göstermektedir: 1983'te bir yıl 2920 saat üzerinden hesaplanarak saat ücreti bulunurken, 1984'te 2200, 1985 ve sonrasında ise 2062,5 saat esaslı üzerinden hesaplama yapılmakta; bu şekilde yıllık çalışma süreleri düşürülerek, işçilik maliyet hesaplarının giderek arttığı gösterilmek istenmektedir.

Bilindiği gibi, AT üyesi ülkeler ile Türkiye arasındaki haftalık çalışma saatleri karşılaştırıldığında (sözkonusu AT ülkelerinde haftalık çalışma saatleri 36-40 saat arasında değişirken, ülkemizde 45 saattir) diğer ülkelere göre Türkiye'de daha uzun süre çalışıldığı bir gerçektir. Bir başka gerçek ise AT üyesi ülkelerle ülkemiz Yasa ve TİS gereği yıllık izin ve tatiller açısından karşılaştırıldığında, toplam yıllık tüm tatil günleri hesaplamaları, birçok AT ülkesinin Türkiye'ye göre bir kat daha fazla tatil ve en az yıllık izin süresi kullandıklarını ortaya çıkarmaktadır.

Öte yandan, TİSK'in 1989 hesaplamalarında, işgücü maliyeti içinde yüzde 39.2 oranında bulunan sosyal yardımlar grubu içinde SSK işveren primi, zorunlu tasarruf fonu işveren hissesi, konut fon, iş elbisesi korunma malzemeleri, ihbar tazminatı, gibi kalemler de bulunmakta, işçiye doğrudan yansıyan sosyal yardım kalemlerinin yakacak, izin, aile-çocuk yardımları ve bayrak harçlıkları olduğu gözönünde bulundurulursa, işçiye doğrudan yapılan ödemenin sosyal yardımlar içindeki ağırlığının yalnızca yüzde 14.3, toplam işçilik maliyeti içindeki payının ise yalnızca ve yalnızca yüzde 5.5 olduğu, bunun o kadar da abartılacak bir ağırlık olmadığı görülecektir.

TİSK araştırmasında Potansiyel Kıdem Tazminatının 1989 yılı sonu itibariyle, araştırma kapsamındaki işçiler bakımından yaklaşık 1 trilyon 660 milyar TL'ye ulaştığı ve bunun çalışan başına bir önceki yıla göre yüzde 145

oranında arttığı vurgulanmaktadır. 1989 yılı sosyal yardım kalemlerinin dağılımına bakıldığında, 1989'da işverenin kıdem tazminatı için ödediği pay 10.8 iken, yemek için ödenen pay ise 14.2'dir. Zorunlu Tasarruf Fonu işveren hissesi ile mesken, lojman, konut edindirme fonu'nun yüzde 15.6 olduğu gözönünde tutulursa, kıdem tazminatının payı sözkonusu kalemlerden çok daha azdır. Bir başka deyişle, toplam işçilik maliyeti içinde kıdem tazminatının payı sadece yüzde 4.2'dir. Kıdem tazminatının işçilik maliyetindeki payı 1979'da yüzde 5.8, 1980 de 7.2, 1981'de 7.1 iken, 1989'da bu oran yüzde 4.2'ye düşmüştür.

Kaldı ki kıdem tazminatını "potansiyel" olarak değerlendirmek hatalı bir yaklaşımdır. Böylesine bir yaklaşım tüm işçilerin aynı anda birden emekli olması ya da işten çıkarılması gibi hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir varsayıma dayanmaktadır. Böylesi bir varsayımda en azından işletmelerin aktif değerlerinin de ortaya konulması gerekir.

TİSK'in yaptığı "Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyetleri Raporları" son 11 yıl için incelendiğinde, işçi maliyeti içinde çıplak ücretin payı 1979'da yüzde 49.3 iken 1989'da yüzde 43.5'e düştüğü görülmektedir. Aynı düşüş prim, ikramiye gibi benzeri ödemelerde de görülmektedir. Örneğin ikramiye ve prim ödemelerinin payı 1979'da yüzde 20.8 iken, bu oran 1989'da yüzde 16.2'ye gerilemiştir. Sosyal yardımlardaki artış ise büyük ölçüde zorunlu tasarruf, konut edindirme gibi fonlar nedeniyle gerçekleşmiştir.

İşveren yükümlülüklerinin işçilik maliyetleri içindeki payının son yıllarda arttığı TİSK'in yaptığı araştırmada görülebilmektedir. Özellikle sosyal amaçlı fon kesintilerinin işverenler tarafından eleştirildiği, bu nedenle de "işçilik ödemelerini arttırıcı ve net ücreti azaltıcı etkileri olan vergi, sigorta, fon ve benzeri mali yüklerin hafifletilmesi gerektiği; fonların işverenler üzerindeki yükünün giderek arttığı ve bu durumun finansman sıkıntısı içindeki işletmeleri, yatırım, istihdam ve maliyetler bakımından olumsuz etkilediği" ileri sürülmektedir.

Bu görüşün haklı tarafı olmakla birlikte, fon kesintilerinin dolaylı vergi niteliği olduğundan hareketle, fon kesintilerinin yükünü yansıtıldığı ölçüde ücretliler taşımaktadır. Satış hasılatı içinde ücret payının giderek düştüğü (örneğin 1988 yılı itibarıyla özel kesimde yüzde 6.7 olduğu) ve bu oranın faiz ödemelerinin bile altında olduğu düşünülecek olursa, ücrete bağlı sosyal amaçlı fonların yükünden ileri ölçüde yakınmak gerçekçi bir yaklaşım olmamaktadır. Nihayet 1989 araştırmasıyla 1988 araştırması karşılaştırıldığında sosyal yardımlar grubunda yer alan SSK işveren Primi, Konut Fonu ve Zorunlu Tasarrufların toplamının ağırlığının 1989'da yüzde 1.1 oranında azaldığı söylenebilir. Bununla birlikte 1989 yılında toplam işçilik maliyeti içinde sosyal yardımların payı yüzde 2.9 artmıştır. Bu artışın nedeni korunma malzemeleri, tahsil yardımı, aile ve çocuk izin ve bayram harçlıkları ve yakacak gibi kalemlerin artışlarından kaynaklanmaktadır.

Kuşkusuz bu alanda yapılması gereken düzenlemeler bulunmaktadır. Genel olarak fon ihtiyacını asgari düzeyde tutan ve kaynak ihtiyacı büyük ölçüde bütçe gelirlerini artırarak karşılamaya yönelik bir politikanın egemen kılınması bu yönde bir düzenleme olabilir. Ancak işçilerin kazançlarını arttırma amacını sosyal amaçlı fonların yükünü azaltmanın ötesinde, dengeli ve asgari insanca yaşamayı sağlayacak ve üretim faktörlerini kapsayacak bir gelirler politikası'nın izlenmesi ve bu politikanın hayata geçirilmesi kapsamında ele almak daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır.

1980'li yıllardan bu yana uygulanan sosyo ekonomik politikalarla, gelir dağılımındaki adaletsizliğin çalışanlar aleyhine bozulduğu, ücretleri gerçek anlamda geriletliği, milli gelirden alınan payın azaldığı yapılan bilimsel çalışmalarla saptanmıştır. Buna paralel son on yıldaki bu ekonomik gelişmeler işçilik maliyet yapısının değişmesine de neden olmuştur.

Özellikle son yıllarda maliyet içinde ücretlerin payının giderek azaldığı, hatta faiz payının ücret payını aştığı yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Ayrıca ücretlerin işgücü verimliliğindeki artışın altında olduğu da bilinmektedir.

Bu noktada işveren kaynaklı çalışmalarda ücretlerle ilgili yaklaşım kendini iş değerlendirmesi alanında göstermektedir. Çeşitli dergilerde, seminerlerde savunulduğu gibi, "amaçlarının toplu iş sözleşmeleri sisteminin toplu pazarlık alanının dışına çıkarılması, iş değerlendirme sisteminin ülkemizde uygulanabilme koşullarının araştırılması" olduğu birçok kez ifade edilmiştir. İşveren kesimi mevcut ücret politikalarıyla sosyal yardımlarla ücretleri birleştirmek istemekte, böylelikle sendikaların pazarlık gücünün etkisizleştirilmesi dayatılmaktadır. İş değerlendirmesi, uygulanan politika sonucu diğer girdilerden sağlanamayan tasarrufun üretim içinde çok düşük oranlara inen ve sadece bir maliyet unsuru olarak görülen emek üzerinde yoğunlaştırılmasının bir aracı yapılmak istenmekte; bunu sağlamak amacıyla iş değerlendirmesinin tüm işkollarına yaygınlaştırma çabaları sürmektedir.

TİSK, AT'a tam üyeliğe hazırlandığımız şu dönemde "çarpık ücret sistemini" kendi açısından yorumlayarak düzeltilmesi gereken bir husus olarak ileri sürerken, AT üyesi ülkeler ile ülkemiz arasındaki sosyal güvenlik, işçi sağlığı ve iş güvenliği, yasa gereği kullanılan tatil ve izin günleri, işçilerin yönetime katılması gibi farklılıkları gözardı etmiştir.

Bu alanda yapılması gereken şey sağlıklı istihdam artışına paralel, toplam işçilik maliyeti içindeki ücretin payının arttırılması ve Avrupa topluluğuna üyeliğimizin tartışıldığı şu dönemde çalışma hayatımızın, sendikal hak ve özgürlüklerinin topluluk üyesi ülkeler kadar tüm kurum ve kurallarıyla ülkemizde de egemen kılınmasıdır.

-Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)

Konfederasyonumuzca 15/20 Temmuz tarihleri arasında güneydoğu illerinde yapılan toplantılar yerel sendikal sorunlar ile çalışma hayatını ilgilendiren konular üzerinde yoğunlaşmakla beraber ülke ekonomisiyle yakından bağlantılı güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)'i de gündeme gelmiştir.

Az gelişmiş bölgelerin özellikle Güneydoğu Anadolu'nun ve ülke ekonomisinin büyüme ve gelişmesine katkısının büyük olacağı beklenen Güney Doğu Anadolu projesi (GAP) Cumhuriyet döneminin en büyük yatırımı olarak 7'sı Fırat,6'sı Dicle havzasında yer alan sulama ve enerji amaçlı 13 projeden oluşmaktadır.

GAP yakın zamanlara kadar toprak ve su kaynaklarını geliştirme projesi olarak ele alınmış ,projenin temel amaçlarında ekonomik bazda,sulama ve hidroelektrik enerji üretimi olarak belirlenmiş,bölgeye belirli bir koordinasyonla bir bütün halinde yaklaşılmamıştır.Oysa bölgede kişi başına düşen gelir,okur yazarlık oranı, elektrik tüketimi,hastahane yatak sayısı,sanayi işgücü ve şehir nüfusu gibi gelişmişlik göstergelerinin tamamı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

5. BYKP ile bölgeye bir bütün olarak yaklaşılmaya başlanmış,birbirinden bağımsız kurum ve kuruluşlar tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır.1989 tarihinde de koordinasyon sağlamak amacıyla "Güney Doğu Anadolu projesi bölge kalkınma idaresi" teşkilatı kurulmuştur.

Bölgedeki ekonomik ve sosyal hayatı büyük ölçüde etkileyici nitelikte olacağı düşünülen GAP projesinin gerçekleşmesiyle sulama ve enerjinin gelişeceği bunda diğer birçok sektörü sürükleyici olacağı öngörülmektedir.

Genellikle tarıma dayalı,orta derecede üretim teknolojisine sahip ekonomik bir yapı görünümünde olan Güney Doğu Anadolu Bölgesinde sulama projesinin tamamlanmasıyla sulu tarım ürünlerinin artırılması,bölgede gelir seviyesinin yükseltilmesi ve dolayısıyla yörenin sosyo-ekonomik durumunda büyük değişiklikler olması beklenmektedir.

GAP ile Güney Doğu Anadolu bölgesinde toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi sonucunda ekonomik ve sosyal faaliyetlerin hızla artması ile bölgenin göç veren durumundan,göç alan bir yapıya kavuşacağı,sanayi ve hizmet sektöründe beklenen gelişmeler ile şehirleşmenin üst düzeyde çıkacağı ve şehirlerin hızla büyüyeceği, bu arada meydana gelecek gelir artışının tüketim seviyesini ve tüketim kalıplarını değiştireceği düşünülmektedir.

GAP'ın bölgenin ekonomik ve sosyal hayatını büyük ölçüde etkileyerek,beraberinde birçok sektörün gelişmesini de sağlayacağı tarımdaki gelişmenin zincirleme olarak diğer sektörlerde de değişmeye yol açacağı,bu sektörlerde gerçekleştirilecek yatırımlarla önemli istihdam potansiyeli yaratacağı hesaplanmakta, bu gelişmelerin dış ticarete ve hizmet kesiminde de gelişmeler sağlayacağı,yeni ihracat imkanlarının ortaya çıkacağı beklenmektedir.

Projenin gerçekleşmesi ile işgücünün mesleki ve teknik seviyesinin zamanla yükseleceği ve uygun eğitim sistemi ile işgücünde kalitenin artacağı meydana gelen ekonomik çeşitlenme ve dolayısıyla ihtisaslaşmanın yaygınlaşmasıyla verimliliğin artacağı öngörülmektedir.

Bölgede mesleki kuruluşlar,sendikalar gibi teşkilatlanma şekillerinin yaygınlaşacağı ve bu kuruluşların sosyal ve ekonomik hayat üzerindeki tesirlerinin artacağı beklenmektedir.

GAP'dan beklenen amaçların gerçekleştirilmesinde proje ile birlikte diğer tedbirlerinde alınması gerekmektedir.

Yörenin GAP ile kalkınması tarımsal gelişmeyi uyarmak noktasında kalmamalı, üretim planlaması ile birlikte,bölge halkının refahına ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak entegre bir kalkınmanın gerektirdiği,ekonomik,sosyal ve kültürel boyutların dikkate alındığı,bölge içi gelir dağılımının düzenlediği,önemli ölçüde ek istihdam imkanlarının yaratıldığı temel bir strateji benimsenmesi doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Toprak ve su kaynaklarını geliştirme projesi olarak başlanan,temel amaçlarının sulama ve hidroelektrik enerjisi olduğu söylenen GAP'ın bölgeyi kalkındırması,ancak üretimi yapacak ve sürekliliğini sağlayacak olan insanın ekonomik ihtiyaçlarında karşılanmasıyla olur.Bunun yanısıra yeni gelişen sanayiler için işgücü planlaması yapılmalı,gerekli tedbirler alınmalıdır.

Bölgenin göç alacak bir duruma geleceği ve şehirleşmenin artacağı düşünülerek şimdiden şehir planlaması yapılmalı,şehir alt yapı yatırımlarına önem verilerek konut kooperatifçiliği teşvik edilmeli aynı şekilde tarımsal ürünler açısından çiftçiler şimdiden eğitilerek kooperatif şeklinde teşkilatlanma sağlanmalıdır.

Sektörler arası ekonomik entegrasyon sağlanarak dengeli büyüme gerçekleştirilmelidir.

Kırsal karakterli bir toplum yapısından diğer bölgelerle bütünleşecek ve daha açık bir sosyo-ekonomik yapıya geçişin hızlanacak olması, sosyo-kültürel bünyede değişiklikler meydana getirecektir. Bu açıdan GAP'a yalnız ekonomik açıdan bakmak gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bölgenin ekonomik gelişmesi ile birlikte ortaya çıkacak sosyal yapısında geliştirilmesi, eğitim, sağlık imkanlarının insan onuruna yaraşır bir düzeye getirilmesi kaçınılmazdır.

GAP'dan Güney Doğu Anadoluyu kalkındıracak bir sonuç bekleniyorsa, Tarım potansiyelinden yararlanmanın yanısıra tarımsal sanayi yaygınlaştırılmalı ve bölgesel teşkilatlanma ile birlikte ele alınmalıdır. Planlamada kaynakların değerlendirilmesi, nüfus projeksiyonu, tabi kaynak ve endüstri planlaması, insangücü planlaması, alt yapı planlaması yapılmalıdır. Tüm bu çalışmalar entegre bölge kalkınması yaklaşımı ile ele alınmalı, gerekli tedbirler zamanında alınarak uygulamaya sokulmalıdır.

- İşsizlik

İşsizlik, sosyo-ekonomik bir sorun olarak geniş halk kesimlerinin üzerindeki baskısını sürdürmektedir. Bütçe açıkları ve yatırımlardaki gerileme yeni iş olanaklarını kısıtlamaktadır. İşsiz sayısının giderek artması netice olarak çalışanların üzerinde bir baskı unsuru olmaktadır. Nitekim son dönemlerde yoğun olarak gözlenen işten çıkartmalar, bir yandan çalışanların yasalar nezdinde iş güvencesinden yeterince yoksun olmalarından, diğer taraftan sayıları her geçen gün artan işsizlerin rezerv bir kitle olarak hazır bulunmasından kaynaklanmaktadır. İşsizliğin toplum düzeyinde yarattığı baskının bir ölçütü olarak bağımlılık oranlarına bakmak mümkündür. Buna göre, 1960 yılında her çalışan 100 kişinin bakmak zorunda olduğu 114 kişiye karşılık bu sayı 1989 yılında 230 olmaktadır. İşsiz sayısındaki artış çalışanların gerçek gelirlerinin düşmesine ve gelir dağılımının bozulmasında da temel bir etken olma özelliği taşımaktadır. Netice olarak sosyal güvenliği tüm nüfusu kapsamayan ve işsizlik sigortasının olmadığı ülkemizde işsizlerin ekonomik ve sosyal yükü yine çalışanlar tarafından taşınmaktadır.

- Eğitim

Kalkınmakta olan ülkelerin sözkonusu bu çabalarında eğitimin direkt ve önemli etkisi vardır. Bu nedenle sözkonusu kalkınma çabasında olan ülkeler eğitime önem vermekte ve her geçen gün eğitime ayrılan kaynaklar arttırılmaktadır. Ülkemizde de eğitim alanına ayrılan kaynakların son yıllarda artırıldığı gözlenmekle beraber, hiçbir şekilde ihtiyaca cevap verecek duruma gelmemiştir.

Ülkemizde ilköğretim, hatta anaokulu öğretiminden üniversite eğitime kadar eğitimin her derecesinde çok çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Kaynak yetersizliğinden doğan sorunlar önemli olmakla beraber, yakın dönemde oluşturulmaya çalışılan eğitim anlayışından kaynaklanan sorunlarda gittikçe önemini arttırmaktadır. Mevcut sistem düşünen, araştıran, sorgulayan insanlar yerine kabul eden, ezberleyen, araştırma yapma niteliğinden yoksun insanlar yetiştirme yoluna girmiştir. Fakat dünyada yaşanmakta olan teknolojik devrimi yakalayabilmek ve bu olguya katkıda bulunarak ülke kalkınmasına yararlı olacak bireylerin bu eğitim sistemi ile yetişmesi olanaklı değildir.

Son yıllarda uygulanılmaya çalışılan paralı eğitim, geniş halk kesimlerinin eğitim fırsatını kaybetmelerine neden olabilecek bir tasarruftur. Bu uygulama eğitimin, fırsat eşitsizliklerini giderici etkisini yok etmektedir.

Eğitim kurumunun düşünen, sorgulayan, araştıran insanlar yetiştirebilmeleri sözkonusu kurumun demokratik yapısı ile de yakında ilgilidir. Son yıllarda ivme kazanan öğretmenler ve genel olarak tüm memurların grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkını kullanmak istemeleri, içinde bulundukları kurumların yapısını etkileyecek, öğretmenler açısından eğitim politikalarının tespitinde etkili olacak ve dolayısıyla eğitimin temel prensiplerinin çağımızın genel istekleriyle çakışacak şekilde saptanmasına azımsanmayacak etkiler yapacaktır. Tüm bunların ötesinde grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı, tüm çalışanların insan olmaları nedeniyle sahip olmaları gereken temel haklardandır.

- Sağlık

Yaşanmakta olan sorunlara uzun dönemli ve kalıcı çözüm yollarının bulunamayışı, ülkemizde yaşanan sağlık ile ilgili sorunları tırmandırmaktadır. Bu sorunları çözenin en geçerli yolunun, devletin harcamaları içinde sağlığa daha fazla pay ayrılması ile mümkün olabileceği, alanla ilgili kişi ve kurumların ortak görüşüdür. Fakat mevcut siyasal iktidar, artık devletin yatırımlardaki payının azaltılarak sağlık ve eğitim gibi alanlara ağırlık vereceğini ifade etmesine rağmen, önerilen çözüm yolları ile yine vatandaşların azami ölçüde katkısını beklemekte ve bu alanlara ayırdığı payın arttırılması konusunda bir girişimde bulunmamaktadır. Genel Sağlık Sigortası adı altında kurulmak istenen sistem de, başlangıçta herkese sağlık açısından güvence getirmek gibi bir iddia ile ortaya atıldığı için olumlu bir girişim gibi gösterilmesine rağmen, konu biraz daha derinlemesine incelendiğinde, bu sistem ile ülkemizde yaşanan sorunlara çözüm bulunamayacağı ve çalışanlar açısından kazanılmış haklardan geriye gidişe neden olacağı anlaşılmaktadır.

Ülkemiz nüfusunun halen yaklaşık yarısı sağlık açısından hiçbir sosyal güvenliğe sahip değildir. Diğer yarısı ise normları değişmekle beraber çeşitli sosyal güvenlik kurumlarının sağladığı sağlık hizmetlerinden yararlanmaktadır. Genel Sağlık Sigortası ile yapılmak istenen, tüm nüfusu bu sisteme dahil etmek ve sonuçta sağlık hizmeti alamayan yaklaşık 25 milyon insanı, diğer sağlık hizmeti alan kesime verilen hizmetlere ortak etmektir. Çünkü sistem, mevcut yapıya bir katkıyı değil fakat herkesin yararlanmasını öngörmektedir. Bu durum sonucunda da zaten yetersiz olan sağlık hizmetlerinin kalitesi iyice düşecek ve mevcut sistem hiçbir soruna çözüm olmayacaktır.

- Konut

Geçmiş yılların birikimiyle birlikte ülkemizde 2 milyon civarında konut açığı olduğu bilinmektedir. 2.3.1984 tarih ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu uygulamaya girdiği 1984 yılından günümüze değin, ülkemizin konut ihtiyacını, -başta işçi, memur gibi dar gelirli kesimler açısından- karşıladığını iddia etmek mümkün değildir. Toplu Konut Kanunu uygulama yönetmeliği 30 Mayıs 1989 tarih ve 20180 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandığı son şekliyle, dar ve sabit gelirliler açısından umut olabileceği niteliğini iyice yitirmiştir. Çeşitli ülkelerde de görüldüğü üzere, doğru saptanmayan konut politikaları, bizim ülkemizde de alt ve orta gelirli grupları konut edinebilmeleri için finanse etme yerine üst gelir gruplarının yararlandığı bir uygulama niteliğine bürünmüştür.

1984-1990 (1990 yılı ilk altı ayı olmak üzere) dönemine ait konut kredilendirme işlemleri gözden geçirildiğinde, toplam 752.661 konut adına kredi açıldığı, 424.845 (%56.4) konutun ise tamamlanabildiği ortaya çıkmaktadır. 1988 yılından itibaren ise yeni kredi talepleri kabul edilmemekte, sadece daha önce açılan kredilerin ödemeleri yapılmaktadır.

Toplu konut fonu kaynak ve kullanımlarına ait veriler, toplu konut fonunun artık, konut yapımını finanse etme yerine genel bütçeye kaynak aktarma, turizm alt yapıları, yatırım ve işletme kredileri gibi alanlara kaydırıldığını göstermektedir. Örneğin, 1990 yılının ilk altı ayında toplu konut fonunda biriken 1.538.137 milyon TL'nin sadece 523.476 milyon TL'si (%34) konut kredilendirilmesi için kullanılmış buna karşın 271.426 milyon TL'si (%17.6) genel bütçeye aktarılmış ve 729.094 TL'si ise (%47.4) turizm alt yapısı, aracı banka giderleri, yatırım ve işletme kredileri, afet konutları gibi kalemlerin yer aldığı diğer giderler adıyla sarf edilmiştir.

Uygulamalar artık Toplu Konut Fonunun ülkemizin konut gereksinimini karşılamada zaten yetersiz olan işlevini yitirdiğini göstermektedir.

Konut Edindirme Yardımı

1.1.1987 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 3320 sayılı "Memurlar ve işçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkındaki Kanun" 10 ve daha fazla işçi çalıştıran gerçek ve tüzel kişi durumunda bulunan işverenleri işçileri adına Konut Edindirme Yardımı yapmakla mükellef tutmuştur.

Çalışanların konut sahibi olma şanslarının yok denecek kadar azaldığı bir dönemde sosyal devlet anlayışına uygun olarak çalışanlara gerekli desteğin tamamını karşılaması gereken devlet bunun yerine görevin bir bölümünü özel kesim işverenlerine yansıtmıştır. İşverenler açısından böylesi bir zorlamanın geçerli olamayacağı açıktır. Nitekim uygulamada işçilik maliyetlerinin yapısına dair şikâyetlere neden olmuş bununla birlikte sonuçta yapılan yardımlar bir maliyet unsuru olarak üretilen mal ve hizmetlere yansıtılmak suretiyle çalışanlara yüklenmiştir.

Kanuna göre biriken paraların Hazine Bonosu, Devlet Tahvili, Gelir Ortaklığı senetlerine yatırılarak nemalandırılabilceği belirtilmektedir. Bu şekilde fonda biriken miktarlar iç borçlanma amacıyla kullanılma yoluna gidilmiştir.

Konut Edindirme Yardımı Hesabında 1.1.1987 tarihinden 30.6.1990 tarihine kadar 2.553.443 milyon lira anapara 1.118.096 milyon lira nema olarak birikmiştir. Bunun ancak 42.876 milyon lirası, diğer bir deyişle toplam anapara ve faizin yüzde 1.14'ü hak sahiplerine konut edindirme yardımı olarak ödenmiştir. Ayrıca 954 milyon lirası komisyon olarak, 13.120 milyon lirası yanlış tahakkuk nedeniyle iade olarak ödenmiştir.

Konut Edindirme Yardımı hesabındaki 3.676.578 milyon liranın, 861.861 milyon lirası ile TEK tahvili alınmış, 1.005.744 milyon lirası Kamu Ortaklığı Fonunca ihraç edilen tahvil ve gelir ortaklığı senetlerine yatırılmış, 92.500 milyon lirası ile devlet tahvili alınmış kalan miktar vadeli ve vadesiz hesapta bulunmaktadır.

Biriken yardımların ne şekilde değerlendirildiği hak sahipleri açısından büyük önem taşımaktadır. Konut sahibi olunabilmesi için öngörülen 180 ay (15 yıl) boyunca toplanan paraların düşük faizlerle devlet tarafından kullanılması bu uygulamayı ^{bir} çalışanlardan devlete aktarılan bir kaynak hüviyetine sokmaktadır. Yapılması gereken/ kimlerin gerçek anlamda değerlendirilmesi yoluna gitmektir. Bu amaçla, Konut edindirme Yardımı adı altında toplanan miktarlara bankalarca vadeli mevduata uygulanan en yüksek faiz oranı uygulanmalıdır.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

1990 yılı ikinci altı ayında Konfederasyonumuza bağlı sendikalar tarafından 342.724 işçimizin toplu iş sözleşmesi bağitlanacaktır. 118.629 kişisi kamu kesiminde, 224.095 kişisi özel sektörde çalışanları kapsayan TİS'lerin hangi aşamada yürütüldüklerine dair ayrıntılı bilgiler aşağıdaki çizelgelerde bilgilerinize sunulmaktadır. Son duruma göre halen 298.982 işçimizin toplu iş sözleşmeleri müzakere aşamasındadır. 22.077 işçimizi kapsayan toplu iş sözleşmeleri uyuşmazlık aşamasında 2738 işçimizi kapsayan toplu iş sözleşmeleri için ise grev kararı, grev uygulama kararı alınmıştır. 17.9.1990 tarihi itibariyle ise 3010 işçimiz grevlerini sürdürmektedirler. Ayrıca TÜRK HARB-İŞ Sendikamıza bağlı çeşitli Amerikan üslerinde çalışan 4150 işçimizin grevi ise Bakanlar Kurulu kararı ile ertelenmiştir.

A) Müzakeresi Devam Edenler

Sendika	İ ş y e r i	İşçi Sayısı
T.MADEN-İŞ	T.Kömür işletmeleri	28.500
	Köyceğiz Kromları işletmeri A.Ş.	88
	Yahyalı Madencilik Tic.Ltd.Şti.	38
	Mehmet Solak Mad.İşl.	73
	Birlik Madencilik San.Tic.Şti.	57
	Akdemir Mad.San.A.Ş.	80
	Gümüldür Mad.San.Tic.A.Ş.	6
	Budin Barit Kim.San.A.Ş.	27
	Kuzey Anadolu Madencilik	344
	Yeni Has Madencilik Tic.San.	26
	Hisersan-Hisarcık Seramik Mad.San.Tic.	31
G.MADEN-İŞ	TTK	42.000
PETROL-İŞ	Erkafleks Yer Döş.San.A.Ş.	20
	Tetra Pak Nasaş Paket.San.ve Tic.A.Ş.	50
	Keban Holding ve Ort.Plâs.San.A.Ş.	62
	Ürosan Kimya San.A.Ş.	62
	Üstay Medikal Gereçler San.ve Tic.A.Ş.	65
	Orhan Koll.Şti.	34
	Farglas Kimyevi Mad.Sanayi A.Ş.	85
	Doğugaz Oksijen ve Asetilen Fabrikası	4

Sendika	i ş y e r i	işçi Sayısı
PETROL-iŞ	Pe-Pa Petrol Pazarlama A.Ş.	3
	Akın Plâstik Boru San.A.Ş.	76
	Otin San.Tic.A.Ş.	8
	Detaş Ambalaj ve Kim.San.A.Ş.	118
	Elba Koll.Şti.	20
	Elvan San.Eyüp Elvan	26
TEKGIDA-iŞ	76 işyeri	6183
	A.O.Çiftliği	190
TEKSİF	T.Tekstil İşverenleri Sendikası	100.000
	Antbirlik	1598
	10 işyeri	5000
DERİ-iŞ	Deri İşverenleri Send.Bağlı 8 işyeri	1000
	Maga deri	300
	Akdağ Madeni	100
AĞAÇ-iŞ	SEKA	292
	Kastamonu Entegre Ağaç San.Tic.A.Ş.	202
	Söme doğru Orman Ürünleri San.Ticaret	73
	kelebek Mobilya ve Kontraplak San.A.Ş.	531
	Adel Kalemcilik Tic.San.A.Ş.	373
	İstaş İnegöl San.Tes.A.Ş.	253
	Starwood Orman Ürün.San.Tic.A.Ş.	33
SELÜLOZ-iŞ	SEKA	9713
	Kağıt İşverenleri Sendikasına bağlı 14 işyeri	500
	3 işyeri	200
BASİSEN	İmtaş A.Ş.	100
ÇİMSE-iŞ	İstuk Islahiye Tuğla ve Kir emit Fab.	65
	Bloksan Kiremit,Tuğla San.A. Ş.	78
	Fil toprak San.A.Ş.	195
	Özaltın Toprak San.ve Tic.A.Ş.	44
	Sun Cam Oto Camları İmalat Sanayi	22
	Bozkurt Tuğla Fabrikası	22

Sendika	İşyeri	İşçi Sayısı
ÇİMSE-İŞ	Temel Yapı ve Bayındırlık Sanayi	132
	Çiftfil Kiremit ve Tuğla Fabrikası	130
	Pars Kiremit ve Tuğla Sanayi	178
TÜRK METAL	MESS	85.000
	Azim Madencilik	51
	Tezcan Galvaniz	33
	Çebitaş	245
	Ektam A.Ş.	96
	Özgül Alüminyum	6
	Detaş A.Ş.	23
	Cemtaş	160
	Erbi Yedek Parça	72
	Cihan Elektrik	375
	Kardemir	9
	Demir Sanayi Ticaret	171
	Trakya Teneke	21
	Esem Elektrik Savaşları	298
YOL-İŞ	Doğuş İnşaat	956
	İstanbul İmar Ltd.Şti.	5
TEZKOOP-İŞ	S.S.Adana Eğt.Tüketim ve Yard.Koop.	25
	Adana Çukurova Kulübü	15
	SHP İçel İl Başkanlığı	5
	SHP Merkez İlçe Başkanlığı	3
	S.S.Esnaf Kefalet Koop.	8
	Merpaş Gıda	28
	S.S.AGS Mensupları Tük.Koop.	12
	Saray Halıları A.Ş.	5
	Türkiye-Libya Ortaklığı Tarım ve Hayv.A.Ş.	45
	TÜRK-İŞ Yapı Koop.	8
	Arsa Ofisi	16
	Özel Antalya Koleji	50
	Yeni Yerleşim Koop.Birliği	55
	S.S.Ünel Tük.Koop.	8
	S.S.Esnaf Kefalet Koop.	8
	Soförler ve Otomobilciler Derneği	12

Sendika	İ ş y e r i	İşçi Sayısı
TEZKOOP-İŞ	Arda-Gıda	150
	TKİ Satınalma Müdürlüğü	50
	Terakki Vakfı Şişli Lisesi	65
	İstanbul Tabib Odası	10
	İETT Şoförleri	8
	Altanlar Menba Suyu ve Nakliyat	25
	S.S.Esnaf ve Sanatkarlar Kefalet Koop.	8
	TED Karabük Koleji	15
	Yeni Karamürsel Gıda ve İhtiyaç Md.A.Ş.	125
	GENEL MADEN-İŞ	315
	Fiskobirlik	1230
	Güneydoğu Birlik	300
	Antbirlik	900
	Çukobirlik	1110
	Ege Üni.Rektörlüğü ve Bağlı İşyerleri	45
	Ordu Yardımlaşma Kurumu	810
	Arı Özel Eğt.ve Öğr.Tesisleri A.Ş.	80
	Belde Gıda A.Ş.	60
	Sümerbank holding A.Ş.	200
	Narko	35
	Kurtkaya	200
	Maden Koop.	80
	Trakya Birlik	1400
KOOP-İŞ	DMO Genel Müdürlüğü	550
	Sanayi Bakanlığı	65
	Gazi Üniversitesi	270
	Pankobirlik	850
	İstanbul Özel Deneme Lisesi	40
	Atatürk Kül.Vakfı Özel Deneme Lisesi	40
		19
SAĞLIK-İŞ	Sırp Agop Hastanesi	600
TOLEYİS	The Marmara Oteli	41
	AOÇ	40
	İl Özel İdare Pamukkale	390
	Antalya Talya Oteli	
BELEDİYE-İŞ		1508
	Çeşitli Belediyeler	

B) Uyuşmazlık Aşamasında Olanlar

Sendika	İ ş y e r i	İşçi Sayısı
T.MADEN-İŞ	Kömür İşl.A.Ş.Ermenek Linyit İşl.	220
G.MADEN-İŞ	MTA	6000
PETROL-İŞ	Eyüp Sabri Tuncer Kim.ve Gıda San.A.Ş.	17
	Asilgaz Tıbbi ve Sınai Gazlar İmalat Tic.	23
	Pilma Pil San.Ltd.Şti.	71
	Dostel Alüminyum Sülfat San.A.Ş.	89
	Fepor Isı Yalıtım ve Ambalaj San.A.Ş.	38
	İnci Plâstik ve Jüt San.A.Ş.	108
	Bufola Düğme San.A.Ş.	87
	Neta Denizcilik ve Tic.Ltd.Şti.(YHK)	85
	Deren Ambalaj San.Tic.A.Ş. (YHK)	8
	Emtaş Katran ve Emp.A.Ş. (YHK)	15
TEKGIDA-İŞ	Trakya Birlik Entegre Yağ Tes.	590
	Arı Gıda San.A.Ş.	25
	İmsa İst.Mes.San.	600
	Fruko-Tamek Meyve Suları	175
	Meysu Mey.Gıda Sanayi	185
	Garipsu Mey.Suyu A.Ş.	20
	İmsa Meşrubat Sanayi A.Ş.	240
TEKSİF	Çukobirlik	3611
	Tariş Çırçırılar	1500
AĞAÇ-İŞ	Kuriş Orman Ürün.	37
	Sunta Suni Tahta San.	325
	Seka Bolu Lamine ve Lif Lev.San.	311
SELÜLOZ-İŞ	Trakya Kağıt Sanayi	35
	Oralitsa İnşaat Mal.San.	140
ÇİMSE-İŞ	Kütahya Porselen A.Ş.	911

./..

Sendika	İ ş y e r i	İşçi Sayısı
TÜRK METAL	Emniyet Tamirhaneleri	1500
	Çinkur A.Ş.	691
	Ege Mosan A.Ş.	176
	Aykim Aydın Kimya Sanayi	133
	Alpler Ziraat A.Ş.	96
	Tariş Bak.ve Yem Fabrikası	59
	Mektaş A.Ş.	250
	Beşyıldız A.Ş.	150
	Destek A.Ş.	30
	Hendek Ambalaj Sanayi	128
	Paksan A.Ş.	118
TES-İŞ	Ankara Memba Suları	32
TGS	Cumhuriyet Gazetesi	358
	Milliyet Gazetesi	430
	Tercüman Gazetesi	304
TEZKOOP-İŞ	Gima A.Ş.	455
	İmepa	570
	Diyanet İşleri Vakfı	35
	Temko	25
TOLEYİS	Pera Palas	114
SAĞLIK-İŞ	Balat Orheim Hast.	60
	Yedikule Balıkçı Rum Hastanesi	33
	Sırp Birgiç Hastanesi	17
BELEDİYE-İŞ	Çeşitli Belediyeler	847

C) GREV KARARI (UYGULAMA) ALANLAR

Sendika	İ ş y e r i	Tarihi	İşçi Sayısı
T.MADEN-İŞ	Krom Demir Mad.ve Tic.Ltd.Şti.(Uyg.)	26.9.1990	51
	Ege Metal Mad.A.Ş.	29.8.1990	432
PETROL-İŞ	Petlas Lastik Sanayi	8.8.1990	212
	Yenisan Yenileme Sanayi	5.9.1990	40
TEKGIDA-İŞ	Çakıroğlu Sınai Mam.Pazar.A.Ş.	27.8.1990	30
AĞAÇ-İŞ	SFC Ağaç San.Tic.A.Ş. (Uyg.)	24.9.1990	244
	Orma Orman Ürün.A.Ş. (Uyg.)	24.9.1990	291
	Yonpaş Yonga Lev.A.Ş. (Uyg.)	1.10.1990	226
SELÜLOZ-İŞ	Turan Kağıt Sanayi	20.8.1990	30
ÇİMSE-İŞ	Gün-Fa Güney Famarit Mermer Suni Mermer Sanayi ve Ticaret		51
	Güneş Kiremit ve Tuğla Fab.Ltd.Şti.		149
	Kartal Toprak San.ve Tic.A.Ş.		150
	Başak Kiremit ve Tuğla San.Tic.		56
	Çiftkurt Endüstri ve Tic.Ltd.Şti.		112
	Bintaş Bartın İnş.Şan.Ltd.Şti. (Uyg.)	27.8.1990	118
TÜRK METAL	Mais A.Ş.	18.9.1990	466
	Alsan Makina Sanayi A.Ş.	21.9.1990	34
TEZKOOP-İŞ	TMMOB Mak.Müh.Odası ve Şb.	20.9.1990	40
TES-İŞ	Batman Barajı	28.8.1990	6

D) DEVAM EDEN GREVLER

Sendika	İ ş y e r i	Başlama Tarihi	İşçi Sayısı
TARIM-İŞ	Köy-Tür Tavukçuluk	11.6.1990	2
	Köy-Tur Tavuk Kesimhanesi	16.7.1990	66
TÜRKİYE MADEN-İŞ	Üzmen Madencilik	5.1.1989	22
	Akpaş Maden Pazarlama	25.1.1990	52
	Hayri Ögelman Md.Ltd.	30.6.1990	189
	Ögel Madencilik	30.6.1990	111
PETROL-İŞ	Ortaş Orman Ürünleri	6.6.1989	23
	Canik Lastik Fabrikası	12.10.989	21
	Boyataş Boya Dağıtım Sanayi	20.4.1990	73
	Malazlar Kibrit Sanayi Ticaret	12.6.1990	67
ÇİMSE-İŞ	Eternit Sanayi A.Ş.	19.4.1990	389
	Betontaş	29.5.1990	250
	Çaytaş Tuğla Sanayi	3.9.1990	44
	Sümerbank Yıldız Porselen	6.6.1990	300
AĞAÇ-İŞ	Mob Mobilya İ.t.A.Ş.	17.9.1990	71
TOLEYİS	Hilton Oteli	18.8.1990	594
TÜRK METAL	Ege Dökümcülük	20.3.1989	21
TES-İŞ	Kralkızı Barajı	25.6.1990	344
KOOP-İŞ	Pancar Ekicileri Birliği	11.9.1990	75
TÜRK HARB-İŞ	ABD işyerleri (x)	3.8.1990	4150
TÜMTİS	Türkmenler Kım Deposu	2.7.1990	9
	Bayhanlar Kım Deposu	27.7.1990	6
BELEDİYE-İŞ	Yalova Belediyesi	6.8.1990	211
	Erenler Belediyesi		70

(x) Bakanlar Kurulu kararı ile
60 gün süre ile ertelenmiştir.

./..

II. İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

A-İşçi Hak ve Özgürlüklerinin Korunması ve geliştirilmesi için Yapılan Çalışmalar

TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulu'nu takiben 20/21 Şubat 1990 tarihlerinde olağanüstü, 6 Nisan 1990 tarihinde de olağan toplanan Başkanlar Kurulu, gündemindeki konuları müzakere etmiş ve yapılacak çalışmalara ilişkin önerileri değerlendirmiştir.

Son Olağan Başkanlar Kurulumuzu takiben işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili yapılan çalışmalar Eylül 1990 itibariyle aşağıda özetlenmekte ve bilgilerinize sunulmaktadır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı'nın Başkanlar Kurulunu Açış Konuşması (6 Nisan 1990)

Olağan Başkanlar Kurulu'nu bir konuşma ile açan Türk-İş Genel Başkanı son günlerde ülkemizde yaşanmakta olan terör olayları üzerinde durmuş ve Türk-İş'in terör odaklarının demokratik parlamenter düzene karşı açtıkları savaşın içine itilmek istendiğini söyleyerek Türk-İş topluluğunun gücünün verdiği güven duygusu ile parlamenter demokratik rejimin, ülkenin bölünmez bütünlüğünün savunucusu olmaya devam edeceğini vurgulamıştır.

Dünyanın hiçbir ülkesinde, siyasal iktidarın teröre karşı mücadelesinin desteklendiğini söylemek için sansasyon yaratacak biçimde zirve toplantılarının yapılmadığını belirten Türk-İş Genel Başkanı, kamuoyunun yapılacak zirve nedeniyle büyük beklentilere sokulmasından sonra, hükümetin teröre karşı alacağı önlemlerin onaylanması ya da bazı önerilerde bulunulması gibi esasen parlamentoda görüşülmesi gereken bir konudan sözedilmesinin büyük bir hayal kırıklığı yarattığını ifade etmiştir.

TÜRK-İŞ'in demokratik parlamenter sisteminin devamı için erken seçimin şart olduğuna inandığını ve artık herkes tarafından ekonomik ve sosyal çalkantıların üstesinden gelemeyeceği kabul edilen bu siyasal iktidarın, demokratik yoldan gitmesi için erken seçimin zaruretinin inandığını söyleyen Türk-İş Genel Başkanı, hangi siyasî partiye mensup olursa olsun, bütün milletvekillerine buradan sesleniyor ve ülke çıkarları göz önünde bulundurularak erken seçim için karar alınması yolunda harekete geçmeye davet ediyorum" demiştir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı çalışma hayatıyla ilgili gelişmeleri ise şu şekilde ifade etmiştir :

./..

"Çalışma hayatımızda da 8 sendikamızın süren grevleri gözönünde bulundurulduğunda, gergin bir ortamın mevcut olduğunu söyleyebiliriz.

Satırbaşları olarak ifade etmek gerekirse uyumsuzlukta olan toplu iş sözleşmeleri kapsamında 31 bin 339, grev kararı alınmış işyerlerinde çalışan 4 bin 421, Grev uygulama kararı alınan işyerlerinde 2 bin 445, grev uygulamasında olan ve 8 sendikamıza üye 28 bin 297 işçimiz bulunmaktadır.

1990 senesinin içinde 29 sendikamıza üye 623 bin 758 işçimiz için toplu iş sözleşmesi bağitlanacaktır.

Bunların 267 bin 938'i kamu kesiminde, 355 bin 820'si özel kesimde çalışmaktadır.

İşyeri sayısına göre 500 işyeri kamu kesiminde, 1409 işyeri de özel kesimdedir.

15.Genel Kurulumuzda da belirlenen görüşler doğrultusunda, 1990 içinde bağitlanacak kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin koordinasyonu için 7 Şubat 1990 tarihinde bu kesime muhatap sendikalarımızın yöneticileriyle yaptığımız toplantıda "Koordinasyon Kurulu" oluşturulmuş çalışmalarını aralıksız sürdürmektedir.

Ancak; defalarca ifade ettiğimiz gibi, sendikalarımızın Kamu İşveren Sendikaları ile sürdürdüğü toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde ilerleme sağlamak son derece güç olmaktadır.

Bu işveren sendikaları, sendikalarımızın teklifleri karşısında karşı teklif bile vermemekte, son derece çirkin ve maksatlı bir politika izleyerek, bu tekliflerin yüksek ve haksız olduğu yolunda basına demeçler vererek, sendikacıları kamuoyunda karalama gayreti göstermektedirler.

Elbette Hükümetin kontrolü ve talimatı içinde olan bu sendikaların, Hükümetin bilgisi dışında böyle bir politika izlediklerini kabul etmek mümkün değildir.

Bütün bu olumsuzluklar, Başkanlar Kurulumuzun alacağı kararlar ve Koordinasyon Kurulumuzun izleyeceği politikanın esasları belirlenerek bertaraf edilecektir.

15.Genel Kurulumuzda kabul edilen "Mevzuat ve Kararlar Komisyonu" raporuna göre çalışma hayatımızı doğrudan ilgilendiren Anayasa; 2821, 2822, 1475, 506 sayılı yasalardaki aksaklıkların giderilmesi ile ülkenin sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümü için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması görevi Yönetim Kurulumuza verilmiştir.

./..

Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla birincisi 13 Mart Salı, ikincisi de 22 Mart Perşembe günleri olmak üzere Başbakan Sayın AKBULUT'la biraraya geldik.

İlk toplantıda 11 Maddeden oluşan bir gündem ele alındı. Bu toplantıda 1989 yılında imzalanan ve birinci yılını dolduran toplu iş sözleşmelerine enflasyon farkı olarak yüzde 8.8 oranında ücret artışı yapılması kabul ettirilmiş, yasa değişikliği isteklerimize ilişkin tekliflerimizin 22 Mart'ta yapılacak ikinci toplantıda ele alınması uygun görülmüştür.

22 Mart'ta değişiklik önerilerimiz bir kez daha verilmiş, ayrıca raporumuzda yer alan konular gündeme getirilmiştir.

Türk-İş Yönetim ve Başkanlar Kurulu Bildirisi (7 Nisan 1990)

Ülke gündeminde yer alan sosyal, siyasal ve ekonomik konuları görüşen Başkanlar Kurulu, şöngünlerde tırmanmakta olan terör olaylarına ilişkin kaygılarını dile getirmiş ve acil çözüm bekleyen çalışma hayatına ilişkin sorunlar müzakere edilmiştir. Kamu kesimi sözleşmelerinin girdiği çıkmazında ele alındığı Başkanlar Kurulu sonuç bildirisi şöyledir:

- "Bugün, çalışma barışını zora sokan, olumsuz ve gergin bir hava yaşanmaktadır. Hükümetin, kamu kesimi işyerleri sözleşmeleri için yetkiyi Kamu İşveren Sendikalarına vermiş görünüp, işi perde arkasından idare etmesiyle kamu kesimi işyerlerine ait 1990 toplu sözleşme müzakerelerinde tıkanıklık ortaya çıkmıştır.
- Sendikalarımız, karşı teklif bile verilmeyen bu müzakereler sırasında, adeta muhatap bulunmamaktadırlar. Hükümetten aldığı direktifle müzakerelere lütfen katılan Kamu İşveren Sendikaları Yetkilileri, işçi haklarını devamlı yokuşa sürmekte, sıkıştıklarında da, büyük bir sorumsuzluk örneği vererek, "isterse-niz Greve Gidin.." demek suretiyle grev teşvikçiliği yapmaktadırlar.
 - Bu durum karşısında tabii ki, sendikalarımız greve gitmektedirler. Bu defa da hükümet devreye girerek, o üretimle ilgili maddelerin ithal yoluna gitmek suretiyle daha grev başlamadan, grev kırıcılığı yapmaktadır. Kendi işçisine bu haksızlığı reva gören hükümet, ithalde gümrük vergilerini kaldırmak suretiyle stokçu ve piyasa vurguncularına açtıkları trilyonlar kazandırmaktadır. İşçiye birkaç milyarlık hakkı esirgemeyen ANAP iktidarı, geçmiş yıllarda birçok örneğini gördüğümüz gibi, işçiyi karşısına alarak vurgunculara olanak sağlamaktadır.
 - Bu tutum, demir-çelik'te, kağıt sanayiinde olduğu gibi, şimdi de çimento Sana-yiinde, Tarım ve Orman ürünlerinde ve çiftçinin tohumluk ihtiyacında sürdürülmektedir.
 - Hükümetin bu tasarrufunu esefle karşılayan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, halen sekiz sendikamız adına başlatılmış olan grevlerdeki 28 bini aşkın işçiye, her türlü maddi ve manevi desteğin sağlanmasını kararlaştırmıştır.
 - TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu, "Toplumsal Uzlaşma" çağrılarını yapan işveren kesiminin bu niyetini, samimi bulmadığını vurgulamıştır. Zira bir yandan görünürde zaman kazanmayı amaçlayan bu çağrılarının sahibi, işverenlerin öte yandan toplu şekilde işçi çıkarımları ve işyeri kapatmaları, bu teşhisin doğruluğunu ortaya koymaktadır.

.Yapılan görüşmeler sonunda,kamu kesimi toplu iş sözleşmelerini koordine etmek amacıyla daha önce kurulan komisyon çalışmalarının sürdürülmesine ve sözleşmelerin olabildiğince birbirine yaklaştırılmak suretiyle belirecek grev ve eylemlerde de birlikte hareket edilmesine karar verilmiştir.

.15.Genel Kurulda alınan kararlar doğrultusunda,Yönetim Kurulunca hazırlanan Anayasa ve Yasa değişiklik önerilerinin,bir kez daha hükümete iletilmiş olması uygun bulunmuş,1983'ten beri işçiye karşı tutumunu değiştirmeyen Anap İktidarından bu önerilerin gerçekleştirilmesi istenmiştir.

.İzlenen çarpık politikalar ve rakam oyunlarına rağmen,indirilemeyen enflasyonun yarattığı hayat pahalılığı,bu iktidarın değişmesi gerçeğini ortaya koymaktadır.

.Bunlara ilaveten Güneydoğu Anadolu Bölgesinde cereyan eden anarşi ve terör olaylarının önlenememesi ve bu hareketlerin kentlere sıçraması da,hükümetin aczini sergileyen diğer faktörlerdir.

.Bu itibarla TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu,ulusun tercihlerine uymayan bugünkü parlamento aritmetiği karşısında,"Erken Bir Genel Seçim"e gidilmesinin zaruri olduğunda ittifak etmiştir.Gelişen sosyal,ekonomik ve politik olaylarla anarşi ve terörle mücadele,ancak yeniden seçmenin hakemliğine başvurmakla kazanılacak bir nitelik almıştır.

.TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu,kamuoyunun gözü ve kulağı olan hür basına sansür uygulamalarını ve fikirlerinden dolayı bazı yazarların ağır cezalara lâyık görülmelerini üzüntü ile karşılamış ve kınamıştır.

.TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu,1 Mayıs kutlamalarıyla ilgili konuyu ağırlıklı şekilde müzakere etmiştir.Bugün ülkemizin içinde bulunduğu nazik koşullar nedeniyle bu yılki 1 Mayıs kutlamalarının,TÜRK-İŞ salonunda ve işyerlerinde yapılması uygun görülmüştür.

.Üyesi bulunduğumuz ICFTU'nun ilkeleri : ve 15.Genel Kurulumuzda oybirliği ile kabul edilen karar yönünde 1 Mayıs,anlamına uygun şekilde kutlanacak ve bugünün içeriğine gölge düşürülmeyecektir.

.TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu,bütün bunların yanısıra,gerek hükümete ve siyasi parti gruplarına sunduğumuz Anayasa ve Yasa değişikliklerinin yapılmaması,gerekse çalışma barışını zedeleyen diğer antidemokratik uygulamaların sürdürülmesi halinde 15.Genel Kurul kararları doğrultusunda,etkin ve yaygın eylemlere gidileceğini de kararlaştırmıştır."

Türk-İş Yönetim Kurulu'nun Bayram Mesajı (25 Nisan 1990)

Geniş halk kesimlerinin ekonomik,sosyal ve siyasal istikrarsızlık nedeniyle endişe duyduğunu,geleceğe güvenile bakamadığının belirtildiği Ramazan Bayramı nedeniyle yayınlanan mesajda,temel sorunların çözümü için alınması gereken önlemler şöyle sıralanmıştır:..

./...

" TÜRK-İŞ,geleneksel yapısından doğan anlayış ile başta siyasal iktidar olmak üzere,siyasi partilerimizi,üniversitelerimizi,tüm Anayasal kuruluşları ülkenin temel sorunlarını çözmede işbirliği içinde olmaya davet etmektedir.

Demokratik parlâmenter sistemin eksiksiz uygulaması ancak;

- Kişinin dokunulmaz,devredilmez,vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerini sınırlandıran hükümlerin Anayasa'dan çıkarılması,
 - Çalışma hayatını ilgilendiren Anayasa ve yasalardaki antidemokratik hükümlerin ILO normlarına uygun hale getirilmesi,
 - Herkesin düşünce ve kanaatlarını açıklama ve yayma hakkını özgürce kullanabilmesi,
 - Basın ve yayın özgürlüğünü kısıtlayan ve çağdaşılığı tartışılmaz uygulamaların sona ermesi
 - Dini eğitim ve öğretimde Devletin denetim etkinliğinin arttırılması, lâiklik ilkesine açık saldırıların önlenmesi,
 - Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ortadan kaldıran ve bu hakkı adeta kullanılamaz hale getiren Anayasa ve yasa hükümlerinin kaldırılması,
 - Yüksek öğretim kurumlarının bilimsel ve idari özerkliğe kavuşturulması,
 - Yargı bağımsızlığını sınırlandıran hükümlerin kaldırılması
- ile mümkün olacaktır"

1 Mayıs'90 Birlik,Dayanışma ve Mücadele Günü

6 Nisan 1990 tarihinde yapılan Olağan Başkanlar Kurulu toplantısında, işçilerin birlik,dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ın işyerlerinde ortak bir bildiri okunarak kutlanması,Yönetim ve Başkanlar Kurulu tarafından oybirliğiyle kabul edilmiştir.Bu karar doğrultusunda Yönetim Kurulu'na hazırlanan bildiriler sendikalarımıza ulaştırılmış ve işyerlerinde okunarak 1 Mayıs kutlanmıştır.

Kutlama toplantılarından birisi de Konfederasyonumuzda yapılmıştır.Toplantıyı bir konuşma ile açan TÜRK-İŞ Genel Başkanı,1 Mayıs'ın herkese emek,Dünya'ya barış,tüm insanlara ekonomik ve sosyal demokrasi yoluyla özgürlük ilkelerinin noksansız tanınmasından yana olan işçilerin,bu halisane isteklerini yeniden dile getirdikleri bir gün olduğunu belirtmiş ve sözlerini şöyle sürdürmüştür."..Bu gerekçeyle şu anda Türkiye'nin her yerinde işçilerimiz, 1 Mayıs'ı kutlamakta ve anmaktadır.Ülkemizde işçi sorunları giderek büyümektedir.Dün olduğu kadar bugün, bugün olduğu kadar yarın da bu ülkenin her türlü sorununa ortak çıkan işçilerimiz ve onları temsil eden sendikal kuruluşlarımız,çalışma hayatını çıkmazlara sürükleyen yasak ve kısıtlamalardan kurtulmanın çarelerini ortaya koymaktadır. Bu nedenle işçilerin sesine

kulak vermeyenleri bu anlamlı günde bir kez daha uyarıyor ve onları ülkemizin yarınları için daha duyarlı olmaya davet ediyorum."

Toplantıda daha sonra TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, ICFTU'nun 1 Mayıs 1990 bildirisini okumuştur.

Toplantıya sendika yöneticileri ve siyasi parti temsilcileri katılmışlardır.

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri tarafından okunan ICFTU'nun 1 Mayıs Bildirisi şöyledir :

" Özgürlüğün Yeni Ufukları :

Bu yılın 1 Mayıs günü özel bir anlam taşımaktadır. Bu yıl, işçilerin sosyal adalet için verdikleri mücadelenin, yüzüncü yıldönümüyle birlikte sendikal özgürlüklerin büyük başarı elde ettiği ve ümitlerin uyandığı bir yıl olmuştur.

1 Mayıs 1989 gününün birçok ülkede diktatörlerin ağır baskısı altında kutlandığını hatırlayacaksınız. Bir yıl önce, Çaveşku, Honecker, Jivkov ve Pinoşet iktidardaydılar.

1 Mayıs günü yalnız geçmişi hatırlamak için, değil, özellikle bu günlerde değişmekte olan dünya'daki, sendikaların oynayacağı rol ve planları oluşturmak için çok önemlidir.

Doğu ve Orta Avrupadaki siyasi istikrarsızlık, 1993 yılında oluşacak Avrupa'nın tek pazarı ve üçüncü dünya ülkelerindeki gelişme sorunları ile karşı karşıya gelen işçi kuruluşları, bu gelişmelerde söz sahibi olmak istemektedirler.

Dünyaya sunmak istedikleri pek çok planları bulunmaktadır.

Gelecekle ilgili planları oluşturma dışında kalıp, olayların işçi hareketinin aleyhine gelişmesini istememektedirler. İşçi sendikaları, gelecekle ilgili planlar içinde, demokrasi ve bağımsızlık sloganı altında birlik ve beraberlik içinde olmak istemektedirler.

BAŞLANGIÇ :

Komünizmin sonu, ICFTU için mücadelenin sonu demek değildir. Sendikal hareketin mücadele tarihinde yeni bir sayfa açılmış bulunmaktadır.

Diktatörlük ve totaliter rejimlerin bıraktığı yıkımların arkasında adalet ve özgürlüğe dayanan bir toplumu oluşturmamız gerekmektedir.

Komünizmin ölümü, saldırgan kapitalizme yeni yaşam gücü vereceğine inananlara karşı, demokrasiye yeni geçenlere demokratik kuruluşları sosyal ilişkileri ve gelişmelerini, adalet, eşitlik, özgürlük ve barışa dayanan prensiplerimiz doğrultusunda ve sağlam temeller üzerinde oluşturmaları için yardım etmemiz gerekmektedir.

Sanayileşmiş Doğu Avrupa ülkelerine yapılan yardımlar, yukarıda belirttiğimiz değerlere ters düşmemesi gerekmektedir. Bu yardımlar, aşırı milliyetçilik ve yabancı düşmanlığını benimseyenlere ve ekonomik modernizasyona karşı olanlara verilmemelidir.

. GELİŞMEK İÇİN, SİLAHSIZLANMA :

Bu günlerde içinde bulunduğumuz şartlar, bize olağanüstü fırsatlar sağlamaktadır. Süper güçler arasındaki yumuşama, silahsızlanmaya yol açarsa, demokrasiye dayanan gelişmeye yeni kaynaklar sağlayacaktır.

Doğu Avrupa'da komünizmin yıkılışı ve bu ülkelerde demokrasiye dayanan toplumların ekonomilerini kurma çabaları, uluslararası sendikal hareketi, gelişmekte olan ülkelerle dayanışma görevinden uzaklaştırmamalıdır.

Az gelişmiş ülkelerde yıllarca süren ekonomik krizler, dış borçların yükü, sosyal krizler ve silahlı çatışmalar, kritik durumda olan demokratik kuruluşları devamlı tehdit etmektedir. Bu ülkelerde, yaşam şartları zor olmakta, bununla birlikte insanlara verilen değer düşmektedir.

İstikrarlı demokrasinin, dengeli ekonomik gelişme olmadan kurulamayacağı gözönünde tutulursa, sendikaların önemli bir rol oynamaları gerektiği anlaşılmaktadır.

Komünizmin eski liderlerinin, Güney Amerika'daki askeri rejimlerin, ırkçılık ve emperyalizm kalıntılarının sonu, bunu kanıtlamaktadır.

Diktatörlük rejimlerinin ve adaletsizliğin bulunduğu yerlerde, özgür sendikacılık hareketinin kurulması ve faaliyetlerini sürdürmesi için, ICFTU özel çabalar harcayacaktır. ICFTU, sosyal adaletsizliğin, ekonomik krizlerin ve siyasi baskıların kurbanı olan kesimlerin ümit ve beklentilerine özel bir önem verecektir.

Bizim görüşümüze göre, iyi diktatörlük olamaz. Özgürlüğü tatbik etmemek veya geciktirmek kabul edilemeyecektir.

BU DÜNYA HERKESİNDİR :

Dünya çevresini korumak, uluslararası dayanışmaya yeni bir ışık tutmaktadır. Doğu Avrupa'daki çevre faciası, üçüncü dünya ülkelerinde çevreye verilen büyük zararlar ve Çernobil'den kaynaklanan radyasyon bulaştırma tehlikesi, uluslararası sendikacılık hareketine yeni görevler getirmiştir. Yalnız çevreye olan zararlardan ilk etkilenenlerin işçiler olmasından değil, çevreye verilen zararlardan ve sağlıksız yaşam şartlarından dolayı bütün insanlar etkilendiği için, dünyanın güney bölgesi ve kuzey bölgesinde dengeli bir gelişme sağlanması gerektiğine inanmaktayız.

Yüzyıl önce, Şikago'daki işçiler, sekiz saatlik bir çalışma günü, şerefli bir yaşam ve çalışma hakkını elde edebilmek için mücadele vermişlerdir. Bu işçilerin çizdiği yolda devam edilmesi, bugün daha da önem kazanmıştır.

141 ulusal kuruluş üyenin ve uluslararası sendikacılık sekreterliklerinin desteği ile Ekmek-Barış-Özgürlük olan sloganını . beş kıta'da gerçekleştirmek için ICFTU bütün gücünü seferber edecektir. ICFTU, dünyada yeni kurulan demokrasiyi kardeşlik ve eşitlik ilkeleriyle uygulanması için çalışacaktır.

Yaşasın 1 Mayıs günü.

Yaşasın Uluslararası Dayanışma. "

Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu Çalışmaları

Süresi 1990 yılının ilk altı ayında sona eren kamu kesimi Toplu İş Sözleşmelerinin bağitlanmasında izlenecek yol ve uygulanacak politikaların tesbit edilmesi ile toplu sözleşmelerin koordine edilmesine yönelik olarak Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri yanısıra dokuz sendika genel başkanından oluşan bir "Komisyon" kurulduğu ve anılan komisyonun çalışmalarını sürdürdüğü bilinmektedir.

Nitekim 6 Nisan 1990 günü yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısında, koordinasyon komisyonu çalışmaları ile bu konuda yapılan çalışmalar değerlendirilmiş, sözleşme prosedürlerinin olabildiğince birbirine yaklaştırılmak suretiyle olası bir grev ve eylemlerde de birlikte hareket edilmesi kararlaştırılmıştır.

Daha sonra yapılan sözleşme koordinasyon Komisyonu çalışmaları özetle şöyle olmuştur :

13 Nisan 1990 günü yapılan altıncı komisyon toplantısında; süresi 1990 yılında biten kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde uygulanmak gereken ücret zam oranının belirlenmesi amacıyla dönük olarak; bir sonraki komisyon toplantısına üyelerin hazırlıklı gelmeleri, her işkolunun özelliği dikkate alınarak ücret durumlarının değerlendirilmesi ve sendikalarımız tarafından yürütülen toplu iş sözleşmelerindeki ücret stratejilerinin şekil ve miktarları ile ortaya konulacak esasların belirlenmesi hususunun açıklığa kavuşturulması gereği kararlaştırılmıştır. Bu amaçla 16 Nisan 1990 günü yazıyla sendikalarımıza duyuru yapılmış ve bu konuda hazırlık yapılması istenmiştir.

Komisyonun 20 Nisan 1990 günü yapılan yedinci toplantısında; süresi 1990 yılında biten kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde uygulanmak gereken ücret zam oranı ile "sosyal yardım paketi"nin, 1989 yılında olduğu gibi, Başbakanla yapılacak görüşmede belirlenebileceğinin söz konusu olacağı hususu değerlendirilmiş, 1990 yılı kamu sözleşmelerinin gerek yürürlük süresi ve gerekse ücret düzeyi bakımından taşıdığı farklılığa işaret edilmiş ve konunun komisyonun daha sonraki toplantılarında ayrıntılı olarak ele alınması kararlaştırılmıştır.

Komisyonun 4 Mayıs 1990 günü yapılan sekizinci toplantısında; Koordinasyon Komisyonuna sunulup değerlendirilmek üzere, ilgili sendikalarımızdan sağlanan bilgiler çerçevesinde hazırlanan tablodan toplu iş sözleşme görüşmelerindeki son durum gözden geçirilmiş; idari hükümler dışında ücret ve ücretle birlikte değerlendirilebilecek sosyal yardımların ne olması gerektiği hususu müzakere edilmiştir.

Süresi 1990 yılında sona eren toplu iş sözleşmelerinden özellik yürürlük süresi ilk üç ay içinde başlayanların ücret düzeylerinin benzer ve fakat diğer sözleşmelere göre düşük olduğu gerçeğinden hareketle, öncelikle bu durumda olanların gruplandırılarak müzakere edilmesi karara bağlanmıştır.

Ayrıca ücret zammı dışında kalan ve "torba" olarak nitelendirilen sosyal yardım ödemelerinin ne olması gerektiği üzerinde müzakere açılmış, ortaya getirilen öneriler değerlendirilmiş, ancak konu kesinliğe kavuşturulmadan olgunlaştırılması hususunda mutabakat sağlanmıştır .

Komisyon toplantısında ayrıca konunun Başbakan düzeyinde görüşülüp çözüme bağlanması için başlatılan girişimlerin sürdürülmesi de kararlaştırılmıştır.

17 Mayıs 1990 günü yapılan dokuzuncu toplantıda ise, gelişmeler gözden geçirilmiş ve yapılan müzakerelerden sonra aşağıdaki kararlar alınmıştır :

- "1- Başlangıç tarihi ilk aylarda olan tüm kamu toplu iş sözleşmelerinin birlikte sonuçlandırılarak imza edilmesi,
- 2- Ücret zammı, "torba" diye nitelendirilen sosyal yardım paketi ile kıdem zammı dışındaki kalan ve paraya dönük yemek parası, ölüm yardımı, doğum yardımı v.b. sözleşme maddelerinde belirli bir aşamaya gelinmesini sağlamak için; TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Başkanlığında, TARIM-İŞ ve T.MADEN-İŞ Sendikaları Genel Başkanlarından kurulu bir airt komite oluşturulmasına ve bu komitenin kamu işveren sendikaları yetkilileri ile anılan konularda ortak bir çalışma yaparak sonuca gitmeleri,
- 3- Başlangıç tarihi ilk aylarda olan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine ücret zammı uygulamadan önce düşük ücret almakta olanların öncelikle ücretlerin belli bir seviyede iyileştirme yapılması, daha sonra kıdem zammı ile ücret zammının uygulanması yoluna gidilmesi"

Bunun yanı sıra, sosyal paket uygulamasına dönük olarak, belirli bir rakam tesbitiyle talepte bulunulması ile, bu ödemenin süresi 1991 yılında sona erecek kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde alınacak miktarla bağlantı kurulması hususu müzakere edilmiş, karara varılmadan gelişmelerin beklenmesi sonucuna varılmıştır.

Komisyon Üyelerinin Başbakanla Görüşmesi (24.5.1990)

Uyuşmazlıkta bulunan kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile ilgili olarak Başbakanın çağrısı üzerine 24 Mayıs 1990 günü Türk-İş Yönetim Kurulu Üyeleri ile Koordinasyon Komisyonu üyelerinin katıldığı bir toplantı yapılmıştır. Sözleşme görüşmeleri devam etmekte olan işyerlerindeki düşük ücretlere öncelikle bir iyileştirme yapılması gereğini de dile getirildiği toplantıda genel olarak sözleşmelerle ilgili hususlar görüşülmüştür.

Komisyon Çalışmaları Sürüyor...

Koordinasyon Komisyonunun 25 Mayıs 1990 günü yapılan onuncu toplantısında, Başbakanla yapılan görüşmenin değerlendirilmesi yanı sıra; Genel Başkanı Komisyon

Ayrıca ücret zammı dışında kalan ve "torba" olarak nitelendirilen sosyal yardım ödemelerinin ne olması gerektiği üzerinde müzakere açılmış, ortaya getirilen öneriler değerlendirilmiş, ancak konu kesinliğe kavuşturulmadan olgunlaştırılması hususunda mutabakat sağlanmıştır .

Komisyon toplantısında ayrıca konunun Başbakan düzeyinde görüşülüp çözüme bağlanması için başlatılan girişimlerin sürdürülmesi de kararlaştırılmıştır.

17 Mayıs 1990 günü yapılan dokuzuncu toplantıda ise, gelişmeler gözden geçirilmiş ve yapılan müzakerelerden sonra aşağıdaki kararlar alınmıştır :

- "1- Başlangıç tarihi ilk aylarda olan tüm kamu toplu iş sözleşmelerinin birlikte sonuçlandırılarak imza edilmesi,
- 2- Ücret zammı, "torba" diye nitelendirilen sosyal yardım paketi ile kıdem zammı dışındaki kalan ve paraya dönük yemek parası, ölüm yardımı, doğum yardımı v.b. sözleşme maddelerinde belirli bir aşamaya gelinmesini sağlamak için; TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Başkanlığında, TARIM-İŞ ve T.MADEN-İŞ Sendikaları Genel Başkanlarından kurulu bir airt komite oluşturulmasına ve bu komitenin kamu işveren sendikaları yetkilileri ile anılan konularda ortak bir çalışma yaparak sonuca gitmeleri,
- 3- Başlangıç tarihi ilk aylarda olan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine ücret zammı uygulamadan önce düşük ücret almakta olanların öncelikle ücretlerin belli bir seviyede iyileştirme yapılması, daha sonra kıdem zammı ile ücret zammının uygulanması yoluna gidilmesi"

Bunun yanı sıra, sosyal paket uygulamasına dönük olarak, belirli bir rakam tesbitiyle talepte bulunulması ile, bu ödemenin süresi 1991 yılında sona erecek kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde alınacak miktarla bağlantı kurulması hususu müzakere edilmiş, karara varılmadan gelişmelerin beklenmesi sonucuna varılmıştır.

Komisyon Üyelerinin Başbakanla Görüşmesi (24.5.1990)

Uyumsuzlukta bulunan kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile ilgili olarak Başbakanın çağrısı üzerine 24 Mayıs 1990 günü Türk-İş Yönetim Kurulu Üyeleri ile Koordinasyon Komisyonu üyelerinin katıldığı bir toplantı yapılmıştır. Sözleşme görüşmeleri devam etmekte olan işyerlerindeki düşük ücretlere öncelikle bir iyileştirme yapılması gereğini de dile getirildiği toplantıda genel olarak sözleşmelerle ilgili hususlar görüşülmüştür.

Komisyon Çalışmaları Sürüyor...

Koordinasyon Komisyonunun 25 Mayıs 1990 günü yapılan onuncu toplantısında, Başbakanla yapılan görüşmenin değerlendirilmesi yanı sıra; Genel Başkanı Komisyon

üyesi de olan TEZKOOP-İŞ Sendikası ile SSK büro işyeri işçilerini kapsayan 1.1.1990 başlangıç tarihli kamu kesimi toplu iş sözleşmesinin, kamu işveren sendikası Kamu-İş ile bağatlanması ile ilgili durum değerlendirilmiştir.

TEZKOOP-İŞ Sendikası ile KAMU-İŞ arasında bağatlanan sözleşmenin 20 Mayıs 1990 tarihli "anlaşma tutanağı"nı inceleyen komisyon üyeleri; TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU ile KOORDİNASYON KOMİSYONU'nun "toplular iş sözleşmelerini birlikte sonuçlandırma" ilkesine aykırı davranıldığı yanı sıra, sözleşme ile sağlanan hakların yetersiz ve komisyon tarafından belirlenen hedeflerin altında kaldığı görüşüne varmış, anlaşma ile elde edilen sonuçların işçi haklarını geliştirmek bir tarafa geriletildiğini tesbit etmiş ve bu görüş doğrultusunda Komisyon, "birlikte mücadele ve sözleşmeleri birlikte sonuçlandırma" yolundaki ilke kararına ters düşen TEZKOOP-İŞ sendikasının TÜRK-İŞ DİSİPLİN KURULU'na sevki için TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU'na öneri götürülmesini kararlaştırmıştır.

Komisyonun onbirinci toplantısı 29 Mayıs 1990 günü TÜRK-İŞ Genel Başkanının çağrısıyla olağanüstü olarak yapılmıştır. Toplantıda ücret ve "üçlü torba" diye nitelendirilen sosyal yardım ödemeleri konusu görüşülmüş ve yapılan tesbitlerin komisyon olarak Başbakan'a ya da görevlendireceği Devlet Bakanına intikal ettirilmesi karara bağlanmıştır.

Komisyonun onikinci toplantısı 7 Haziran 1990 günü üyelerinin tüm katılımıyla yapılmıştır. TÜRK-İŞ Genel Başkanı, Devlet Bakanı Cemil ÇİÇEK'in çağrısı üzerine 5 Haziran 1990 günü Devlet Bakanının başkanlığında üç kamu işveren sendikası genel sekreterlerinin de katılımıyla düzenlenen toplantı konusunda komisyon üyelerine bilgi vermiş ve gelişmeleri değerlendirmiştir.

Toplantıda ayrıca Yüksek Hakem Kurulunun tutumu ve kurul'a gelen sözleşmelerdeki son durum gözden geçirilmiştir. Ayrıca Başbakan'ın komisyon üyelerini 7 Haziran 1990 günü toplantıya çağırarak hatırlatılarak görüşmede izlenecek strateji görüşülmüştür.

TÜRK-İŞ/Başbakan Görüşmesi (7 Haziran 1990)

TÜRK-İŞ/Hükümet görüşmesi aynı gün Saat 16. 30'da Başbakan'ın başkanlığında yapılmış ve daha sonra görüşmeler Devlet Bakanı ile kamu işveren sendikaları genel sekreterleri ile sürdürülmüştür. Geç saatlere kadar süren müzakerelerde belirli bir aşamaya gelinmişse de anlaşma sağlanamamıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanının Basın Toplantısı ve Görüşmeler

Komisyonun 8 Haziran 1990 günü yapılan onüçüncü toplantısında TÜRK-İŞ/Hükümet görüşmesi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve geline aşamanın bazı açılardan yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı aynı gün düzenlediği basın toplantısında koordinasyon Kurulu'nun çalışmalarını özetleyerek son gelişmeleri değerlendirmiş ve komisyon çalışmaları kapsamındaki ücret zamları, kıdem zammı ve sosyal yardım konularındaki koordinasyonu sağlamaya yönelik girişimlerin Hükümetin tutumu nedeniyle sağlıklı sonuçlanmadığını vurgulamıştır. Toplantıda YHK'nun siyasal iktidar doğrultusundaki tutumunun ve bağitlayacağı toplu iş sözleşmelerinin Türk İşçi Hareketi bakımından kabul edilmeyeceğini işaret etmiştir.

Bu arada YHK 9 Haziran günü toplantısında gündeminde bulunan Sağlık-İş Sendikasının SSK Sağlık işyerlerindeki işçileri kapsayan toplu iş sözleşmesini düşük düzeyde bağitlamıştır.

Bu arada alınan karar doğrultusunda greve çıkabilecek işyerleri bakımından hazırlıkların ikmal edilmesi çalışmaları ilgili sendikalar tarafından sürdürülmüştür.

Anlaşma Sağlanıyor...

Gelişmeler bu doğrultuda iken 12 Haziran 1990 günü Devlet Bakanı Cemil ÇİÇEK ile Kamu İşveren Sendikaları Genel Sekreterleri ile süresi 1990 yılının ilk altı ayında biten sözleşmeleri bağitlayacak TÜRK-İŞ'e üye sendika yetkilileri biraraya gelerek bazı toplu iş sözleşmeleri bakımından anlaşma sağlamışlar ve bu anlaşma protokola bağlanmıştır.

Anlaşma sağlanan toplu sözleşme protokoluna göre;

"1) Aylık ücretleri 400.000.-₺ sınıfı altında olan işçilerin ücretlerinin 400.000.-₺ sınıfa yükseltilmesine (Sendikası olan işyerlerinde ortalama ücret 400.000.-₺ sınıfı altında ise ortalama ücretini 400.000.-₺ sınıfa yükseltecek şekilde düzenlenmesi)

2) İşçilerin işyerlerinde geçirdikleri her hizmet yılı için aylık ücretlerine 5.000.-₺ ilave edilmesine,

3) Sözleşmenin birinci altı ayı için %50 + 120.000.-₺/Ay, sözleşmenin ikinci altı ayı için %25+50.000.-₺/ay, sözleşmenin üçüncü altı ayı için %25, sözleşmenin dördüncü altı ayı için %25,

4) Sosyal yardımların, sözleşmenin birinci yılında ayda 100.000.-₺, ikinci yılının ayda 150.000.-₺ olmasına,

Aile, çocuk, tahsil, yakacak, izin harçlığı ve bayram harçlığı gibi birleştirilerek ödenen aylık sosyal yardımlar ile 94.000.-₺/Ay arasındaki fark, yukarıda sayılan toplu iş sözleşmelerinin 01.01.1989 /01.08.1989 tarihleri arasında yer alan ikinci yıl dönemleri dikkate alınarak bir defada ödenmesine karar verilmiştir.

Ayrıca, daha önce sonuçlandırılmış olan;

Tek Gıda-İş ile Kamu İş Sendikaları arasındaki Vakıflar Toplu İş Sözleşmesi,

Tezkoop-İş ve Sağlık-İş Sendikaları ile Kamu -İş arasındaki SSK Toplu İş Sözleşmeleri bu esaslar içinde tadil edilecektir.*

Süresi 1990 yılının ilk altı ayında sona eren kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin "hizmet kesimi" diye nitelendirilen 17 işyerini kapsayan yukarıdaki protokol dışında kalan ÇİTOSAN, Karadeniz Bakır İşletmeleri gibi işyerlerinde uygulanacak sözleşmelerde ise işyerinin özelliği de dikkate alınarak anlaşmaya varılmıştır.

1990 İkinci Altı Aydaki Sözleşmeler İçin Koordinasyon Komisyonu Oluşturulması

Kamu kesiminde bağıtılı olan ve süresi 1990 yılının ikinci altı ayında biten toplu iş sözleşmelerine muhatap Konfederasyonumuz üyesi sendikalarımızın genel başkanları ile bir durum değerlendirmesi yapmaya yönelik olarak 26 Temmuz 1990 günü toplantı düzenlenmesi TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'na kararlaştırılmıştır.

Anılan gün yapılan toplantıda, süresi 1990 yılının ikinci altı ayında sona eren kamu kesimi toplu iş sözleşme prosedüründeki durum değerlendirilmiş ve geçen dönemlerde olduğu gibi bu dönemde de birlikte hareket etme kararı alınmıştır.

Görüşmeler sonucunda yürütülen toplu iş sözleşmelerinin seyri hakkında çalışmalar yapmak üzere bir Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. TÜRKİYE MADEN-İŞ, GENEL MADEN-İŞ, PETROL-İŞ, TEKSİF, SELÜLOZ-İŞ, HAVA-İŞ Sendikaları Genel Başkanlarından oluşturulan Komisyonun çalışmalarını düzenli olarak sürdürmesinin benimsendiği toplantıda ayrıca, henüz prosedürü başlamamış olan sözleşmelerde prosedür işlemlerine sür'atle başlanması da kararlaştırılmış. Alınan kararlar 27 Temmuz 1990 günlü yazımızla ilgili sendikalarımıza duyurulmuş ve prosedür yürütümü ile toplu iş sözleşmelerini diğer safhaları ile ilgili gelişmelerin Komisyona intikal ettirilmek üzere Konfederasyonumuza iletilmesi istenmiştir.

Anılan kamu kesimi toplu iş sözleşme prosedüründeki gelişmeler ve son durum 20 Ağustos 1990 günlü yazımızla ilgili sendikalarımıza ayrıca duyurulmuştur.

Koordinasyonu sağlamak üzere, oluşturulan Komisyon, 5 Eylül 1990 günü TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyelerinin de katılımıyla yaptığı toplantıda, kamu kesimi işyerlerini kapsayacak toplu iş sözleşmeleri prosedüründe ulaşılan son durum değerlendirilmiş ve müzakerelerde izlenecek yöntem gözden geçirilmiştir. Toplantıda, grev yasağı kapsamında bulunmayan işyerleri bakımından müzakerelerin "ücret ve üçlü paket" dışında kalan maddeler için sürdürülmesi ve fakat tüm sözleşme prosedürünün Aralık 1990 ayının başlarında eksiksiz olarak tamamlanacak biçimde hızlandırılması karara bağlanmış; ayrıca, grev yasağı kapsamındaki işyerleri bakımından müzakere

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

ve sözleşme prosedürünün grev yasağı kapsamında olmayan işyerlerini izlemesi gereği benimsenmiştir. Bu durum, 6 Eylül 1990 günlü yazımızla ilgili sendikalarımıza duyurulmuştur.

Çalışma Raporumuzun hazırlandığı sıralarda, koordinasyon Komisyonunun 21 Eylül 1990 günü yapacağı toplantısının hazırlıkları sürdürülmektedir.

Güney Doğu Toplantıları :

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun aldığı karar gereğince, 15-20 Temmuz 1990 tarihleri arasında Kayseri, Malatya, Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa illerini kapsayan ve yerel sorunların tespiti ile genel sorunlar hakkında yerel sendika yöneticileriyle görüşme amacına dönük toplantılar, Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri ile bağlı sendikalarımız Genel Başkan ve üst düzey yöneticilerinden bir grubunda katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantılara toplantıların düzenleniş amacına da uygun bir şekilde, çalışanlarımızın sorunlarının en yoğun olarak dile getireceği düşünülen işyeri temsilcileri ve şube yöneticileri yoğun olarak katılmış, çalışma hayatımızın genel sorunları, yerel sorunlar ve konfederasyonumuz çalışmalarının değerlendirilmesi imkanı bulunmuştur. Toplantılarda söz alan şube yöneticileri demokrasi işçi hak ve özgürlükleri önündeki engeller, çalışanların yaşam düzeyi, toplu sözleşmeler, sosyal güvenlik, iş güvencesi, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi konular üzerinde durmuşlardır. Bunların yanı sıra her bölgenin kendine özgü sorunları da yerel sendika temsilcilerinden dinlenilmiş ve yapılması gerekenler hususunda değerlendirmeler yapılmıştır.

16 Temmuz 1990 günü Kayseri'de; 17 Temmuz 1990 günü Malatya'da, 17 Temmuz 1990 günü Elazığ'da, 18 Temmuz 1990'da Diyarbakır'da, 19 Temmuz 1990 günü Şanlıurfa'da yapılan toplantılarda yoğun ilgi gözlenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde görüş birliğine varılan konu, ekonomik veya Anayasa ve yasalardan kaynaklanan tüm sorunların birlik ve beraberlik içinde aşılabileceği yönündedir.

Toplantıların düzenlendiği illerde görevli üst düzey kamu yöneticileri de ziyaret edilerek yerel sorunlar dile getirilmiştir. Diğer taraftan gezi bölgesinde yer alan Petrol-İş Sendikamızın Boyataş işyeri grevi ve Tes-İş Sendikamızın Kralkızı Barajı grevi ziyaret edilmiş ve grevci işçilerle her zaman dayanışma içinde olduğu ifade edilmiştir.

Körfez Krizi

Irak'ın Kuveyt'i işgali ve daha sonra ilhak ettiğini bildirmesi ile başlayan ve tüm dünyayı ciddi bir kaygı içine sürükleyen körfez krizi coğrafi konumu ve ilgili ülkelere olan yakınlığı nedeniyle ülkemizde de önemli tartışmalara neden olmuştur.

Konfederasyonumuz,körfez krizi ile ortaya çıkan gelişmeleri değerlendirmiş ve bu bunalıma diplomasi yoluyla barışçı bir çözümün bulunmasını dile getirmiştir.

Körfez krizi ile yaşanan sorunları değerlendiren TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu yayınladığı bildirilerde de kaygısını dile getirmiştir.

ICFTU'nun kısa adı APRO olan Asya-Pasifik Bölgesel örgütünün Hong Kong'da yapılan 59.cu İcra Toplantısında IRAK sert bir şekilde kınanmıştır.TÜRK-İŞ Genel Başkanı'nın önerileri doğrultusunda yayınlanan APRO bildirisinde,Uluslararası hukuk kurallarını çirkin bir şekilde hiçe sayan saldırıyı düzenleyen IRAK askeri yönetiminin,askerlerini kayıtsız şartsız çekmelerini öngören Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin kararını uygulaması istenmiştir.Ayrıca bildiride,Hükümet kontrolü altında bulunan IRAK işçi sendikalarının yapmayı planladığı konferansa hiçbir üye kuruluşun katılmaması yönünde çağrıda bulunulmuştur.

Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu,körfez krizinin giderek tırmanışı karşısında TBMM'nin hala toplanmamış olmasını eleştirmiş ve 24 Ağustos 1990 tarihli bildirisinde şöyle denilmiştir.

"Irak'ın Kuveyt'i işgali ve daha sonra ilhak ettiğini bildirmesi ile başlayan,tüm dünyayı ciddi bir kaygı içine sürükleyen krizin tırmanması karşısında Türkiye'nin yasama organının tatilini sürdürmekte oluşu halkımızın haklı tepkisini yol açmaktadır.

Bütün dünyanın sıcak bir savaşın kaçınılmaz noktaya geldiğini kabul etmesine rağmen,gelenek haline gelmiş milli bir dış politikanın izlenemekte oluşu,siyasi gelişmelerin böylesine bir tehlike karşısında dahi terk edilmeyişi kaygıları arttırılmaktadır.

TBMM,körfez krizinin en fazla etkilediği ülkelerden birisi olmamız,gözönünde bulundurularak şimdi olağanüstü toplanmayacak da ne zaman toplanacaktır?

Telafisi güç muhtemel gelişmelere böylesine duyarsız kalınamaz.

TBMM'nin derhal toplanarak,kısır parti gelişmelerinden uzak bir politika içinde bütünleşilmesini istiyor ve bekliyoruz."

Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu,5 Eylül 1990 tarihinde yayınladığı bildiride körfez krizi yüzünden patlak verecek bir savaşta Türkiye'nin bulunmaması gerektiği yolundaki görüşünü tekrarlamıştır.ICFTU/APRO kongresinin ve ICFTU Yönetim Kurulu'nun körfez krizi konusundaki yaklaşım ve tutumlarının bir kez daha hatırlatıldığı bildiride kriz konusundaki konfederasyon görüşlerimiz şu şekilde özetlenmiştir:

"TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu,saldırgan Irak'ın koğulsuz olarak işgal ettiği Kuveyt'ten hemen çekilmesini bir kez daha talep ederken,dünya barışını tehlikeye sokan Saddam Hüseyin'i,insanlık çizgisine çağırılmaktadır.

./...

Buna rağmen bildiğini okuyan Saddam'ı hizaya getirebilmek için mutlaka bir savaş gerekiyorsa, temennimiz Türkiye'nin bu sıcak çarpışmada taraf ve hedef olmamasıdır.

Türk-İş Yönetim Kurulu, direkt hasım olmadığımız bu davada, ülkemizin gereksiz yere bir savaş macerasına itilmesine karşıdır.

Yangının eşiğinde bir Türkiye'nin, böyle bir çatışmadan büyük zarar görmemesi mümkündür.

Esasen bu kriz başladığından bu yana, soğuk savaş hali bulunmasına rağmen Türkiye'nin uğradığı maddi kayıplar ortadadır.

Büyük yatırımlara girişen Türk müteşebbisleri, savaş havası içinde şantiyelerini kapatınca, Irak, Kuveyt ve hatta Suudi Arabistan'da yıllardır çalışan binlerce işçimiz kaçarçasına her türlü güvenceden yoksun olarak parasız pulsuz Anavatan'a dönmüşlerdir.

Şimdiye kadar kararlı bir tutum izleyen Türkiye'nin parasal kayıpları, şu ya da bu şekilde karşılanabilir. İşin hakçası da budur.

Ama körfez ülkelerinde çalışırken işinden ve aşından olan işçilerimizin kaybolan haklarını kim verecek?

Saldırgan Irak mı? ABD Mi? Yoksa Suudi Arabistan mı?

Belki de hiçbiri...

Onun için yapılan temaslarda resmi makamların bu hususu da gözardı etmemesi ve Türk Hükümetinin şimdiden bu konuyu aydınlatması gerekmektedir.

Birleşmiş Milletlerin bile askeri yaptırımını henüz göz alamadığı bir dönemde Türkiye'nin, sırt sıvazlamalarına kanarak, fevri kararlarla süper güçlerin dümen suyunda ülkesini bir savaş alanı haline getirmesi asla düşünülmemelidir.

TBMM'nin bu yolda alacağı her kararı titizlikle inceleyip, hükümete hangi konuda yetki verilecekse o ölçüde karara varması gerekmektedir. Bu günkü ortamda ise, bu kararın askeri güç kullanmaya yönelik olmadığı açıktır. Oysa Hükümet Anayasa'ya sığınıp daha önce reddedilmesine rağmen, bu defa yeniden körfeze asker gönderme veya yabancı askerleri ülkede bulundurma şeklinde TBMM'den yetki isteği, yine gündeme getirilmektedir. Böyle bir yetkiyi Türkiye'yi savaşın eşiğine taşıması açısından çok tehlikeli gören TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bu gibi tasarruflardan kaçınılması gerektiğini hatırlatmıştır.

Kalkınmakta olan Türkiye'nin, istenmeyen sonuç alan savaşa değil, yurtdışında olduğu kadar, içerde de kesintisiz bir barışa ihtiyaç duyduğu unutulmamalıdır.

-Asgari Ücret Çalışması

Asgari ücretin, işçi ve ailesi bakımından günün ekonomik ve sosyal koşullarını göre insanca yaşanabilecek bir düzeye ulaştırılması, çabası geçirdiğimiz dönem toplanan "Asgari Ücret Tesbit Komisyonu" çalışmalarında işçi kesimi temsilcilerinin başlıca hedefi olmuştur.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çağrısı üzerine; sanayi ve hizmet kesimi için 16 Mayıs 1990; Orman ve Tarım kesimi için 21 Mayıs 1990 günü çalışmalarına başlayan asgari ücret tesbit komisyonunda işçi kesimi Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri başkanlığında; TES-İŞ Sendikası Genel Başkanı Faruk BARUT, YOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Bayram MERAL, ŞEKER-İŞ Sendikası Genel Başkanı Hikmet ALCAN, BASIN-İŞ Sendikası Genel Başkanı Ali Ekber GÜVENÇ ve TARIM-İŞ Sendikası Genel Başkanı Sabri ÖZDEŞ'ten oluşan bir heyet ile temsil olunmuş, ayrıca kon-

federasyonumuz uzmanları Enis BAĞDADIOĞLU ile Namık TAN yedek üye olarak teknik çalışmaları yürütmüştür.

Konfederasyonumuzca, Komisyona katılan işçi temsilcilerine toplantı öncesinde "Asgari Ücret" ile ilgili görüşünü yansıtan raporu da içeren bir "dosya" sunulmuş ve çalışmaların her aşamasında teknik çalışmalar yapılarak görüşümüz oluşturulmuştur.

Çalışmalarına 16 Mayıs 1990 günü başlayan asgari ücret tesbit komisyonu toplantısında işçi kesiminin görüşlerini dile getiren Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri, asgari ücret tesbitinde uyulması gerekli ilkelere değinmiş ve bu ilkeleri gözetmeyen bir tesbitin, geçen yıl olduğu gibi, Hükümet/İşveren tutumu ile işçi kesiminin dışında ve gerçeklere ters düşerek belirleneceğine işaret etmiştir. Asgari ücretin, tesbitinden üç-beş ay geçmeden geçerliliğini kaybetmeyecek düzeyde belirlenmesi gereğine işaret edilen açılış konuşmasında "Komisyon öncelikle yönetmelikte belirtilen ve hesaplamada dikkate alınması gereken temel ilkelerde anlaşmaya varmak zorundadır. Aksi halde, hükümet ve işveren kesiminin oylarıyla belirlenecek asgari ücret, sıkıntılara cevap veremeyecektir." görüşü yer verilerek asgari ücretin kabul edilebilir düzeye yükseltilmesinin kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır.

Asgari ücret tesbit çalışmalarının başlangıcında, sanayi/tarım kesimi gibi yapay ayırımlara gidilmeden tüm sektörlerde geçerli tek ücret belirlenmesi doğrultusundaki işçi görüşü, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da kabul edilmiştir. Bu yıl ki çalışmaların ağırlık noktasını oluşturan, asgari ücretin tesbitinde tüketici endekslerinin mi, yoksa besinici harcama oranlarının mı esas alınması gerektiği hususu aynı biçimde işçi kesiminin görüşü doğrultusunda çözüme kavuşturulmuştur. (Bununla ilgili görüşümüz raporumuzun birinci bölümünde ayrıntılı olarak yer almaktadır.)

Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak iktisaden güçsüz kesimlerin yanında olması gereken devletin, siyasal iktidarın tercihi nedeniyle çalışanların karşısında yer alır duruma geldiği, asgari ücret tesbitinde bir kez daha ortaya çıkmış ve asgari ücret Hükümet/İşveren ay çokluğu ve fakat işçi kesiminin muhalefeti ile, sanayi ve tarım kesimi için geçerli olmak üzere 1 Ağustos 1990'dan itibaren 414.000.-TL/ay olarak belirlenmiştir.

İşçi temsilcilerinin belirlenen asgari ücret ile ilgili muhalefet şerhleri şöyledir :

"Asgari Ücret Tesbit Komisyonu, çalışmalarında sosyal devletin çalışanların hayat seviyesini yükseltme ödevi ile gelişen bir yaklaşımla;

- 1) Asgari ücret tesbitinde aile bağımlılık faktörünün hukuksal hiçbir dayanak olmaksızın kabul edilmemesi,
- 2) Asgari ücretin net olarak ödenmesi gereğinin dikkate alınmaması,

- 3) Belirlenen besin içi harcama oranının hesaplama gerçekçi olarak dikkate alınmaması
- 4) Temmuz/1989 ayında %2.2 olarak tahmin edilen fiyat artışının %5.7 olarak gerçekleşmesine rağmen aradaki farkın bu asgari ücrete yansıtılmaması,
- 5) Belirlenen asgari ücretin satınalma gücünü ileriye doğru korumaya yönelik tekliflerimizin dikkate alınmaması,
- 6) Refah artışının asgari ücrete düşük oranda yansıtılması ve bu haliyle belirlenen asgari ücretin hakça gelir dağılımını sağlayacak nitelikte olmaması ve,

bu unsurlarla ilgili önerilerimizin Komisyonun Hükümet/İşveren çoğunluğu ile reddedilmesi sonucunda işçi ve ailesinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım, kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını en az düzeyde karşılaması imkansız bulunan bu asgari ücrete; bilimsel objektif yöntemler ve güvenilir veriler esas alınmadığı için gerek miktar, gerekse belirleme yöntemi açısından muhalifiz".

"Öğretmen ve Memurlara Sendikalaşma Hakkı Tanınmalıdır" (30 Mayıs 1990)

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 30 Mayıs 1990 günü yayımladığı bildiride, öğretmen ve memurların sendikalaşma yönündeki isteklerine idari makamların red cevabı vermesini kınamıştır.

Bu durumun ILO sözleşmelerine olduğu kadar, sosyal adalet ilkelerine de ters düşmekte olduğunu ifade edilen Yönetim Kurulu bildirisinde şöyle denilmektedir:

"Memur ve öğretmenlerin sendika kurmalarına izin verilmemesi, ülkemizin demokrasi özlemleri açısından kaygı verici ve yanlış bir tasarruftur.

Ücretle çalışan insanları, 'işçi ve memur' şeklinde yapay bir ayırıma tabi tutarak, memurlarına sendika kurma hakkı vermeyen ve bu hakkın kullanılmasına engel olan bizden başka batı ülkesi kalmamıştır. Siyasi iktidar bu yanlış tutumuyla Türkiye'yi kabile ve aşiret yönetimleriyle bir tutup uluslararası plâformlarda ülkemizi yıpratmak isteyenlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Çalışma Teşkilâtı ILO'nun 87 sayılı sözleşmesi, işçi-memur ve tüm çalışanların örgütlenmesini ve sendikalaşmasını bir insanlık hakkı olarak öngörmektedir. Oysa, Türkiye tüm ısrarlarımıza rağmen bu temel sözleşmeyi hala onaylamadığı için, ciddi eleştirilere hedef olmaktadır. Herkese sendikalaşma özgürlüğü ilkesi, ILO'nun Anayasasında vardır. Bu örgüte üye olan her ülke, kendiliğinden bu ilkenin koşullarını da kabullenmiş sayılır. Bu nedenle 87 sayılı sözleşmeyi izmalamanın gerekçesiyle memur ve öğretmenlerin sendikalaşmasına izin vermemek, huzursuzluk yarattığı gibi, uluslararası düzeyde bir itibar kaybına neden olmaktadır. Türkiye'nin uluslararası platformlarda daha fazla hırpalanmaması ve ulusal itibarımızın korunabilmesi için Hükümeti, biran önce 87 sayılı sözleşmeyi imzalamaya, buna bağlı olarak da öğretmenlerimizle diğer kamu görevlisi memurlara sendikalaşma haklarını tanımayaya davet ediyoruz."

./..

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, çeşitli toplantılarda memurların ve tüm çalışanların toplu sözleşmeli-grevli sendika hakkına sahip olması gerektiği konusundaki düşüncelerini dile getirmektedir. Konfederasyonumuzun çeşitli Güneydoğu illerine yaptığı gezilerden Diyarbakır'da memurlara yapılan %25 zam konusuna değinen Türk-İŞ Genel Başkanı şöyle demiştir.

"TÜRK-İŞ, Anayasa ve çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren yasalarda değişiklik istediği ilk günden beri memurların sendika kurma ve toplu iş sözleşmesi haklarına kavuşmaları için mücadele etmektedir. Ulusal ve uluslararası platformlarda verdiğimiz mücadelede, Anayasa'nın Dernek Kurma Özgürlüğü başlıklı 33, Sendika Kurma Hakkı başlıklı 51, Toplu Sözleşme Hakkı başlıklı 53. maddeleri ile birlikte 9 madde üzerinde çağdaş topluma yakışır değişiklik önerilerimiz olmuştur.

"Memurlar bizim manevi üyelerimizdir. Onlara reva görülen haksızlık bize yapılmış sayılır. Sadece memurlar da değil, emekli, dul ve yetim ve tüm dar gelirliilerin sorunları Türk-İŞ'in sorunudur."

Şevket YILMAZ, memurlara yapılan %25'lik maaş zammının yarattığı tepkileri haklı bulduğunu kaydederek konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Hesapları çarpıtıyorlar. Haziran sonu itibariyle mutfaktaki bir yıllık enflasyon %76.1'dir. Bunu istedikleri kadar inkar etsinler, gerçeği değiştiremezler. Çalışanların enflasyon altında ezdirilmeyeceğini söyleyenler, hesaplarını kitaplarını yeniden gözden geçirip, memurlara ek zam yapmalıdırlar. Bunu hükümetten bekliyor ve istiyorum."

13 Eylül 1990 tarihinde Mülkiyeliler Birliği tarafından düzenlenen panelde de bir konuşma yapan Türk-İŞ Genel Başkanı, yakın zamanda ülkemizde de kamu çalışanlarının sendikalarını kuracaklarını ve toplu sözleşmeli grevli özgür düzene kavuşacaklarını belirterek bu yoldaki şikayet ve isteklerini Cenevre'deki İLO konferansında dile getirildiğini söylemiştir. Türk-İŞ Genel Başkanı konuşmasını şu şekilde sürdürmüştür.

"Türkiye, 'Sendika Özgürlüğü ve Bu Hakkın Korunmasını' amaçlıyan 87 sayılı İLO sözleşmesini maalesef bugüne kadar imzalayıp uygulama alanına koyamamıştır. Fakat, onaylamadı diye de, Türkiye bu sözleşmeye aynen yükümlülüğünden sıyrılmaz.

Çünkü ülkemiz İLO üyesidir ve sendika özgürlüğü ilkesine saygı göstermek zorundadır. Aslında İLO Sendika Özgürlüğü Komitesi de, Türkiye'nin bu konudaki itirazını kabul etmemiştir.

O halde Türkiye en kısa zamanda 87 sayılı sözleşmeyi imzalamak ve uygulamak yükümlülüğü ile karşı karşıyadır.

Bunun yanında,Türkiye'nin imzalayıp da bir türlü uygulamadığı 98 sayılı sözleşme bulunmaktadır.Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı'nı içeren bu sözleşmeyi imzaladığı halde uygulamayan tek batılı ülke yine maalesef Türkiye'dir. Bu sözleşmeye göre,özellikli bulunan bazı istisnalar dışında kamu görevlilerinin sendikal hakları bahis konusudur.Anayasa'da,uluslararası sözleşmelerin uygulanması ulusal yasalar gibi,hatta onlardan üstün tutulduğuna göre,hükümet bu sözleşmeyi uygulamamakla Anayasa'ya da aykırı davranmış olmaktadır."

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası

İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği haftası nedeniyle Ankara'da düzenlenen toplantıya katılan Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri,Türk-İş olarak iş kazaları,nedenleri ve çözüm yollarının görüşülmesi amacıyla "İşçi Sağlığı İşgüvenliği Şurası" toplanmasını önermiş ve ölümlü sonuçlanan iş kazalarında ihmali görülen işverenlerin hapis dahil ağır cezalara çarptırılmasından yana olduğunu ifade etmiştir.

Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri yaptığı konuşmada özetle şunları söylemiştir:

"Yeniçelttek Maden Ocağında 7 Şubat tarihinde vukubulan kazada,59'u diri diri toprağa gömülen 69 şehit işçimizin acısı,halâvyüreğimizde tazeliğini korumaktadır.

Bundan öncekiler gibi,bu olaydan sonra da demeçler verildi,üzüntüler dile getirildi,ama beklenen önlemler yerine getirilmedi.

Çaresiz insanlar gibi,her olayın ardından başta devlet yetkilileri olmak üzere,sızlayıp ağıt yakmakla bu sorunun üstesinden gelinemez.

Ülkemizi,dünyanın üst sıralarında tutan bu korkunç tablodan kurtulmak mecburiyetindeyiz.

Bunun yolu ise,mevzuattaki dağınıklığı toparlayıp uygulanabilirliğini sağlamak,ayrıca noksanlığı her tarafından sırtan işyeri denetimlerini yerine getirebilmekten geçer".

Düşünce bazını,"önce üretim,sonra insan" yanlışından kurtarıp,"önce insan,sonra üretim" doğrusuna ulaştırmak gereği de vurgulanan konuşmada işçi sağlığı iş güvenliği konusundaki istekler de dile getirilerek şöyle denilmiştir:

- "- Herşeyden önce Devlet,bu konudaki ağır sorumluluğunu müdrik şekilde her türlü önlemlerin alınmasını sağlamalı,çok maddeli ve uygulanmayan mevzuat yerine,derli toplu yasal düzenlemeler getirmelidir.
- Genel bütçede ödeneği bile bulunmayan bu hizmete,"Önlemek,ödemekten ucuzdur." prensibiyle gerekli harcama yapılmalıdır.
- Bakanlıkta bir daire başkanlığı yerine,bu işi çekip çevirecek nitelikte yeni bir teşkilatla işçi sağlığı ve iş güvenliği sorununa özen gösterilmelidir.
- Çok yetersiz kalan işyeri denetimleri,dolayısıyla teftiş kadrosu arttırılmalıdır.

- İşverenlerin ihmâli, iş cinayetlerine dönüşmektedir. Bu itibarla caydırıcı niteliği kalmayan cezalar arttırılmalı, ölümle sonuçlanan iş kazasında ihmali tesbit edilen işverene hapis dahil, ağır cezalar verilmelidir.

Sonuç olarak, devlet bu işe sahip çıkarak iş kazalarını kader olmaktan çıkarmanın yollarını, bu önerilerimiz istikametinde bulup ortaya koymalıdır."

B- SOSYAL GÜVENLİK ALANINDAKİ GELİŞMELER

Geçirdiğimiz çalışma döneminde sosyal güvenlik alanında yapılan çalışmalar aşağıda bilgilerinize sunulmaktadır.

1- Sosyal Güvenlik Uygulamaları :

A) Uzun Vadeli Sigorta Kolları ve Primler :

a) Bakanlar kurulunun 20.7.1990 tarih, 90/710 sayılı kararı ile; 15.12.1986 tarihli ve 86/ 11303 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan gösterge tablosu ile, 22.7.1987 tarihli ve 87/11994 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan üst gösterge tablosundan aylık ve gelir almakta olan hak sahiplerine ödenen sosyal yardım zamları 1.7.1990 tarihi itibarıyla aylık 175 bin liradan 225 bin lara yükseltilmiştir.

Yine üst gösterge tablosundan (Sosyal yardım zammı dahil) bağlanacak gelir ve aylığın aynı sigortalı için gösterge tablosunun en üst derece ve kademesinden (sosyal yardım zammı dahil) hesaplanacak gelir ve aylıktan az olamayacağı esası getirilmiştir.

Bilindiği üzere, 1.7.1989 tarihine kadar işçi ve memur emeklileri aynı miktarlarda sosyal yardım zammı alıyorlardı. 375 sayılı KHK. ile memurlar ve emeklilerine yapılan sosyal yardım zammı uygulamasına son verilerek tavan ve kıdem aylığı sistemi getirilmiş ve bu kişilere işçi emeklileri ve bunların ölüm aylığı alan dul ve yetimlerine göre daha çok ödemede bulunulması sağlanmıştır.

Bu değişikliğe gerekçe, memurlar ve memur emeklileri arasında ücret yönündeki farkı azaltabilmek olarak gösterilmiştir. Enflasyon^{nun} yıllık oranlarının alınan bütün önlemlere rağmen kemikleştiği, 4 kişilik bir ailenin aylık asgari gıda harcamalarının 500 bin lirayı aştığı bir dönemde yerinde bir uygulama olarak görülmektedir. Ya işçi emeklileri ile bunların dul ve yetimlerinin ekonomik ve sosyal sorunlarına nasıl çare bulunacaktır. 1.1.1988 tarihinde memurlar, memur emeklileri ve işçi emeklilerine ödenen sosyal yardım zammı miktarında eşitlik sağlandığında, yüksek sesle

./...

konuşan yöneticilerin 1.5 yıl süren bu uygulamadan sonraki bu değişiklik karşısında sessiz kalmaları üzerinde durulması gereken bir husus olarak görülmektedir.Çünkü aşağıda açıklandığı üzere aradaki fark her geçen gün artış göstermektedir.

İşçi emeklileri çalışma süreleri ne olursa olsun,1.7.1989 tarihinde 140 bin lira, 1.1.1990 tarihinde 175 bin lira ve 1.7.1990 tarihinde de 225 bin lira sosyal yardım zammı almaktadırlar.

Memur emeklileri ise;

	25 Yıl hizmeti olan			30 Yıl hizmeti olan		
	Taban Aylığı	Kıdem Aylığı	Toplam	Taban Aylığı	Kıdem Aylığı	Toplam
1.7.1989	165.000.-	40.750.-	195.750.-	176.000.-	32.800.-	208.800.-
1.1.1990	210.000.-	38.250	248.250.-	224.000.-	40.800.-	264.800.-
1.7.1990	266.250.-	48.00.-	314.250.-	284.000.-	51.200.-	335.200.-

lira taban ve kıdem aylığı almaktadırlar.

İşçi ve memur emeklisinin sosyal,ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarında farklılık olamayacağına göre,birtakım isim değişiklikleri ile bu kişilere farklı ödemelerde bulunulması ve yeni farklılıklara gidilmesi, maksath olduğu kadar üzücü bir uygulama olarak görülmektedir. Ayrıca İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin XXIII ncü maddesinde açıklanan hükümlere aykırı olduğu gibi,Anayasamızın sosyal devlet ve eşitlik ilkesine de aykırı görülmektedir.

b) 657 sayılı Devlet Memurları kanununa tabi personelin aylıklarına uygulanan katsayı 1.7.1990 tarihi itibariyle 255 den 320 ye çıkarılmış bulunmaktadır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 6.3.1990 tarih ve 2422 sayılı kanunun 17 nci maddesi ile eklenen Ek Madde 1'in ikinci fıkrasında,3279 sayılı kanunun 9 ncu maddesi ile yapılan değişikliğe göre,Genel Bütçe Kanunu ve Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit edilen 657 sayılı kanuna tabi Devlet Memurlarının aylıklarına uygulanan katsayının 506 sayılı kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların hesaplanmasında da uygulanması gerektiğinden,ayni tarih itibariyle yeni katsayıya göre işlemler yürütülmeye başlanmıştır.

./..

c) Memur maaş katsayısındaki değişiklik ve 1.8.1990 tarihi itibariyle asgari ücretteki artışlar sonucu;

İş Kanununa tabi işyerlerinde çalışanlar için :

1) 1.7.1990 ve 1.8.1990 tarihleri itibariyle sigorta primine esas kazançlar;

	Asgari		Azami		Tarih
	Günlük lira	Aylık lira	Günlük lira	Aylık lira	
Özel Sektör'de	7.500.-	225.000.-			Temmuz/1990
" "	13.800.-	414.000.-			1.8.1990'dan itibaren
" "			68.267.-	2.048.010.-	1.7.1990'dan itibaren
Kamu Sektörü				1.826.138.-	15/Haziran 1990
" "					15/Temmuz 1990
" "			68.267.-	2.048.010.-	müteakip Aylar
Kamu Sektörü					15 Haziran 1990-
(16 yaşından büyükler için)		225.000.-			15 Temmuz 1990 dönemi için
" "		313.200.-			15 Temmuz 1990-
" "					15 Ağus/1990 dönemi için
" "	13.800.-	414.000.-			15 Ağustos 1990 tarihinden itibaren
İş kanununa tabi iş- yerlerinde çalışan	7.467.-	224.010.-			Temmuz/1990
16 yaşından küçük işçiler	10.125.-	303.750.-			Ağustos/1990
Aday çırak, çırak ve beceri eğitimi gören öğrenciler ;					1.8.1990
16 yaşından küçük	5.625.-	151.875.-			1.8.1990
16 " Büyük	6.900.-	207.000.-			

./..

Bu tabloya göre yapılacak bir hesapta, asgari tehlike sınıfındaki bir iş-
yerinde çalışan bir işçi için asgari ve azami ücret üzerinden ödenmesi gereken
prim;

	İşçi	İşveren	Toplam	T a r i h
Asgari prime kazanca göre	57.960.-	80.730.-	138.690.-	1.8.1990
Azami " " "	286.721.-	399.362.-	686.083.-	1.8.1990

İtiradîr.

Bu yüksek kesintilere rağmen kurum hizmetlerindeki dağınıklık ve her yeni
teklife karşı kurumun mali durumunu ileri sürerek yetkililerin karşı çıkması,
sosyal devlet adına çok üzücü bir durum olarak görülmekte ve değerlendirilmektedir.

Ülkelerin gelişmişliği, o ülkelerde sosyal güvenliğin etkinliği ve yaygınlığı
ile ölçülmektedir.

Ancak ülkemizde sosyal güvenliğe devlet katkısı yoktur.

Sosyal güvenlik kuruluşlarının fonları enflasyon karşısında her geçen gün daha
değer kaybetmektedir. Hazine bu fonları istediği gibi kullanabilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları, işçilerin sosyal güvenlik kuruluşlarına, işçilerden
kestiği primlerini dahi ödememeyi ilke haline getirmiş bulunmaktadır.

Bu tabloya göre yüksek oranda çok prim alacaksın ve fakat az ve karışık
sağlık hizmeti götüreceksin ki, işi biten veya neticelenenler kurumu tanısin
ve birdaha başvurma: cesaretini göstermeden hayatı^{ları} son bulsun. Zaten emeklilere
reva görülen adı sosyal güvence ve fakat günlük ihtiyaçlarla değerlendirildiğinde
"sadaka" durumundaki ve seviyesindeki ödemeler tablonun oluşumunu tamamlar durum-
dadır. Önemli olan ülkedeki sosyal ve ekonomik şartlardan ileri gelen gereksinmelere
karşı yetkililerin duyarsız oluşu ve bu duyarsızlıklarını sukut ederek geçiştirmeye
çalışmalarıdır. Ama bu sukut yeterli olmayacak ve gerçekler kamuoyundan gizlenemiye-
cektir.

2) Kıdem Tazminatı :

Kıdem tazminatının yıllık tavan, 1.1.1990 tarihinde 1 milyon 568 bin lira
iken, katsayıdaki artış nedeniyle 1.7.1990 tarihi itibarıyla 1 milyon 969 bin 500
liraya yükselmiş bulunmaktadır.

3) Cenaze masrafı ödemeleri;

1.1.1990 tarihi itibarıyla 112 bin 900 lira olan cenaze masrafı ödemeleri
katsayısındaki bu artış nedeniyle 1.7.1990 tarihi itibarıyla 140 bin 800 liraya
yükselmiştir. /...

4) Asgari, Azami ve Ortalama İşçi Aylıkları;

Katsayı ve sosyal yardım zammındaki artışlar sonucu 1.7.1990 tarihi itibarıyla işçi emekli aylıkları :

A S G A R i			O R T A L A M A			A Z A M i		
Aylık İken	Artış	Toplam	Aylık İken	Artış	Toplam	Aylık İken	Artış	Toplam
299.950.-	81.850.-	381.800.-	362.425.-	97.775.-	460.200.-	424.900.-	113.700.-	538.600.-
olmuştur.								

NOT : Katsayı 320, sosyal yardım zammı 225 bin ve aylık bağlama oranı yüzde 70 olarak,

Bu artışlar sonucu geçici gösterge tablosundan borçlanma yapan kişilerle, 1400 göstergeden aylık almakta olanlar arasındaki farklılıklar kalkmış ve her iki statüden emekli olanlar 538.600.- lira aylıkta birleşmişlerdir.

Ancak geçici gösterge tablosundan borçlanma yapmak suretiyle kuruma 4 milyon 200 bin ile 5 milyon kırk bin lira ödemede bulunan bu kişiler hakkında, sosyal devlete yaraşır ve hukuka uygun, bu kişilerin geçmiş sıkıntılarını giderici ve kalıcı bir düzenlemeye hala gidilmemiştir.

Bu kişiler de artık katsayı ve sosyal yardım zammındaki artışlardan yararlanacaklardır. Ama ya ödedikleri bu paralar ve bu paraların bugüne kadarki nemaları ne olacaktır?

Burada hatırlatmak istediğimiz bir önemli husus, yeni bir düzenlemeye gidildiğinde bu düzenlemenin uygulama tarihi ile ilgili bulunmaktadır. Şayet yapılacak düzenlemenin başlangıç tarihi, düzenlemeyi takip eden bir tarih olursa, yara sönmeyeceği gibi yine hukuki bir hata yapılmaksuretiyle mahkemelere yeni başvurulara neden olunacaktır.

B) Toplantılar :

a) TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu kararı gereğince 15-20 Temmuz tarihleri arasında Kayseri, Malatya, Elazığ, Diyarbakır, Ş. Urfa ve Gaziantep illerinde düzenlenen yerel sorunların tesbiti, genel sorunlar hakkında yerel sendika yöneticilerine bilgi aktarılması amacıyla düzenlenen toplantılara katılmış, sosyal güvenlikle ilgili olarak tesbit edilen bazı hususlar 23.7.1990 tarih, Sos-90-1354-2/20 sayılı yazımızla, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmiştir.:

b) 20.7.1990 tarihinde Hükümet-işçi-işveren 3.lüsünün,Sosyal Güvenlikle ilgili sorunların tesbiti maksadıyla Gap'ta yapmış oldukları zirve toplantısına iştirak edilmiş ve "Sosyal Güvenlik Sorunları ile ilgili Türk-iş tesbit ve önerileri"ni içeren sarop ilgililere verilmiştir.

Yine bu toplantıda yetkili makamlar nezdinde takip edilerek neticelendirilmeleri yönünden mutabakata varılan hususlar taraflarca bir protokola bağlanmıştır.

Sosyal güvenlikle ilgili Türk-iş'in görüş ve önerilerini kapsayan rapor ile işçi-işveren-Hükümet üçlüsünce mutabakata varılan hususlar raporumuzun ekinde yer almaktadır .(Bakınız Ek: 1 ve 2)

c) Sosyal Güvenlik Zirvesi (4 Ağustos 1990)

Aciliyetleri ve çalışma hayatına katkıları yönünden önemli görülen sosyal güvenlik sorunlarının ele alındığı sosyal güvenlik zirvesi Başbakan başkanlığında Hükümet-işçi-işveren temsilcilerinin katılımı ile 4 Ağustos 1990 günü yapılmıştır.

TÜRK-iş'in görüş ve önerilerinin sunulduğu zirve toplantısında konuşan Genel Başkan Şevket YILMAZ,çalışma hayatı önünde çeşitli engellerin bulunduğu işaret ederek,SSK'dan sigortalı,eş ve çocuk ile emeklilerle birlikte 19 milyon kişinin yararlandığını,her sigortalının aydı 350 bin lira prim ödediğini,bunun karşılığı olan hizmeti alamadıklarını belirtmiştir.Çalışma hayatında karşı karşıya bulunan sorunların da değerlendirildiği toplantı/^{da}Başbakan Yıldırım AKBULUT yaptığı konuşmada ;işçi sorunlarına çözüm getireceklerini vurgulamış ve şunları söylemiştir: "İşçi,elbetteki günün şartlarına göre insanca yaşayabileceği sosyal imkanlara kavuşturulmalı ve bu ortam kendisine hazırlanmalıdır.Problemlerin ortaya konması ve tartışılarak sonuca kavuşturulmasına taraftarım.Bir araya gelirsek çözemeyeceğimiz konu yoktur. Bu toplantılar sıkça yapılmalı ve sorunlara çözüm yolları aranmalıdır."

Ancak gözden kaçırılmak istenen bir hususa açıklık getirmekte fayda vardır..

20.7.1990 günü Gap'ta yapılan Sosyal Güvenlikle ilgili 3 lü zirve toplantısında tanzim edilen protokolün 8 nci maddesinde yer alan ve 1.7.1990 tarihinde yürürlüğe konulacak olan konut edindirme yardımı artışının uygulanmaması ve bu hususta Sayın Başbakan ile Maliye ve Gümrük Bakanları nezdinde girişimde bulunulması hususundaki mutabakata rağmen Maliye ve Gümrük Bakanlığının yıldırım talebu bu artışı kuruluşlara duyurması önemli bir durum olarak görülmektedir.

Yine evi olan işçi emeklilerinin konut edindirme yardımından istifade ettirilememesi, haksız bir uygulama olarak kabul edilmektedir.

Ayrıca konut edindirme yardımlarının 60 m² lik konutlar için verilmesi ve 75 m² lik konutların 60 m² si için yardımda bulunulması, ülkemizin geleneksel aile yapısı yönünden üzerinde durulması gereken bir husustur.

3320 sayılı kanun yürürlüğe girmeden bir kooperatif üyesi olan kişilerin almış oldukları kredilerin geri dönüşünde de; meskenin işgal ettiği sahaya bakılmadan o kişi konut edindirme yardımından istifade edebilmelidir. Bu hususlarda yasal düzenlemeye gidilmesi zaruri görülmektedir.

d) Bakanlar Kurulu 9.7.1990 tarihli, 90/658 sayılı kararı ile üst gösterge tablosundan aylık ve gelir almakta olan haksahiplerine Temmuz-Aralık/1988 dönemi için aylık 36 biner lira daha sosyal yardım zammı ödenmesini kararlaştırmıştır.

Bu ödeme konfederasyonumuzun da üzerinde durduğu ve Hükümet-işçi-işveren temsilcilerince Gap'ta yapılan zirve toplantısında ilgililere takdim edilen "Sosyal Güvenlik Sorunları ile ilgili Türk-İş tesbit ve önerileri" arasında yer alan bir husustur. Geç olmakla ve adli mercilere intikal ettirilerek zaman ve emek israfına ve kurumun maddi kayıplarına neden olunduktan sonra yapılan bir işlem olduğunu hatırlatmakta fayda görülmüştür.

e) 20.5.1990 tarih, 20523 sayılı resmi gazetede yayınlanan 3642 sayılı kanunla, 22.5.1987 tarihli 277 ve 22.5.1988 tarihli 323 sayılı HKH ler yürürlükten kaldırılmıştır.

Prim taksilatını artırmak maksadıyla çıkarılmış bulunan 277 sayılı KHK.nin 323 sayılı KHK. ile süresi uzatılmasına rağmen müsbet bir sonuç alınamadığı ve bu kararnamelerin birer taviz kararnamesi olduğu kurumun primden ileri gelen alacaklarının hergün artış göstermesinden anlaşılmaktadır. Yine yetkililer 277 sayılı KHK. ile verilen tavizlere rağmen o süredeki taksilat miktarını ve kararnamelerin yarattığı faydayı açık bir şekilde ortaya koyamamaktadırlar.

./...

Bu kararnameler T.B.M.M. tartışılıp kanun haline gelmeden,3642 sayılı kanunla ortadan kaldırılmış bulunmaktadır.

f) 9.4.1990 tarih ve 415 sayılı KHK. ile 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu kanunu'nun 17 nci maddesine eklenen bir fıkra ile,kurum sağlık tesislerinde görevli personele ek ödemede bulunulma imkanı sağlanmıştır.

İlk uygulama sonuçları basından izlendiği kadar hiç te i açıcı değildir.Bu uygulamanın kurum sağlık hizmetlerinde bir etkinlik ve verimlilik sağlıyacağından şüphe edilmektedir.

Yine uygulamanın kurumun Sosyal Sigorta Hizmetlerini yürüten personeli ile sağlık personeli arasında ksknlklere neden olacağından vekurumunun sigortacılık hizmetlerinin aksamasından endişe edilmektedir. Hele kurumun ilaç giderlerindeki artışlardan hergün şikayet eden yetkililerin,ilaç iştirak paylarının bu uygulamada fonun gelirleri arasında gösterilmesini nasıl karşıladıklarını ve bu uygulamanın ilaç giderlerinde meydana getireceği artışı nasıl karşılayacaklarını bilmek, öğrenmek ve tepkilerini lcmekte ilerideki uygulamalar için fayda vardır.

III-EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Türk-İş'in 1990 yılı eğitim programının ilk bölümü, Türk-İş Yönetim Kurulunun kararı uyarınca ve Genel Başkanlığa sunulan program doğrultusunda 22 Ocak - 27 Mart 1990 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

1990 yılı eğitim faaliyetlerimizin ikinci bölümü ise geçen dönem uygulamaları da dikkate alınarak ve Genel Kurulda kabul edilen görüşler ve ilkeler ışığı altında 25 Haziran - 28 Aralık 1990 tarihleri arasında uygulanmak üzere hazırlanıp Genel Başkanlığa takdim edilmiştir. (Bakınız sayfa 70)

İller bazında ve eğitim çalışmalarımızın birinci bölümünde 2 'şer günlük hazırlanan "Yerel Demokrasi ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği" seminerleri üye kuruluşlarımız ve kursiyerlerden edinilen bilgi ve istekler karşısında 3 'er günlük olarak düzenlenmiştir.

25 Haziran 1990 tarihinde başlatılan ikinci bölüm eğitim çalışmaları aşağıda bilgilerinize sunulan başlıklar altında yürütülmüştür:

1. Şube Yöneticileri Temel Sendikacılık Seminerleri
2. Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri
3. Giderler İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paralarından Karşılanan İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri
4. Riskli İşkolları için Türk-İş tarafından düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri.
5. Türk-İş / AAFLİ Ortak Projesi Çerçevesinde Yapılan İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri
6. Türk-İş / ICFTU Kadın İşçilere Yönelik Ortak Proje Çalışmaları

1. Şube Yöneticileri Temel Sendikacılık Seminerleri

Bilgili sendikacı yetiştirmek amacıyla kısa süreli kolej öncesi eğitime yönelik olarak her ay periyodik yapılan çalışmalara devam edilmiştir.

Haziran ve Temmuz 1990 aylarında Samsun Eğitim Merkezimizde gerçekleştirilen ve üye kuruluşlarımızdan toplam 94 şube yöneticisinin katıldıkları seminerlerde;

Demokrasi ve Sendikacılık, Çalışma Ekonomisi, Sosyal Güvenlik, Türkiye'de ve Dünya'da Sendikacılık Hareketleri ve Toplu Sözleşme Usul ve Taktik ve Stratejileri konuları üniversite öğretim üyeleri ve konu ile ilgili uzmanlarca işlendi.

İşlenen ders konuları ile ilgili tebliğlerin kursiyerlere dağıtılarak eğitimin daha kalıcı ve verimli olmasının amaçlandığı seminerlerde, ayrılan zaman içerisinde tartışmaya da yer verilmiş seminerlerin sonunda kursiyerlerce geniş bir değerlendirme de yapılmıştır.

Sertifika töreni ile sona eren seminerlerin tarihleri ile seminerlere katılan kursiyerlerin isim ve sendikaları (Bakınız sayfa 71)

2. Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri

Genel Kurul ilke ve kararları doğrultusunda Demokrasi ağırlık olarak yürütülen "Yerel Demokrasi" seminerlerine devam edildi.

Hazırlanan eğitim çalışmaları 2 nci bölümü takvimi gereğince Denizli ve Eskişehir'de yapılan Ekonomik ve Sosyal Demokrasi ile Çalışanların Sosyal Güvenlik Hakları konularının üniversite öğretim üyelerince işlendiği seminerlere üye kuruluşlarımıza ayrılan kontenjanlara uygun olarak toplam 125 şube yöneticileri-temsilciler katıldı.

Kamuoyu oluşturma'nın da amaçlandığı ve yerel mahalli idareciler, çeşitli meslek kuruluşları temsilcileri, siyasi parti mensuplarının da izledikleri bu seminerlerin teşkilatlarımızdan gelen istekler doğrultusunda TÜRK-İŞ faaliyetlerinin çok sık götürülemeyeceği illerde de planlanmış olup, hazırlanan eğitim takvimi akışı içerisinde gerçekleştirilecektir.

Yapılmış olan seminerlerin dökümü aşağıdadır :

<u>T a r i h</u>	<u>Y e r</u>	<u>Katılan Kursiyer Sayısı</u>
10-12 Temmuz 1990	DENİZLİ	59
17-19 Temmuz 1990	ESKİŞEHİR	66

3 . İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paralarının Kullanımı Projesi Gereği

Düzenlenen İşçi Sağlığı - İş Güvenliği Seminerleri

İşçi ücretlerinden kesilen ceza paralarının tekrar işçilerin hizmetinde kullanılması projesi gereği planlanan İşçi Sağlığı - İş Güvenliği seminerlerinin ikisi bu dönem içerisinde gerçekleştirildi.

18-20 Temmuz 1990 ve 13-15 Ağustos 1990 tarihlerinde Konya ve Adapazarı illerinde yapılan seminerlere; işyerlerinde görev yapan işçi Sağlığı İş Güvenliği Kurulu üyesi sendika temsilcileri ile usta ustabaşları ve şube yöneticileri ile işveren temsilcileri katıldılar.

İşçi Sağlığı İş Güvenliği konusu ile ilgili çeşitli meslek kuruluşları temsilcilerinin de izlediği ve İşçi Sağlığı İş Güvenliğinin önemi, meslek hastalıkları, işçi beslenmesi, sosyal sigortalar, iş kazaları ve koruyucular konularının işlendiği seminerlere toplam 204 kursiyer katıldı. Seminerler sertifika törenleri ile sona erdi.

4. Riskli İşkolları için TÜRK-İŞ tarafından Düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri

İş kazaları ve meslek hastalıkları bakımından riskli sayılan işkollarımız için 1989 yılında başlattığımız sendikalarımız için özel seminer uygulaması çalışmalarına bu faaliyet döneminde de hız verilerek devam edilmiştir.

Bu nedenle de bu kapsamda bulunan T.Metal, T.Yol-İş, T.Harb-İş, Çimse-İş, Şeker-İş, Kristal-İş, Deri-İş, Selülöz-İş, Sağlık-İş ve Tarım-İş Sendikalarımıza bu durum bir yazı ile bildirilmiştir.

Tüm giderlerin Konfederasyonumuzca karşılandığı bu seminerlerle ilgili olarak sadece Tarım-İş Sendikamız istekte bulunmuş, bu istek doğrultusunda da TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde 1-3 Ağustos 1990 tarihleri arasında toplam 43 kursiyerin katılımıyla seminer düzenlenmiştir.

5. TÜRK-İŞ/AAFLI Ortak Projesi Çerçevesinde Düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri ;

TÜRK-İŞ/AAFLI ortak projesi çerçevesinde planlanan seminerlerin 3'ü bu dönem içerisinde gerçekleştirildi.

SSK, ilk yardım, işçi beslenmesi, endüstriyel hijyen, işçi Sağlığı, İş Güvenliği kurullarının çalışmaları konularının işlendiği seminerlere sendika temsilcileri, usta-ustabaşları ile İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kurullarında görevli işçiler olmak üzere toplam 196 kursiyer katıldı. Sertifika töreni ile sona eren seminerlerin dökümü şöyledir :

TARİH	YER	KATILAN KURSIYER SAYISI
25-26 Haziran 1990	ÇORUM	60
11-13 Temmuz 1990	AFYON	63
25-26 Temmuz 1990	ARTVİN	73

6. Kadın İşçilere Yönelik TÜRK-İŞ/ICFTU Ortak Proje Çalışmaları

TÜRK-İŞ/ICFTU işbirliği ile Türkiye'de çalışan kadınların sendikalara entegre olmaları, yönetim kademelerinde daha etkin rol oynamaları, sorunlarının tesbit edilip en aza indirilmesi amacıyla ICFTU Kadınlar Sekreteryası yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucunda TÜRK-İŞ'in bir dizi proje hazırlaması hususunda mutabakat sağlanmıştır.

Milli seviyede seminerlerle başlayacak, geçici Kadınlar Komitesi toplantılarını da içeren/2. Ulusal Kadın İşçiler Kurultayı ile sona erecek olan ve bu çalışmalar sırasında yayın faaliyetlerini de içine alacak olan proje geliştirilmiş ve projenin geniş bir muhtevası ICFTU yetkililerine gönderilmiştir.

Giderlerinin %80 ninin ICFTU tarafından karşılanacak bu proje ile ilgili çalışmalarımız ICFTU yetkililerince de olumlu bulunmuş ve ilk olarak 1990 yılında yapılacak 3 bölge seminerlerinin taslak program ve bütçeleri istenmiştir.

Hazırlanan taslak programlar gönderilmiş olup, seminer hazırlıklarına başlanılmıştır.

7. TÜRK-İŞ/FPIA İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması Projesi

1 Ağustos 1982 tarihinde TÜRK-İŞ ile Uluslararası Aile Planlaması Teşkilatı (FPIA) işbirliği ile faaliyete başlayan "İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması Projesi" FPIA'nın katkısının kaldırılması sonucu sona erdi.

31 Temmuz 1990 tarihi itibarıyla sona eren proje'de bugüne kadar 185.868 kişiye aile planlaması yöntemleri uygulanmıştır. Yine bu tarihler arasında 35 SSK Hastanesinde 23 çeşitli işkollarına bağlı işyerlerinde Aile Planlaması Klinikleri açılmıştır. Bu kliniklerde hizmet vermek üzere 57 ebe-hemşire eğitimden geçirilmiştir. Projenin devamı müddetince aile planlaması hizmetlerinin işçiler arasında yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olarak da 9831 işçi eğitimi geçirilmiştir.

8. Diğer Faaliyetlerimiz

Bu dönem içerisinde;

- TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde üye kuruluşlarımızın arzuları üzerine düzenledikleri seminerlere gerekli katkılarda bulunulmuştur.

- Konfederasyonumuz Yönetim Kurulunca Genel Eğitim Sekreterliğimize tevdi edilen toplantı, seminer ve sempozyum/Konferans/Panel'lere katılımı hususundaki görevler eksiksiz yerine getirilmiştir.

./..

T U R K - İ Ş
1990 YILI İKİNCİ BÖLÜM
EĞİTİM PROGRAMI
(25 Haziran -28 Aralık 1990)

T A R İ H	Y E R	K O N U
25-29 Haziran 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-26 Haziran 1990	ÇORUM	İŞÇİ SAĞLIĞI - İŞ GÜVENLİĞİ
10-12 Temmuz 1990	DENİZLİ	DEMOKRASİ SEMİNERİ
11-13 Temmuz 1990	AFYON	İŞÇİ SAĞLIĞI - İŞ GÜVENLİĞİ
17-19 Temmuz 1990	ESKİŞEHİR	DEMOKRASİ SEMİNERİ
18-20 Temmuz 1990	KONYA	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
23-27 Temmuz 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-26 Temmuz 1990	ARTVIN	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
13-15 Ağustos 1990	ADAPAZARI	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
24-28 Eylül 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
25-27 Eylül 1990	RİZE	DEMOKRASİ
1-2 Ekim 1990	SAMSUN	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
3-5 Ekim 1990	SAMSUN	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
8-10 Ekim 1990	KARS	" "
9-11 Ekim 1990	ERZURUM	" "
10-12 Ekim 1990	DIYARBAKIR	" "
16-18 Ekim 1990	TOKAT	DEMOKRASİ SEMİNERİ
17-19 Ekim 1990	YOZGAT	" "
22-26 Ekim 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
23-25 Ekim 1990	EDİRNE	DEMOKRASİ
24-26 Ekim 1990	ÇERKEZKÖY	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
31 Ekim-2 Kasım 1990	TRABZON	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
7-9 Kasım 1990	İZMİR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
12-14 Kasım 1990	ŞANLIURFA	DEMOKRASİ SEMİNERİ
13-15 Kasım 1990	GAZİANTEP	" "
14-16 Kasım 1990	KAHRAMANMARAS	" "
19-21 Kasım 1990	ANTALYA	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
21-22 Kasım 1990	KAYSERİ	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
26-30 Kasım 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
3 -5 Aralık 1990	ÇANAKKALE	DEMOKRASİ SEMİNERİ
4 -6 Aralık 1990	BALIKESİR	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
10-12 Aralık 1990	ESKİŞEHİR	" "
12-14 Aralık 1990	DENİZLİ	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
17-21 Aralık 1990	SAMSUN	TEMEL SENDİKACILIK
19-21 Aralık 1990	ZONGULDAK	İŞÇİ SAĞLIĞI-İŞ GÜVENLİĞİ
25-27 Aralık 1990	ANTALYA	KADIN İŞÇİLER SEMİNERİ
26-28 Aralık 1990	ISPARTA	DEMOKRASİ SEMİNERİ

ŞUBE YÖNETİCİLERİ TEMEL SENDİKACILIK EĞİTİMİ

T A R İ H : 25 - 29 Haziran 1990
KURSIYER SAYISI : 53

<u>ADI SOYADI</u>	<u>SENDİKASI</u>
Recep KOCABIÇAK	TARIM-İŞ
Mahmut DURCAN	TARIM-İŞ
Hüseyin GÜZEL	TEKGIDA-İŞ
İsmail GÖRE	TEKGIDA-İŞ
Cevdet AVCI	TEKGIDA-İŞ
Turan KARSLI	TEKGIDA-İŞ
Bahattin AKYILDIZ	TEKGIDA-İŞ
Recep KILCI	TEKGIDA-İŞ
Ali KATIRCI	TEKGIDA-İŞ
M.Necip ÇOŞKUN	TEKGIDA-İŞ
Mahmut ARSLAN	TEKGIDA-İŞ
Ali Ekrem ÖZÇAKICI	TEKGIDA-İŞ
Mustafa SUNGERLİ	TEKGIDA-İŞ
Ali SEVEN	TEKGIDA-İŞ
Yavuz YILMAZ	TEKGIDA-İŞ
Ali ARSLAN	TEKGIDA-İŞ
Yaşar ŞİMŞEK	TEKGIDA-İŞ
Dursun ÖNEN	ŞEKER-İŞ
Abdullah TÜRKMEN	ŞEKER-İŞ
Mevlüt KARA	TEKSİF
Mustafa KARIŞIK	TEKSİF
Ahmet ŞAHİN	TEKSİF
Arif ÖZCAN	TEKSİF
Ahmet CANTÜRK	AĞAÇ-İŞ
Hüseyin KALAFAT	AĞAÇ-İŞ

<u>ADI SOYADI</u>	<u>SENDİKASI</u>
Hayrettin BOY	LİKAT-İŞ
Bayram SAĞNAK	YOL-İŞ
Mehmet KULPU	YOL-İŞ
Faruk TARHAN	YOL-İŞ
İsmail ŞAHİNKAYA	KOOP-İŞ
Dilaver TOKTAŞ	KOOP-İŞ
Lâyık GÖÇMEN	DEMİRYOL-İŞ
Murat ÇAVUŞ	DEMİRYOL-İŞ
Hasan ÇOŞGUN	DEMİRYOL-İŞ
Memdun ÖZCAN	HAVA-İŞ
Mustafa BÜRÜNGÜZ	HAVA-İŞ
Kadir CENGİZ	DOKGEMİ-İŞ
Mehmet ARMAN	DOKGEMİ-İŞ
Hasan AYDIN	DOKGEMİ-İŞ
Ali RIZA BELEK	T.HABER-İŞ
Mehmet TAŞKAN	T.HABER-İŞ
Osman ERÇİN	T.SAĞLIK-İŞ
Hamit TAŞ	T.SAĞLIK-İŞ
Mustafa ÇİÇEK	T.SAĞLIK-İŞ
Hayri YALÇIN	TÜRK HARB-İŞ
Ünal ÇAKMAK	TÜRK HARB-İŞ
Mustafa AKYURT	BELEDİYE-İŞ
Hilmi KIRAZDİKEN	BELEDİYE-İŞ
Yasin SERİN	BELEDİYE-İŞ
Cahit KORKMAZ	BELEDİYE-İŞ
Mehmet AKIN	TEKGIDA-İŞ
Veli UZUN	TEKGIDA-İŞ
Kadir ERTÜRK	TEKGIDA-İŞ

ŞUBE YÖNETİCİLERİ TEMEL SENDİKACILIK EĞİTİMİ

TARİH : 23-27 Temmuz 1990

KURSIYER SAYISI: 41

ADI SOYADI	SENDİKASI
BAYRAM ÇELİK	TEKGIDA-iş
Arif DAĞAŞAR	TEKGIDA-iş
İsmet YAZGAN	TEKGIDA-iş
Muzaffer BİLGİÇ	TEKGIDA-iş
Sabahattin TEKİNASLAN	TEKGIDA-iş
Ahmet ALTUN	TEKGIDA-iş
Aydın BOYACI	TEKGIDA-iş
Mehmet KILIÇ	TEKGIDA-iş
Aydın AGAT	TEKGIDA-iş
Yaşar ALPARSLAN	TEKGIDA_iş
Mustafa SARI	TEKGIDA-iş
Turgut AYHAN	TEKGIDA-iş
Mevlüt YILMAZ	TEKGIDA-iş
Tuncer ATABEK	TEKGIDA-iş
Mevlüt UYAN	TEKGIDA-iş
Mehmet KANATLI	TEKGIDA_iş
Hasan KURT	TEKGIDA-iş
Orhan SARI	ŞEKER-iş
M.Mehdi AKSAK	ŞEKER-iş
Ramazan TURHAN	TEKSİF
Atalay DEMİRALAY	TEKSİF
Salih TUREDİ	TEKSİF
Nevzat KESKİNOĞLU	TEKSİF
Niyazi UBAY	DERİ-iş
Adem ESER	T.ÇİMSE-iş
Halil AĞIR	T.ÇİMSE-iş

<u>ADI SOYADI</u>	<u>SENDİKASI</u>
Besim DÖNMEZ	LİKAT-İŞ
Kazım SAKARYA	YOL-İŞ
M.YILMAZ BABAOĞLU	YOL-İŞ
Sebahattin BÜTE	YOL-İŞ
Unal DAR	TES-İŞ
Kadir CAN	TES-İŞ
Gülali YEŞİLOĞLU	DYF-İŞ
Aydın AY	DYF-İŞ
Ahmet İZGÜR	HAVA-İŞ
Mehmet AYDIN	HAVA-İŞ
Y.İzzet ERDURAN	T.HABER-İŞ
Ali KÜÇÜK KOÇKAYA	T.HABER-İŞ
Hüseyin KESKİN	T.HARB-İŞ
Aydın YILMAZ	T.HARB-İŞ
Cafer SALCI	BELEDİYE-İŞ

IV- TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI

6 Nisan 1990 tarihinde yapılan Başkanlar Kurulu toplantısından sonra, Teşkilâtlandırma Bölümü günlük büro içi hizmetlerin yanında aşağıdaki çalışmaları da gerçekleştirmiştir.

TURK-İŞ Teşkilâtlandırma Albümü

TURK-İŞ'e bağlı sendikalar, TURK-İŞ Bölge ve İl Temsilcileri ile şubeler arası koordineyi sağlama ve iletişimi çabuklaştırmakda büyük yararı dokunan, "TURK-İŞ Teşkilâtlandırma Albümü" sendikalarımızdan aldığımız verilere göre yeterli sayıda bastırarak tüm Teşkilâtımıza ve gerekli yerlere dağıtılmıştır. Albüm için lâzım olan bilgiler ile, kamu kurum ve kuruluşlarının illerde oluşturacakları komisyonlar için gerekli olan bilgiler sendikalarımızdan istenmektedir. Bu konularda Sendikalarımızın büyük çoğunluğu çok hassas davranmakta, zamanlı ve yeterli bilgi vermektedirler. Ancak çok az sayıda sendikamız, bu konularda ihmalkâr davranmaktadır. Komisyonlara isim isteyen kamu kurumlarına bildirmediğimiz veya yanlış bildirdiğimiz tek bir isim yüzünden ilgili işkolunda kurulan komisyonda işçi temsilcisi eksik olmakta, bu durum da temsil ettiğimiz kitleye zarar vermektedir.

Konfederasyonumuzdan Komisyonlar için isim isteyen kamu Kuruluşları şunlardır :

- İşçi ve İşçi Bulma Kurumu Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından 73 ilde kurulan mahalli danışma komisyonu için,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü (Bölge Çalışma Müdürlükleri) "İşin Durdurulması veya İşyerinin Kapatılması" Komisyonları için,
- Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünce, yapılacak Genel Kurullar Delege Tesbiti için,

belirtilen kamu kuruluşları, kurulacak komisyonlara güne bağlı olarak işçi temsilcisi istemektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan "İşin Durdurulması veya İşyerinin Kapatılması" ile görevli komisyonların işçi ve işveren temsilcileri 1990 yılında yeniden seçilmişlerdir.

Komisyonlara verilecek işçi temsilcilerinin seçilmesinde, sendikalarımızın yeterli ve zamanlı bilgi vermesi Konfederasyonumuza büyük kolaylık sağlamaktadır.

Teşkilâtlandırma bölümü, Konfederasyonumuz üyesi sendikalar ile dışımızda kurulu olan sendikaların üye hareketliliklerini devamlı olarak izleyebilmek için, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının her yıl Ocak ve Temmuz aylarında yayınlamış olduğu istatistiklerdeki bilgileri, daha evvelce yayınlanmış olan istatistiklerdeki bilgilere göre, mukayeseli listeler halinde Konfederasyonumuzun aylık dergisinde yayımlayarak teşkilata duyurmaktadır. Ayrıca bu bilgiler grafikleştirilmektedir. (Bakın TABLO 1 ve 2)

(TABLO 1)

TÜRK-İŞ'E BAĞLI SENDİKALARIN ÜYE SAYILARI
TEMMUZ/1990

SENDİKALAR	OCAK/1990	TEMMUZ/1990	OCAK-TEMMUZ FARKI	YÜZDESI
TARIM-İŞ	33.482	34.244	+ 762	-
TÜRKİYE MADEN-İŞ	57.814	59.554	+ 1.740	% 34,01
GENEL MADEN-İŞ	46.808	47.357	+ 549	% 27,35
PETROL-İŞ	67.318	69.758	+ 2.440	% 46,17
TEKGIDA-İŞ	151.678	157.811	+ 6.133	% 50,79
ŞEKER-İŞ	35.320	35.618	+ 298	% 76,75
TEKSİF	195.295	207.414	+ 12.119	% 49,44
DERİ-İŞ	10.917	12.016	+ 1.099	% 18,65
AĞAÇ-İŞ	11.650	12.133	+ 483	% 19,66
SELÜLOZ-İŞ	12.458	14.213	+ 1.755	% 41,28
BASIN-İŞ	4.244	4.393	+ 151	% 15,17
BASİSEN	30.020	32.407	+ 2.387	% 35,11
BASS	8.970	9.558	+ 588	% 12,72
TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ	47.898	49.645	+ 1.747	% 32,61
KRİSTAL-İŞ	14.839	14.953	+ 114	% 10,34
TÜRK METAL	140.980	150.152	+ 9.172	% 31,33
DOK GEMİ-İŞ	6.539	6.806	+ 267	% 52,75
TÜRKİYE YOL-İŞ	155.088	165.094	+ 10.006	% 24,55
TES-İŞ	104.449	107.966	+ 3.467	% 68,56
TEZKOOP-İŞ	31.218	32.671	+ 1.453	% 10,09
KOOP-İŞ	32.663	33.492	+ 829	% 10,08
TÜMTİS	5.321	5.488	+ 167	% 10,27
DEMİRYOL-İŞ	30.600	30.989	+ 389	% 68,28
TÜRKİYE DENİZCİLER	11.306	12.085	+ 779	% 33,12
HAVA-İŞ	8.310	10.414	+ 2.104	% 54,17
LİKAT-İŞ	6.837	6.929	+ 92	% 51,67
HABER-İŞ	20.449	19.593	- 856	% 91,86
SAGLIK-İŞ	12.639	14.353	+ 1.714	% 40,07
TOLEYİS	17.398	18.164	+ 766	% 12,58
TÜRK HARB-İŞ	35.485	36.380	+ 895	% 87,62
TGS	3.744	3.874	+ 130	% 41,09
BELEDİYE-İŞ	141.356	151.977	+ 10.621	% 73,18
TOPLAM.....	1.493.143	1.567.503	+ 75.216 - 856 (FARK: + 74.360)	

(TABLO 2).

BONYEMİZ DIŞINDA KURULU BULUNAN SENDİKALARIN
ÜYE SAYILARI (TEMMUZ/1990)

SENDİKALAR	OCAK/1990	TEMMUZ/1990	OCAK-TEMMUZ/1990 FARKI	YÜZESİ
ORMAN-İŞ	58.823	63.479	+ 4.656	-
LASPETKİM-İŞ	20.664	19.887	19.887	% 12,92
ÖZGIDA-İŞ	51.645	53.570	+ 1.925	% 22,76
ÖZİPLİK-İŞ	47.776	50.778	+ 3.002	% 13,30
ÖZAĞAÇ-İŞ	7.505	7.453	+ 52	% 12,79
BANKSİS	9.602	9.954	+ 352	% 13,22
BANK-Sİ SEN	8.698	8.698	-	% 11,55
ÇELİK-İŞ	46.947	42.368	- 4.579	% 9,54
ÖZ DEMİR-İŞ	48.909	46.879	- 2.099	% 10,55
OTOMOBİL-İŞ	49.713	49.842	+ 129	% 11,22
TURSAN	14.786	15.035	+ 249	% 10,71
HİZMET-İŞ	28.039	28.759	+ 720	% 14,98
TOPLAM....	393.167	396.702	+10.828 - 7.507 (FARK : + 3.535)	

Yetki Tesbitlerinde Bildirimler

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilgi İşlem Merkezi kurulduktan sonra, toplu iş sözleşmesi yapabilmek için yetki tesbitinde Sendika-işveren-Bakanlık ilişkilerinde istenilen belgeler ve bu belgelerin önemi konusunda eskiye göre yapılması gerekenler hakkında ilgililere bilgi vermek amacıyla bir seminer düzenlemiştir. Çalışma Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Dairesi uzmanları tarafından verilen seminere TÜRK-İŞ uzmanları da katılmıştır. Seminere katılan uzmanlarımızın bildirimlerle ilgili (Ek-1,Ek-2, Ek-4,Ek-7) hazırladıkları rapor incelenerek konunun önemi 23 Temmuz 1990 tarih 90-1353-5/43 sayılı genelgemiz ile Teşkilâtımıza duyurulmuştur.

Bünye Dışı Kuruluşlar

Bünyemiz dışında faaliyetlerini sürdüren HAK-İŞ Konfederasyonu üyesi sendikalar ile bağımsız bazı sendikaların gerçek üye sayılarının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yayımlamış olduğu istatistiklerdeki rakamlar olmadığı, bu rakamların abartmalı olduğu bundan evvelki raporlarımızda belirtilmiştir. Bünyemiz dışında kurulu bulunan bu kuruluşların çalışmalarını, üye hareketliliklerini Bölge Temsilciliklerimiz ve İl Temsilciliklerimiz kanalı ile devamlı izlemekteyiz.

HAK-İŞ üyesi sendikalar ve bazı bağımsız sendikalar maalesef siyasi iktidarca kayırılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 17 Temmuz 1990 tarihinde yayınlamış olduğu istatistiklere göre; HAK-İŞ Konfederasyonu üyesi Özgıda-İŞ Sendikasının 53.000 üyesi görülmektedir. Adı geçen Sendika (Ek-6) lar verilirken, Çay Kurumu Genel Müdürlüğü kapsamında 22.000 üyesi olduğunu bildirmiş ve maalesef temin ettiği listeler yardımı ile 22.000 adet (Ek-6) vermiştir. Esasta bu genel müdürlük kapsamında hiçbir zaman üyesi 500 işçiyi geçmemiştir.

(Ek-6) ların iptalinde maalesef bu 22.000 hayali üye iptal edilmemiş, var sayılarak istatistiklerde üye sayısı düşürülmemiştir.

(Ek-6) ların iptal edilerek (Ek-8) lerin geçerli sayıldığı 17 Ocak 1990 tarihinde yayımlanan Bakanlık istatistiklerinde, aynı işkolunda kurulu bulunan üyemiz TEKGIDA-İŞ Sendikasının üyesi sayısı (Ek-6) lar çıktığında 53.000 eksilmiş, buna mukabil HAK-İŞ üyesi ÖZGIDA-İŞ Sendikasının üye sayısı sadece 5.900 eksilmiştir.

Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünün bile bile ilgilenmediği veya ilgilenmek istemediği bir diğer konuda şudur: Kurulduğundan beri %10 barajını aşamayan, üyelerine hiç toplu iş sözleşmesi yapamayan bir sendika, kağıt üzerinde hayatiyetini sürdürmekte, hatta üye sayısını sürekli bir şekilde arttırmakta, ancak bu durum ilgili Bakanlığın dikkatini çekmemektedir.

17 sıra nolu işkolunda kurulu bulunan İNSAN-İŞ Sendikasının son istatistiklere göre üye sayısı 10.769'dur. Bu işkolunda %10 barajı için gerekli işçi sayısı ise 60.200'dür. Bu sendikanın bu işkolundaki üye sayısı, toplam üye sayısının sadece %1.78'ini oluşturmaktadır. Hepimiz biliyoruz ki, üyesine sözleşme yapmaya bu kadar uzak bir sendika 10 sene ayakta kalmaz. Bu görüşümüze Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü yetkilileri de katılmaktadır. Bu sendikanın hangi işyerinde örgütlü olduğu bu işyerlerindeki üye listeleri ve Bölge Çalışma Müdürlüğü numaraları Bakanlıktan yazılı olarak istenmiştir.

13 sıra nolu işkolunda kurulu bulunan dışımızdaki sendikaların hiçbirisinin gerçek üye sayısı bu işkolunda toplu iş sözleşmesi yapmak için yeterli olan 44.400 rakamına ulaşmamaktadır.

Bu durumu, dışımızda kurulu bulunan o işkolundaki sendikalar bilmektedir. Birleşme çabaları da bu nedenledir. Üye sendikalarımız, kendi işkollarında kurulu olan dışımızdaki sendikaların işyerleri, üye sayıları ve Bölge Çalışma Müdürlükleri hakkında bilgi için sık sık Bakanlığa başvurarak bu mercide yapılabilircek yanlışlık ve hataları önleme gayretine girmelidirler.

İkili Sendikalar

Ana Tüzüğümüzün 3/d maddesi her işkolunda ancak bir sendikanın Konfederasyonumuza üye olabileceği ilkesini getirmiş, geçici birinci madde ile de halen Konfederasyonumuz üyesi olan ikili sendikaların tek tüzel kişilikte birleşmeleri için hangi yolun izleneceği belirtilmiştir.

Ana Tüzüğümüzün geçici 1.maddesine göre birleşme çalışmalarına başlamaları için halen aynı işkolunda faaliyet gösteren Konfederasyonumuz üyesi sendikalarımızdan, 23 Mart 1990 tarih ve Teş-90-693-5/2-1 sayılı yazımız ile birleşme çalışmalarına başlamaları istenmiştir. Bu sendikalarımızdan TÜRKİYE MADEN-İŞ ve BASS Sendikalarımız yazımıza cevap vererek çalışmalara başladıklarını bildirmişlerdir. Diğer altı sendikamız ise henüz cevap yazmamışlardır. Ana Tüzüğümüzün geçici 1.maddesine göre en kısa zamanda, yergün ve saat tesbit edilerek Konfederasyonumuz yöneticilerinin katılacağı birleştirme toplantıları düzenlenecektir.

İkili sendikalarımızın özellikle de %10 baraj tehdidi altında olan sendikalarımızın bu konuya eskisinden daha çok önem vermesi gerekmektedir. Üye adetlerini bilgi işlem merkezi kurarak saptayan Bakanlığın, bundan böyle bu konuda istediği sendika için esnek, istemediği için katı davranma imkanı da doğmuştur. Eski uygulamalarında üye giriş bildirimlerindeki küçük hataları kabul eden Bakanlık, bu gün bu hataları bilgisayarı bahane ederek kabullenmeye bilmek durumundadır. Dışımızda kurulu olan küçük sendikaların bu durumu görüp birleşme gayretleri içine girmişlerdir. Konfederasyonumuz üyesi ikili sendikalarımızın tek tüzel kişilikte bütünleşmeleri temsil ettikleri camia için faydalı olacaktır.

Teşkilatlanma Sekreteri'nin Görev Gezileri

15 Temmuz 1990 Pazar günü başlayarak 20 Temmuz 1990 tarihine kadar devam eden Güney Doğu gezisine iştirak edilerek Kayseri-Malatya-Elâzığ-Diyarbakır-Ş.Urfa ve Gaziantep'te düzenlenen toplantılar ile 20 Temmuz 1990 Cuma günü GAP'ta yapılan sosyal güvenlik sorunları ile ilgili zirve toplantısına iştirak edildi.

27 Temmuz 1990 tarihinde Sivas ilimizde kurulu bulunan şube başkanlarının katıldığı bir toplantı yapıldı. Toplantıda Sivas belediyesinde, TÜRK-İŞ üyesi BELEDİYE-İŞ Sendikası'na karşı sürdürülen aleyhte hareketler ile SSK'undaki eksiklikler ve diğer yerel sorunlar görüşüldü. Toplantıdan sonra yerel basına bilgi verildi.

28 Temmuz 1990 tarihinde YOL-İŞ Sendikası Sivas 1 Nolu Şubesi olağanüstü genel kuruluna iştirak edilerek divan başkanlığı görevi yapıldı ve Konfederasyonun çalışmaları hakkında bilgi verildi.

11.8.1990 tarihinde YOL-İŞ Sendikası Kayseri 1 Nolu Şubesinin olağanüstü genel kuruluna iştirak edildi.

Kooperatifçilik Çalışmaları

İşçilerin, hayat pahalılığından korunmak için sendikaları öncülüğünde biraraya gelerek kurdukları tüketim kooperatifleri ile maliyetleri giderek arttığı için artık bir umut olmaktan çıkan konut kooperatiflerinin geliştirilmesi için önümüzdeki çalışma döneminde çeşitli seminer, kurs ve yayın faaliyetleri sürdürülecektir.

Kooperatifçilik eğitim çalışmaları kapsamında, geçtiğimiz yıllar içinde değişen Kooperatifler Kanunu ile ilgili eğitimlerin yanısıra, kooperatif işletmeciliğine de yer verilecektir. Özellikle tüketim kooperatiflerinin zor günler geçirdiği şu aylarda kooperatif sermayesinin alım gücünü korumak için "Satış ve işletmecilik" politikalarının geliştirilmesi sağlanacaktır.

Bölgesel Kooperatifçilik eğitimlerinin dışında kendi bünyesindeki kooperatiflerle bir "İşkolu Tüketim Kooperatifleri Birliği" kurmak isteyen ve bu konuda çalışmalar yapan tüketim kooperatiflerine de yardımcı olunacaktır.

Geçtiğimiz yıl ve bu yıl süratle büyüyen ve ortak sayısı hızla artan bir kaç büyük tüketim kooperatifi ile özel çalışmalar yapılarak, bu kooperatiflerin süratle büyüyen yapılarında olumsuz değişikliklerin meydana gelmemesi için gerek yönetici gerekse personel eğitimi sürdürülecektir.

Bölgesel Tüketim Kooperatifleri Birlikleri ile ilişkiler sıklaştırılacak ve ülkemizde kurulması için çalışmaların Konut Kooperatifleri Merkez Birliği ve Esnaf Kefalet Koop.Merkez Birliği ve Yol-Koop tarafından yürütüldüğü "Türkiye Milli Kooperatifler Birliği" ne TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar öncülüğünde kurulan tüketim kooperatif ve birliklerinin de katılımı sağlanacaktır.

Uluslararası Kooperatif Alyansı ve Hür Kooperatifçilik ilkeleri doğrultusunda özellikle Tarım Kredi, Tarım Satış gibi merkezi hükümet tarafından yönlendirilen ve yönetilen kooperatiflerin, üye çiftçiler ve üretici köylüler lehine "demokratikleştirilmesi" için gerekli kamuoyu oluşturmaları yapılacak ve bu konuda diğer teşekküllerle işbirliğine gidilecektir.

Hedef olarak tesbit edilen ve işçi Tüketim Kooperatiflerinin gerek "bölgesel" gerekse "işkolu" düzeyinde kurdukları birliklerin biraraya getirilmesi ile "İşçi Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği" nin kurulması ve kooperatifler arasında koordinasyonun sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bu amaçla önümüzdeki yıl içinde 3 ayrı bölgede eğitim semineri ve yayın çalışmaları yapılacaktır.

Yapılacak kooperatifçilik eğitim çalışmaları, daha ziyade ekonomik ve işletme alanlarında kooperatiflerin giderek azalan sermayesinin arttırılması, bu sermayenin korunması ve kooperatiflerin kendi durumlarını en iyi şekilde tayin edecek finansal analiz tablolarının öğretisi biçiminde olacaktır.

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar öncülüğünde kurulan tüketim kooperatiflerinin sermaye erozyonu problemi devam etmektedir, tüm bu olumsuz enflasyon etkisine rağmen, her geçen gün yeni kooperatifler açılmakta ve kooperatiflerin ortak sayıları giderek artmaktadır. Bu ise işçimizde kooperatifçiliğe karşı bir yönelmenin yeniden başladığını göstermektedir..

Tüketicinin Korunması Çalışmaları

1985 yılından itibaren bir proje ekinde ele alınan tüketicinin korunması konusunda TÜRK-İŞ'in öncülük görevi ve halkın eğitilmesi ve teşkilatlanması çalışmaları devam edecektir. Gerek yapılan eğitimler (geçmişte 7 seminer, konferans) gerekse Eskişehir TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun bir model olarak diğer kuruluşlarca da benimsenmesi TÜRK-İŞ'in bu konuda kamuoyunda lider olarak tanınmasını sağlamıştır. Önümüzdeki dönemde de TÜRK-İŞ 2.Bölge Temsilciliği bünyesinde faaliyetlerini başarıyla sürdüren Tüketici Şikayet bürosunun çalışmalarına devam edilecektir.

Diğer taraftan, ülkemizdeki tüketici dernek ve vakıfları ile işbirliği sürdürülecek, teşkilatlanmak isteyen tüketicilere yardımcı olunacaktır. Bu konuda ciddi çalışmalar yapan İzmir Tüketiciyi Koruma Birliği Vakfı'nın çalışmalarına yardımcı olunacak, Vakfın şubeleri için yapılacak eğitim çalışmalarına katılınacaktır. Adana'da T.S.E. İl Ticaret Müdürlüğü ve diğer demokratik kuruluşlarca kurulması planlanan Tüketici bürosunda TÜRK-İŞ'inde temsili yapılacaktır.

Tüketici bilincinin giderek geliştiği günümüzde en etkili silâh olan "BOYKOT" silâhının sık kullanılarak etkisiz hale gelmesi öncelenecek, bu konuda boykot desteği isteyen kuruluşların örgüt yapısı ve ciddiyeti ile politik tarafsızlığı gibi konular sıkı bir incelemeye alınacaktır. Özellikle TÜRK-İŞ'i bu konuda "Ciddi ve tarafsız,tüketiciden yana" tutmak için boykot edilmesi planlanan mal hakkında bir maliyet analizi yapılarak, hükümet politikasının ve enflasyonun faturasının bir kuruluşa dolayısıyla işçiye çıkartılması önleneyecektir.

Diğer taraftan, tüketiciyi koruduğunu ifade ederek, çeşitli yayın organları (dergi-gazete) çıkaran ve bu yayınlarını reklâm alarak çeşitli firmaların satışlarını arttırmaya yönelik tüketici hareketine karşı çıkılacaktır.

Türkiye'de halen tek üyesi olduğumuz, Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü I.O.C.U. ile ilişkiler sıklaştırılacak ve bu kuruluştan gelen bültenlerde yer alan çeşitli haberler (insan sağlığını yakından ilgilendiren gıda katkı maddeleri, tarım ilaçları, tehlikeli mallar, test sonuçları v.b.) basınımıza dengeli bir şekilde dağıtılarak konuyla ilgili kamuoyunun oluşması sağlanacaktır.

Ayrıca TÜRK-İŞ Kooperatifler Bürosu ile ilişkili 600'den fazla tüketim kooperatifinin " Çevrenin Korunması " konusunda daha duyarlı ve etkili hale gelmeleri sağlanacaktır. Bu konuda yaz ayları içinde 600 tüketim kooperatifini kapsayan bir anket yapılacaktır.

Bu konuda yapılan eğitim çalışmalarına katkıda bulunulacak ve önümüzdeki aylarda İstanbul'da " Tüketicinin Örgütlenmesi ve Üst Kuruluşlar " konulu bir konferans düzenlenerek günümüzde en büyük sorun tüketici örgütlenmesinin nasıl ve ne şekilde ele alınacağı, nasıl finanse edileceği konularına çözümler aranacaktır.

Gerek Kooperatifçilik, gerekse Tüketicinin Korunması konusunda kamuoyunda TÜRK-İŞ'in ciddi, tarafsız liderlik pozisyonu devam ettirilecektir.

V- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, dönem çalışmalarını belirlenen ilkeler doğrultusunda sürdürmüştür. Merkez çalışmaları, ekonomik ve sosyal alandaki gelişmeler izlenerek, Konfederasyonumuz görüşleri çerçevesinde kamuoyu oluşturulmasına katkıda bulunmak, Yönetim Kurulumuzun çalışmaları temel olmak üzere, ekonomik ve sosyal politikaların çalışanlara olan yansımalarını ortaya koyan araştırmalar yaparak görüş oluşturmak şeklinde olmaktadır.

Merkezimiz çalışmaları arasında yer alan, Ankara'da yaşayan dört kişilik işçi ailesinin yapması gereken asgari gıda harcamasına ilişkin araştırma her ay yapılarak sonuç kamuoyuna iletilmektedir. Diğer bir çalışma olarak, Konfederasyonumuza üye sendikaların yürütmekte oldukları toplu iş sözleşmeleri sürekli izlenerek, gerekli yerlerde kullanılmak üzere meydana gelen değişikliklere ait bilgiler hazırlanmaktadır. Bunun yanı sıra 1989 yılında olduğu gibi, 1990 yılında da kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri izlenmekte ve "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu" çalışmaları için gerekli olan verilerin toplanması, görüşlerimize esas olan gerekçelerin hazırlanması ve toplu sözleşme prosedürünün her aşamada izlenmesi bakımından, sendikalarımız kanalıyla TİS'lere ilişkin gelişmeler belli aralıklarla derlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan konfederasyon faaliyetlerinin etkinleştirilmesinde ve başta sendikalarımız ile basın ve üniversite temsilcileri olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlarının bilgi taleplerinin karşılanmasına çalışılmakta ve yardımcı olunmaktadır. Araştırma Merkezi içersinde yer alan Kütüphane ve Dökümantasyon çalışmaları da tespit edilen program çerçevesinde yürütülmektedir.

VI. HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI

Nisan/1990 tarihinden günümüze kadar geçen süre içerisinde Hukuk Büromuz tarafından yürütülen çalışmalar,özet olarak aşağıda sunulmuştur.

Mevzuat Çalışmaları :

4 Mayıs 1990 tarih,20508 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 3628 sayılı "Mal bildiriminde Bulunulması,Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu"nın sendika şubesi,sendika ve konfederasyon başkan ve yöneticilerini kapsayıp kapsamadığı konusunda doğan tereddütlerin giderilmesi amacıyla Bakanlık nezdinde ön toplantılar yapılmış,yazılı başvuruda bulunulmuş ve konuya açıklık getirilmesine çalışılmıştır.Konu ile ilgili ön hazırlıklar ve Konfederasyonumuz görüşü üye kuruluşlarımızın genel başkanlıklarına genelge ile duyurulmuştur.Vaki başvurumuz üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,Başbakanlık aracılığı ile durumun Danıştay'a intikal ettirildiği,Danıştay 1.Dairesince verilen karara göre sendika,sendika şubesi ve konfederasyon yöneticilerinin de kanun kapsamında sayılacağı olunda yazılı bildirimde bulunulmuştur.Durum bir genelge ile tüm üye kuruluşlarımıza tekrar duyurularak Mal Bildiriminde bulunulması ve bildirimde bulunmanın genel koşulları açıklanmıştır.

Davalar :

a) Bir Önceki Başkanlar Kuruluna sunulan raporda da açıklandığı üzere"Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi Hakkındaki 3 numaralı Tebliğ"in iptali istemi ile Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde açmış bulunduğumuz iptal davası henüz sonuçlanmamıştır.

b) Keza,önceki raporumuzda belirtildiği gib,"Grev ve Lokavtlarda Mülki İdare Amirlerince Alınacak Önlemler Tüzüğü"nın iptali için Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde açmış bulunduğumuz iptal davası da henüz sonuçlanmamıştır.

c) AAFLİ işyerlerinde çalışmakta olup da proje kapsamında görünen İsmail ŞEKER,hem AAFLİ genel direktörlüğü hem Konfederasyonumuz Genel Başkanlığı aleyhine hizmet tesbiti,kıdem tazminatı ve fazla mesai alacağı davaları açmış isede,kendisi ile varılan anlaşma sonunda bu davalardan feragat sağlanmış ve feragat nedeniyle davalar reddolunmuştur.

Diğer Çalışmalar :

Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) ile Konfederasyonumuz arasında 1972 yılında oluşturulan ve her yıl periyodik olarak yapılan toplantılarla çalışmalarını sürdüren "DGB-Türk İş Daimi Sendika Komisyonu"un 4-9/Eylül/1990 tarihleri arasında

Berlin'de yapılan toplantısına komisyon üyesi olarak iştirak edilmiş ve yurtdışında çalışan Türk işçilerinin karşılaştıkları hukuki sorunlar gözden geçirilerek çözüm yolları aranmıştır. Toplantı ile ilgili tesbit ve gözlemlerimiz detaylı bir raporla Yönetim Kuruluna sunulmuştur.

Mevzuat çalışmaları ve davalar dışında Yönetim Kurulunca Hukuk Büromuz havale olunan konular hakkında yazılı ve sözlü görüş bildirilmiş, üye kuruluşlarımızın yazılı ve sözlü olarak intikal ettirdikleri hususlarda hukuki görüş açıklanmış ve hukuki yardımda bulunulmuştur.

Örnek niteliği taşıyabilen Yargıtay emsal kararları üye kuruluşlarımıza duyurulmuş, işçilerden ve şube teşkilatlarından gelen yazılar Hukuk Büromuzca cevaplandırılmıştır.

Yönetim Kurulumuzun görevlendirilmesi üzerine çeşitli toplantılara ve komisyonlara iştirak olunarak hukuki yardım çalışmaları sürdürülmüştür.

VII- DİŞ İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

Son Başkanlar Kurulundan bugüne kadar Dış İlişkiler alanındaki çalışmalarımız, üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşlarla olan ilişkiler, milli merkezlerle karşılıklı temaslar ve karşılıklı ziyaretler biçiminde sürdürülmüştür.

Üyesi bulunduğumuz Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC, bu yıl 1 Mayıs'ın 100.Yıldönümü oluşu nedeniyle, İtalya'nın Milano kentinde 9-12 Nisan 1990 tarihleri arasında 1 Mayıs'ın 100.Yıldönümü isimli uluslararası bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansa TÜRK-İŞ'i temsilen Genel Sekreter Orhan BALTA, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK, katılmışlardır.

ETUC ve ICFTU üyesi bulunan kardeş İspanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu UGT'nin olağan genel kurulu 11-15 Nisan 1990 tarihlerinde Madrid'te yapılmıştır. Konfederasyonumuz genel sekreter Orhan BALTA, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK tarafından temsil edilmiştir.

Belçika'da çalışan hemen bütün Türk işçilerinin üyesi bulunduğu Belçika Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu CSC'nin 25-28 Nisan 1990 tarihlerinde Paris'te yapılan kongresine, Konfederasyonumuzu temsilen Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU katılmıştır.

9-11 Mayıs 1990 tarihlerinde Brüksel'de yapılan ICFTU İcra Kurulu Toplantısına, TÜRK-İŞ'i temsilen Genel Başkan Şevket YILMAZ, Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

20-26 Mayıs 1990 tarihlerinde Hamburg'da yapılan Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu DGB'nin 14.Olağan Kongresine Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI ile Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

6-27 Haziran 1990 tarihlerinde Cenevre'de yapılan 77.Dönem ILO çalışma Konferansına, Konfederasyonumuzu temsilen işçi delegasyonu üyesi olarak, Genel Başkan Şevket YILMAZ / Delege, Mustafa BAŞOĞLU, Emin KUL, Mustafa ÖZBEK, Bayram MERAL, Hikmet ALCAN, Tamer ERALAN, Halil TUNÇ ve Derviş ALBAYRAK; gözlemci olarak Hasan Hüseyin KAYABAŞI, Hüseyin KARAKOÇ, Nazım DEMİR, Kenan GÜRBÜZ, Zeki POLAT ve Orhan ŞİMŞEK katılmışlardır. ILO konferansı çalışmalarlarıyla ilgili olarak ayrı bir rapor sunulacaktır.

11-15 Ağustos 1990 tarihlerinde Hong Kong'da yapılan ICFTU-APRO İcra Kurulu toplantısına, Konfederasyonumuzu temsilen Genel Başkan Şevket YILMAZ ile Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

27 Ağustos - 3 Eylül 1990 tarihlerinde Sovyetler Birliği İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun davetlisi olarak Genel Başkan Şevket YILMAZ, YOL-İŞ Başkanı Bayram MERAL, ŞEKER-İŞ Başkanı Hikmet ALCAN, TÜRK HARB-İŞ Başkanı Kenan DURUKAN, TARIM-İŞ Başkanı Sabri ÖZDEŞ ve KOOP-İŞ Başkanı Ahmet BALAMAN Sovyetler Birliğinde bir inceleme gezisi yapmışlardır.

5-22 Eylül 1990 tarihlerinde gerçekleştirilen bir Japonya inceleme gezisinde, TÜRK-İŞ'i temsilen Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, AĞAÇ-İŞ Başkanı Gural ERÇAKIR ile TGS Genel Sekreteri Ziya SONAY iştirak etmekte. Bu davet geçen yıl kurulan Japonya Uluslararası İşçi Vakfı JILAF marifetiyle gerçekleştirilmektedir.

4-9 Eylül 1990 tarihlerinde Berlin'de yapılan Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu DGB ile TÜRK-İŞ'in oluşturduğu "Sürekli Türk Alman Sendika Komisyonu" toplantısına Genel Sekreter Orhan BALTA, Hukuk Müşaviri Hüseyin EKMEKÇİOĞLU ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

Birimimiz bunların yanısıra üyelerimize gelen yabancı heyetlere tercümanlık hizmetleri vermiştir. Ayrıca TÜRK-İŞ'i ziyaret eden yabancı konuk ve misyon mensupları ile yapılan temaslara da gerçekleştirmiştir.

Ayrıca bazı üye sendikalarımıza çeviri ve benzeri hizmetlerde bulunulmuştur. Yazışmalar, seyahat hazırlık işlemleri, dış kaynaklı yayınların irdelenmesi gibi görevler de her zaman olduğu gibi, bu dönem de yapılmıştır.

VIII-BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÇALIŞMALARI

Konfederasyonumuz Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu,son dönem içinde özetle şu çalışmaları yapmıştır :

-Yayın organımız "TÜRK-İŞ DERGİSİ "muntazaman yayınlanmış ve üye sendikalarımızın çeşitli haberlerine,olabildiğince yer verilmiştir.

Üye sendikalarımız,kendi aktivitelerini yansıtan haber ve resimleri Konfederasyon Merkezine ulaştırdıkları takdirde,bu yayınların daha geniş şekilde sunulması gerçekleşecektir.

- Öte yandan 1 Mayıs konulu salon toplantıları ile 1 Mayıs Bildirisi ve Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın bu konudaki konuşması ile,
- Toplu sözleşme görüşmelerinde zaman zaman ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve grevlere ait demec ve bildirilerimiz,
- ILO Konferansı'nda Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın konuşması ve konferansı değerlendirme yolundaki demecleri,
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası,Asgari Ücret Komisyonu Çalışmaları ve İşçi Kesimi olarak Türk-İş'in muhalefeti,
- Kamu görevlilerine sendikalaşma hakkının verilmesine yönelik görüşlerimiz,
- Hükümet-İşçi-İşveren Temsilcilerinin katıldığı "Zirve Toplantıları" ve sonuçları konusundaki değerlendirmelerimiz,
- Sorumsuz fiat hareketleri karşısında kamuoyunu "Et ve Yabancı Sigarayı Boykot"a çağıran demeclerimiz,
- Çeşitli gazete ve dergilere verilen yazılı demeclerimizle Genel Başkan'a yöneltilen soruların yazılı cevapları,
- Körfez krizi dolayısıyla Genel Başkan Yılmaz'ın APRO İcra Kurulundaki girişimi ve yayınlanan bildirisi ile Türk-İş Yönetim Kurulunun"Savaşa Hayır" anlamındaki açıklaması ve Yönetim Kurulumuz adına yayınlanan çeşitli konulara ait bildirilerimiz,genelde yazılı basında yer almıştır. Ancak, TRT'nin,bu dönemde de,işçi sorunlarını yansıtan haberlere gereken önemi vermediği açıkca gözlenmiş ve bu konuda,Haber Dairesi yetkililerinin bir kez daha dikkati çekilmiştir.

T Ü R K - İ Ş
T Ü R K İ Y E İ Ş Ç İ S E N D İ K A L A R I
K O N F E D E R A S Y O N U

B A Ş K A N L A R K U R U L U N A S U N U L A N
Y Ö N E T İ M K U R U L U
M A L İ R A P O R U

1.1.1990 - 31.8.1990 tarihleri arası yapılan Mali işlemler neticesi Muhasebe Hesap Plânımızdaki sıraya göre aşağıya çıkarılmıştır.

1- KASA HESABI

1.1.1990 tarihinden 31.8.1990 tarihine kadar ;

Tahsilatlar toplamı 6.485.573.106.-

Ödemeler toplamı 6.470.728.222.-

31.8.1990 tarihli mevcut.. 14.844.884.- TL.

2- BANKALAR HESABI

1.1.1990 tarihinden 31.8.1990 tarihine kadar ;

Banka hesaplarımıza yatırılan 5.331.279.002.-

Banka hesaplarımızdan çekilen 4.312.681.652.-

31.8.1990 tarihli mevcut.. 1.018.597.350.- TL.

Banka Mevcutları Dökümü

Etibank 904340 hesap	64.181.466.-
İş Bankası 3722 hesap	34.665.091.-
Ziraat Bankası 5071 hesap	6.983.472.-
Sümerbank 535029 hesap	399.183.-
Vakıflar Bankası 40054 hesap	11.016.912.-
Vakıflar Bankası 1002123 Vadeli hesap	202.168.562.-
Sümerbank 780435 vadeli hesap	6.730.556.-
Sümerbank 780652 vadeli hesap	100.000.000.-
Vakıflar Bankası 50182 vadeli hesap	95.000.000.-
Vakıflar Bankası 50183 vadeli hesap	100.000.000.-
Vakıflar Bankası 40019 Ul.iht.Y.H.	60.539.-
Vakıflar Bankası 50060 Ul.iht.Y.F.(V.)	15.277.344.-
Sümerbank 780625 " "	142.085.000.-
" 780629 " "	146.025.000.-
Ziraat Bankası 610224 " "	93.929.298.-
T.Halk Bankası 65080 Grev Yard.Hesabı	68.327.-
Vakıflar Bank.1340 Hes.Dep.Yardım Fonu	100.-

TOPLAM..... 1.018.597.350.- TL.

3- ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI

Ödenen depozitolar ile sair alacaklarımız bu grupta işleme tabi tutulmuş olup, hesap bakiyesi 57.665.985.-TL.dır.

3.1 Depozitolar Hesabı

Genel Merkezimiz ile Bölge Temsilciliklerimizin elektrik,su,gaz vs. depozito bedeli olarak yapılan ödeme olup 1.335.834.- TL.dır.

3.2 Muhtelif Alacaklar

Samsun eski Bölge Temsilcisi H.Nejat ÖGÜT'ün 330.151.-TL. borcu bu grupta yer almış olup, borçlu hakkında kanuni takibat açılmıştır.

3.3 Tahsil Edilecek Çekler Hesabı

15.Genel Kurul öncesinde Teşkilâtımızdan tahsil edilmek üzere alınan çeklere ait icmal aşağıya çıkarılmıştır.

TEZK00P-iş Sendikası	40.000.000.-
LİKAT-iş Sendikası	2.000.000.-
K00P-iş Sendikası	<u>14.000.000.-</u>
TOPLAM.....	56.000.000.-

Çeşitli Alacaklar Hesabı icmali

Depozitolar Hesabı	1.335.834.-
Muhtelif Alacaklar	330.151.-
Tahsil Edilecek Çekler Hesabı	<u>56.000.000.-</u>
TOPLAM.....	57.665.985.- TL.

4- AVANSLAR HESABI

Verilen iş ve seyahat avansları ile yurtiçi 9.Bölge Temsilciliğimiz ve Samsun Eğitim Merkezimize gönderilen sarf avansları bu grupta işleme tabi tutulmuştur. Avanslar Hesabının 31.8.1990 tarihli bakiyesi 73.514.427.-TL.dır.

4.1. İş Avansları

Görevlilere verilen seyahat avansları ile tabldot ve iş avanslar tutarı 56.104.990.-TL.dır.

4.2. Bölge Temsilcilik Avansları

31.8.1990 tarihi itibariyle Bölge Temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz avans bakiyesi aşağıya çıkarılmıştır.

İstanbul	1. Bölge Temsilciliği	6.519.727.-
Eskişehir	2. " "	750.001.-
İzmir	3. " "	1.499.970.-
Adana	4. " "	1.200.000.-
Sivas	5. " "	750.000.-
Samsun	6. " "	750.000.-
Diyarbakır	7. " "	1.000.000.-
Bursa	8. " "	1.609.739.-
Erzurum	9. " "	750.000.-
Eğitim Merkezi		<u>2.580.000.-</u>

TOPLAM.... 17.409.437.- TL.

Avanslar Dökümü

İş avansları	56.104.990.-
Bölge Temsil. Avansları	<u>17.409.437.-</u>
TOPLAM.....	73.514.427.- TL.

6- SABİT DEĞERLER HESABI

Yatırımlar, binalar, taşıt araçları ve demirbaşlar hesaplarının yer aldığı sabit değerler hesabının 31.8.1990 tarihli bakiyesi 796.253.381.- TL. olup, dökümü aşağıda çıkarılmıştır.

6.1 Yatırımlar Hesabı

TÜRK-İŞ İnşaat A.Ş.;

Üye kuruluşlarımızla müştereken tesis edilen "TÜRK-İŞ Konut Mevzularını Geliştirme ve Gerçekleştirme A.Ş." ne 100.000.-TL. kuruluş sermayesi olarak ödenmiştir.

6.2 Binalar Hesabı

Genel Merkezimiz ve Samsun Eğitim Sitemiz binaları ile Bölge Temsilciliklerimiz daireleri ile Ankara'da bulunan 3 adet lojman dairesinin kayıtlı değerleri 31.8.1990 tarihi itibariyle 294.735.085.-TL. dir.

./..

Bina ve dairelerimizin kayıtlı değerleri dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez binası	56.545.148.-
İstanbul Bölge	481.500.-
Eskişehir Bölge	33.189.634.-
İzmir Bölge	192.600.-
Adana Bölge	327.181.-
Sivas Bölge	8.603.550.-
Diyarbakır Bölge	14.249.920.-
Bursa Bölge	4.386.160.-
Eğitim Merkezi binası	55.033.253.-
1 Nolu lojman dairesi	41.437.408.-
2 Nolu lojman dairesi	35.155.743.-
3 Nolu lojman dairesi	45.132.988.-

TOPLAM..... 294.735.085.- TL.

6.3 Taşıt Araçları Hesabı

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimiz hizmet otoları kayıtlı değerleri 245.312.334.-TL.dır.

6.4 Demirbaşlar Hesabı

Genel merkezimiz, Bölge Temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz hizmetinde kullanılmakta olan demirbaşlarımızın kayıtlı değeri 256.105.962.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez demirbaşları	176 922.509.-
İstanbul Bölge demirbaşları	13.568.467.-
Eskişehir " "	5.388.160.-
İzmir " "	5.583.793.-
Adana " "	8.112.068.-
Sivas " "	1.570.858.-
Samsun " "	544.093.-
Diyarbakır " "	11.639.893.-
Bursa " "	1.849.719.-
Erzurum " "	8.166.000.-
Eğitim Merkezi Binası	16.899.222.-
1 Nolu lojman dairesi	3.819.200.-
2 nolu lojman dairesi	513.680.-
3 nolu lojman dairesi	1.528.300.-

TOPLAM..... 256.105.962.- TL.

Sabit değerler Hesabı Dökümü

Yatırımlar Hesabı	100.000.-
Binalar Hesabı	294.735.085.-
Taşıt Araçları Hesabı	245.312.334.-
Demirbaşlar Hesabı	<u>256.105.962.-</u>
GENEL TOPLAM..	796.253.381.- TL.

7- EMANETLER HESABI

Ağustos/1990 ayı ödemelerinden yapılan kanuni tevkifatlar ile personel-sendika aidatları tutarı 146.736.187.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Gelir vergisi	70.165.014.-
Stopajlar	1.585.800.-
Damga vergisi	1.082.898.-
Sigorta primi	44.436.464.-
Sendika aidatı	11.602.660.-
Sav.San.Destek Fonu	79.291.-
Konut Edindirme Yardımı	6.585.000.-
Tasarrufu Teşvik Fonu	<u>11.199.060.-</u>
TOPLAM.....	146.736.187.-TL.

8- FONLAR HESABI

Karşılıkları banka hesabımızda bloke edilmiş bulunan fonların 31.8.1990 tarihli bakiyesi 400.182.484.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Grev Yardımlaşma Fonu	1.748.603.-
Kooperatifçilik Fonu	1.050.100.-
Ulusal iht.Yardım Fonu	397.383.681.-
Deprem Yardım Fonu	<u>100.-</u>
TOPLAM.....	400.182.484.- TL.

9- BİLANÇO DEVİR HESABI

Gelir ve giderlerimizin aktarıldığı bu hesap grubunda 1.1.1990-31.8.1990 tarihleri arası mali işlemler neticesinde 3.295.530.754.- TL.gelire mukabil 3.598.033.980.-TL. harcama yapılmıştır. Aidat ödemelerindeki aksaklık sonucu 8 aylık süre içerisinde gelirlerimiz giderlerimizi karşılayamaz hale gelmiş ve özvarlıklarımızda 302.503.226.- TL. azalma meydana gelmiştir.

G İ D E R L E R			G E L İ R L E R	
YÖNETİCİ ÜCRET GİDERLERİ	247.198.768.-		ÜYELİK AİDATLARI	2.989.567.646.-
YÖNETİCİ YOLLUK GİDERLERİ	137.155.675.-		BANKA FAİZ GELİR.	107.081.429.-
PERSONEL ÜCRET "	1.989.503.009.-		MAL VARLIĞI GELİR.	30.729.202.-
PERSONEL YOLLUK "	187.360.224.-		EĞİTİM GELİRLERİ	40.789.100.-
PERSONEL TAZ.VE SOS.YARD.	229.132.422.-		PROJE GELİRLERİ	97.113.377.-
MERKEZ İDARİ GİDERLERİ	428.060.185.-		CEZA PARALARI F.GE.	30.000.000.-
BÖLGE TEM.İDARİ "	82.857.467.-		DİĞER GELİRLER	250.000.-
EĞİTİM MERKEZİ İDARİ GİD.	21.538.142.-			
EĞİTİM SEMİNER GİDERLERİ	165.125.826.-			
ÖDENEN AİDATLAR	110.102.262.-			
			</	

G E L İ R L E R İ M İ Z

1- ÜYELİK AİDATLARI

Gelirlerimizin esasını teşkil eden üyelik aidatlarının zamanında ödenmemesi sonucu, Ocak-Ağustos/1990 döneminde zaman zaman mali sıkıntılarla karşılaşmış olup, gelir-gider dengesi her türlü tasarruf tedbirlerine rağmen güçlüklerle sağlanabilmektedir. Hizmet ve faaliyetlerin aksaksız olarak sürdürülmesi aidatların düzenli olarak ve gerçek üye sayısı üzerinden ödenmesine bağlıdır. Başkanlar Kurulumuzun bu konuda gerekli hassasiyeti göstereceği inancındayız.

1.8.1990 tarihinden itibaren asgari ücretin aylık 414.000.- TL.ye yükseltilmesi sonucu, bu tarihten itibaren üye başına 690.- TL. aidat ödeneceği teşkilatınıza 25.7.1990 tarih ve 90-1372-5/43 sayılı genelgemizle duyurulmuştur.

Faaliyetlerimizin aksaksız bir şekilde sürdürülmesi için sadece üye başına ödenen aidat miktarının artması yeterli olmayıp, ödemelerin zamanında ve gerçek üye sayıları üzerinden yapılmasının gerektiği takdirlerinize arz olunur.

1990 hesap döneminin geride bıraktığımız 8 aylık süresi sonunda yapılan aidat ödemeleri üye kuruluşlarımız itibariyle aşağıya çıkarılmıştır.

<u>TEŞKİLATIN ADI</u>	<u>ÖDEDİĞİ</u>
TARIM-İŞ	84.375.000.-
TÜRKİYE MADEN-İŞ	174.000.000.-
GENEL MADEN-İŞ	107.897.303.-
PETROL-İŞ	163.350.000.-
TEKGIDA-İŞ	405.000.000.- (90.000.000.-TL.sı 1989 yılına ait)
ŞEKER-İŞ	27.562.500.-
TEKSİF	315.000.000.-
DERİ-İŞ	20.654.150.-
AĞAÇ-İŞ	11.531.250.-
SELÜLOZ-İŞ	..-
BASIN-İŞ	9.300.000.-
BASİSEN	102.058.455.-
BASS	16.500.000.-
ÇİMSE-İŞ	101.400.000.-
KRİSTAL-İŞ	..-

./..

TEŞKİLATIN ADI	ÖDEDİĞİ
TURK METAL	275.625.000.-
DOKGEMİ-İŞ	13.040.869.-
YOL-İŞ	269.240.000.-
TES-İŞ	436.125.000.- (Eylül/90 dahil)
TEZKOOP-İŞ	10.000.000.-
KOOP-İŞ	.-
TÜMTİS	3.150.000.-
DEMİRYOL-İŞ	37.929.494.-
TÜRKİYE DENİZCİLER	26.775.000.-
HAVA-İŞ	26.365.125.-
LİKAT-İŞ	.-
HABER-İŞ	34.087.500.-
SAĞLIK-İŞ	67.521.000.- (Eylül/90 dahil)
TOLEYİS	.-
TURK HARB-İŞ	121.080.000.-
TGS	.-
BELEDİYE-İŞ	130.000.000.-
TÜRK-SEN	.-

TOPLAM..... 2.989.567.646.- TL.

2- BANKA FAİZ GELİRLERİ

31.8.1990 tarihi itibarıyla bankalardaki vadeli ve vadesiz mevduatımıza yıl içerisinde tahakkuk eden faiz miktarı 107.081.429.-TL'dir.

3- MAL VARLIĞI GELİRLERİ

TÜRK-İŞ pasajı ile galeri bölümünün kira geliri olarak 3 aylık süre içerisinde 30.729.202.-TL. gelir elde edilmiştir.

4- EĞİTİM GELİRLERİ

Samsun Eğitim Merkezimizde yapılan seminerlerde kursiyer giderlerine karşılık kursiyer katılım payı olarak 40.789.100.-TL. tahsilat yapılmıştır.

5- PROJE GELİRLERİ

Proje personelinin ücretleri ile idari giderleri karşılığı 97.113.377.-TL. tahsilat yapılmıştır.

./..

6- CEZA PARALARI FONU GELİRİ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına sunulan eğitim projelerinde kullanılmak üzere ceza paraları fonundan elde edilen gelir tutarı 30.000.000.-TL. bu fasılda işleme tabi tutulmuştur.

7- DiĞER GELİRLER

Yukarıda belirtilen gelir kalemleri dışında kalan telefon konuşma ücreti, hurda malzeme satışı gibi muhtelif kalemler olarak 200.000.-TL. gelir elde edilmiştir.

GELİRLER DÖKÜMÜ

1- ÜYELİK AİDATLARI	2.989.567.646.-
2- BANKA FAİZ GELİRLERİ	107.081.429.-
3- MAL VARLIĞI GELİRLERİ	30.729.202.-
4- EĞİTİM GELİRLERİ	40.789.100.-
5- PROJE GELİRLERİ	97.113.377.-
6- CEZA PARALARI FONU	30.000.000.-
7- DiĞER GELİRLER	<u>250.000.-</u>

GELİRLER GENEL TOPLAMI... 3.295.530.754.- TL.
=====

G İ D E R L E R İ M İ Z
=====

1- YÖNETİCİ ÜCRET, YOLLUK ve ÖDENEK GİDERLERİ

1990 yılı Ocak-Ağustos döneminde 15.Genel Kurul kararınca tesbit edilen miktarlar üzerinden Yönetim Kurulu ücretleri olarak 247.198.768.-TL.

Yönetim, Denetim, Disiplin Kurulu ve görevli yollukları olarak vasıta giderleri ve vergiler dahil 137.155.675.-TL. olmak üzere bu fasıldan yapılan sarf tutarı 384.354.443.-TL.dır.

2- PERSONEL ÜCRET, YOLLUK ve ÖDENEK GİDERLERİ

2.1 Personel Ücret Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimizde görev yapan personele ücret ve sosyal yardım olarak yapılan ödemeler aşağıya çıkarılmıştır.

Y E R İ	ÖDENEN MİKTAR
Merkez Personeli	1.122.541.189.-
İstanbul Bölge Personeli	118.664.747.-
Eskişehir Bölge Personeli	68.483.286.-
İzmir " "	91.889.204.-
Adana " "	55.785.192.-
Sivas " "	46.046.394.-
Samsun " "	74.782.487.-
Diyarbakır " "	78.189.870.-
Bursa " "	53.907.405.-
Erzurum " "	45.739.732.-
Eğitim Merkezi Personeli	171.842.987.-
Proje Personeli	61.630.516.-
TOPLAM.....	1.989.503.009.- TL.

2.2 Personel Yolluk Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezi Personeline yapılan yolluk ödemeleri, vasıta ücretleri ve vergiler dahil olmak üzere aşağıya çıkarılmıştır.

Y E R i	ÖDENEN MİKTAR
Merkez Personeli yollukları	167.881.685.-
İstanbul Bölge Personeli	1.655.558.-
Eskişehir " "	1.301.288.-
İzmir " "	2.911.302.-
Adana " "	1.532.279.-
Sivas " "	1.126.908.-
Samsun " "	1.953.298.-
Diyarbakır " "	4.030.207.-
Bursa " "	841.042.-
Erzurum " "	1.654.091.-
Eğitim Merkezi " "	2.472.566.-
TOPLAM.....	187.360.224.- TL.

2.3 Personel Tazminat ve Sosyal Yardım Giderleri

Personel T.i.S. gereği ödenen sosyal yardımlar bedelleri olarak 54.540.059.-TL. görevden ayrılan 10 personele ihbar ve kıdem tazminatı olarak da 174.392.363.-TL. olmak üzere bu fasıldan yapılan ödeme toplamı 229.132.422.-TL.dır.

3- İDARİ GİDERLER

Genel Merkez, Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezimizin haberleşme, kırtasiye, yayın, ulaşım, bina, toplantı, demirbaş tamir giderleri olarak yapılan harcamalar aşağıya çıkarılmıştır.

İdari Giderler Dökümü

Merkez Haberleşme giderleri	73.658.450.-
Merkez Kırtasiye, yayın giderleri	37.899.912.-
Merkez Ulaşım giderleri	80.679.457.-
Merkez Bina giderleri	125.897.819.-
Merkez Toplantı, Konuk giderleri	22.126.549.-
Merkez Demirbaş Tamir giderleri	15.365.877.-
Genel Kurul giderleri	57.920.198.-
Diğer giderler	14.512.423.-
İstanbul Bölge idari giderleri	28.999.841.-
Eskişehir Bölge giderleri	6.864.949.-
İzmir Bölge giderleri	11.833.845.-
Adana Bölge giderleri	6.975.573.-
Sivas Bölge giderleri	3.469.410.-
Samsun Bölge giderleri	7.236.683.-
Diyarbakır Bölge giderleri	5.383.169.-
Bursa Bölge giderleri	5.230.983.-
Erzurum Bölge giderleri	6.863.014.-
Eğitim Merkezi idari giderleri	21.538.142.-
Eğitim seminer giderleri	165.125.826.-
TOPLAM.....	697.582.120.- TL.

AİDAT GİDERLERİ

Konfederasyonumuzun üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlar ile M.Prodük tivite Merkezine dönem içinde ödediği aidatlar tutarı 110.102.262.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Y e r i	Dönemi	Tutarı
ICFTU	1990 yılı I.altı aylık	57.342.118.-
APRO	1989 yılı tamamı 1990 yılı I.altı aylık	16.331.822.-
MPM	1990 yılı I.altı aylık	36.428.322.-
TOPLAM...		110.102.262.- TL.

GİDERLER DÖKÜMÜ

YÖNETİCİ ÜCRET GİDERLERİ	247.198.768.-
YÖNETİCİ YOLLUK GİDERLERİ	137.155.675.-
PERSONEL ÜCRET GİDERLERİ	1.989.503.009.-
PERSONEL YOLLUK GİDERLERİ	187.360.224.-
PERSONEL TAZMİNAT,SOS.YARD.GİDERLERİ	229.132.422.-
MERKEZ İDARİ GİDERLERİ	428.060.185.-
BÖLGE TEM.İDARİ GİDERLERİ	82.857.467.-
EĞİTİM MERKEZİ İDARİ GİDERLERİ	21.538.142.-
EĞİTİM SEMİNER GİDERLERİ	165.125.826.-
ÖDENEN AİDATLAR	110.102.262.-
TOPLAM.	3.598.033.980.- TL.

T Ü R K - İ Ş

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

31.8.1990 Tarihli Muvakkat Mizanı

	B O R Ç	A L A C A K	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
10. KASA HESABI	6.485.573.106.-	6.470.728.222.-	14.844.884.-	
11. BANKALAR HESABI	5.331.279.002.-	4.312.681.652.-	1.018.597.350.-	
12. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI	174.527.235.-	116.861.250.-	57.665.985.-	
13. AVANSLAR HESABI	610.022.170.-	536.507.743.-	73.514.427.-	
14. PEŞİN ÖDENEN GİDERLER HESABI	6.751.477.-	6.621.777.-	129.700.-	
15. SABİT DEĞERLER HESABI	796.253.381.-	-.-	796.253.381.-	
20. EMANETLER HESABI	1.156.078.096.-	1.302.814.283.-		146.736.187.-
21. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HESABI	138.482.303.-	138.482.303.-	-.-	-.-
30. FONLAR HESABI	71.500.000.-	471.682.484.-	-.-	400.182.484.-
31. BİLANÇO DEVİR HESABI	-.-	1.716.590.282.-		1.716.590.282.-
0. GELİRLER HESABI	600.000.-	3.296.130.754.-	-.-	3.295.530.754.-
0. GİDERLER HESABI	3.613.366.895.-	15.332.915.-	3.598.033.980.-	-.-
OPLAM.....	18.384.433.665.-	18.384.433.665.-	5.559.039.707.-	5.559.039.707.-

T Ü R K - İ Ş
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
31.8.1990 TARİHLİ BLANÇOSU

A K T İ F		P A S İ F	
KASA HESABI	14.844.884.-	EMANETLER HESABI	146.736.187.-
BANKALAR HESABI	1.018.597.350.-	FONLAR HESABI	400.182.484.-
ÇEŞİTLİ ALA.HESABI	57.665.985.-	B.DEVİR HESABI	1.414.087.056.-
AVANSLAR HESABI	73.514.427.-		
PEŞİN ÖDENEN GİDER.	129.700.-		
SABİT DEĞERLER	796.253.381.-		
TOPLAM....	1.961.005.727.-	TOPLAM..	1.961.005.727.-

EK : 1

SOSYAL GÜVENLİK SORUNLARI
İLE İLGİLİ
TÜRK-İŞ TESBİT ve ÖNERİLERİ

19 TEMMUZ 1990

ANKARA

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa No</u>
1) SUNUŞ	1
2) SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINDA ÇALIŞANLAR ve AYLIK ALANLAR	2-3
3) SOSYAL SİGORTALAR KURUMU	3-4
4) EMEKLİLİK HAKLARI	5-7
5) İŞÇİ EMEKLİ AYLIKLARI ve İŞÇİ-MEMUR EMEKLİ AYLIKLARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR	8-11
6) SÜPER EMEKLİLERLE İLGİLİ SORUNLAR	12-17
7) SOSYAL SİGORTALAR KURUMUNUN ALACAKLARI	18-19
8) KAÇAK İŞÇİ SORUNU	20
9) SAĞLIK HİZMETLERİ	21-22
10) KONUT KREDİLERİ	23
11) SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARINA AİT DİĞER ÖNERİLER	24-28

S U N U Ş

Çağımızda özgürlüklerin olduğu kadar, sosyal güvenlik hakları da kaynağını İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinden almıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde diğer hak ve özgürlüklerden daha ileri ölçülerde sosyal güvenliğe ait hükümler bulunmaktadır.

"Her şahsın gerek kendisi gerekse ailesi için yiyecek, giyim, konut, tıbbi bakım ve gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere, sağlığını ve refahını sağlayacak uygun bir hayat seviyesine hakkı vardır. İşsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya kendisini geçim imkanlarından yoksun bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır."

Bu evrensel kural çerçevesinde TÜRK-İŞ, kuruluşundan günümüze kadar "Sosyal Güvenlik" konularında büyük duyarlılık göstermiş, görüşlerini zaman zaman siyasal partiler, Hükümetler kanalıyla yasama meclisine aksettirmiştir.

Günümüzde "Sosyal Güvenlik Sorunları" ile ilgili TÜRK-İŞ tesbit ve önerileri ekte sunulmuştur.

- Sosyal Güvenlik Kapsamında Çalışanlar ve Aylık Alanlar,
- Sosyal Sigortalar Kurumu,
- Emeklilik Hakları,
- İşçi Emekli Aylıkları ve İşçi-Memur-Emekli Aylıkları Arasındaki Farklılıklar,
- Süper Emeklilerle ilgili Sorunlar,
- Sosyal Sigortalar Kurumu Alacakları,
- Kaçak Çalıştırılan İşçiler Sorunu,
- Sağlık Hizmetleri,
- Konut Kredileri,
- Sosyal Güvenlik Uygulamalarına Ait Diğer Öneriler.

Üyesi bulunduğumuz Avrupa Konseyi'nin "İnsan Haklarını ve Ana Özgürlüklerini Korumaya Dair Sözleşme"sinin 5.maddesi de "Her ferdin hürriyete ve sosyal güvenliğe hakkı vardır" denilmektedir.

Sosyal güvenlik, yalnız andlaşmaların sayfalarını süsleyen boş bir kavram olmaktan çıkmış, milletlerin günlük hayatlarının her safhasında elle tutulur, gözle görülür hale gelmiştir.

Ülkemizde yaşanan sorunların çözümünde Konfederasyonuz görüşlerinin katkısı olacağına inanmaktayız.

Saygılarımızla,

YÖNETİM KURULU

SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINDA ÇALIŞANLAR ve AYLIK ALANLAR

Gelişmekte olan ülkeler halkının önem verdiği hususların tesbiti maksadıyla yapılan araştırmalar;

- a) Sağlık hizmetleri,
- b) Eğitim hizmetleri,
- c) Sosyal Güvenlik hizmetlerinin

ilk 3 sırayı işgal etmekte olduğunu göstermektedir.

Çağdaş ve anayasal bir hak olan sosyal güvenliği geniş anlamı ile;

"Bir ülkede yaşayanlar arasında hiçbir ayırım gözetilmeksizin toplumun bütün fertlerinin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını kapsayacak tarzda, bu günlerini ve yarınlarını güven altına almayı kendine hedef tayan eden bir sistemler bütünü"

olarak kabul etmemiz halinde, bu güvencenin önemini ve kaçınılmazlığını daha iyi anlamış ve ifade etmiş oluruz.

Maliye ve Gümrük Bakanlığının 1989 yılı ekonomik raporundan,

Sosyal Güvenlik Kapsamında Çalışanlar ve Aylık Alanlar

<u>Sosyal Güvenlik Kurumları</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
1- <u>T.C.Emekli Sandığı</u>			
Aktif İştirakçiler	1.450.000	1.460.000	1.470.000
Aylık Alanlar	745.904	777.117	787.095
2- <u>Sosyal Sigortalar Kurumu</u>			
Aktif İştirakçiler	2.878.925	3.140.071	3.300.000
Aylık alanlar	1.254.285	1.377.023	1.435.220
3- <u>BAĞ-KUR</u>			
Aktif İştirakçiler	1.937.727	1.974.120	2.054.474
Aylık Alanlar	409.853	484.676	515.126
<u>GENEL TOPLAM</u>			
Aktif İştirakçiler	6.266.652	6.574.191	6.824.474
Aylık Alanlar	2.410.042	2.638.816	2.737.441
		Toplam.....	9.561.915'dir.

Ayrıca 1989 yılında 608 bin 581 kişi de hazine tarafından karşılanan madalya, vatani hizmet tertibi ve 2022 sayılı "Altmış beş yaşını doldurmuş, yaşlı, muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması" hk. kanundan aylık almaktadırlar.

Bu tabloya göre, 55 milyon nüfusumuzun yüzde 18.5'i az da olsa bir sosyal güvenceye sahip bulunmaktadır.

Keyfiyeti aile bağımlılığı yönünden değerlendirdiğimizde ve bağımlılık katsayısını 4 olarak kabul ettiğimizde bu oran yüzde 74 olmaktadır ki, genel nüfusumuzun yüzde 26'sının hiçbir sosyal güvenlik kuruluşu ile ilgisi olmadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Yine ülkemizde yurtiçi istihdamın da:

	1988	1989
Sivil işgücü	18.350	18.680
Sivil istihdam	16.550	16.802
İşsiz	1.800	1.878
İşsizlik oranı (%)	9.8	10.1

(15 + yaş, kadın-erkek, bin kişi) olduğunu görmekteyiz.

1989 yılı tahmin rakamlarına göre 10.1 olan işsizlik oranının yanıltıcı olduğunu ve TÜRK-İŞ Araştırma Bürosu tesbitlerine göre bu rakamın yüzde 20'leri aştığını, yani her beş kişiden birinin işsiz olduğunu açıklamak isteriz.

Sosyal güvenlikle ilgili bu genel duruma kısaca değindikten sonra, işçilerin sosyal güvenlik kurumu ve uygulamalarla ilgili görüşlerimizi ifadeye çalışacağız.

Sosyal Sigortalar Kurumu

Bilindiği üzere işçilerimizin sosyal güvenlik hizmetlerini düzenleyecek bir kuruluşa ihtiyaç olduğu, 1930'lu yıllarda Ulu Önder Atatürk tarafından ilgililere duyurulmuştur.

Bu direktif, 1936 tarihli ve 3008 sayılı İş Kanununun 100.maddesinde yer alarak yasal hale gelmiştir. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın ülkelerin sosyal, ekonomik kültürel ve idari yapılarındaki değişiklikler ve gelişmeler sonucu ancak 1.1.1946 tarih, 4792 sayılı kanunla işçilere sosyal güvence sağlamak ve iş hayatında türlü hallere karşı ilgili sigorta kanunu hükümlerini uygulamak ve Çalışma Bakanlığına bağlı olmak üzere "İşçi Sigortaları Kurumu" kurulmuş bulunmaktadır.

./...

Kurum, 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve özel hukuk bölümlerine tabi, mali ve idari bakımdan özerk ve tüzel kişilikte bir devlet kuruluşudur.

Kurumun kuruluşu ile, hukuki deyi miyle bir hizmet akdine ba ğlı olarak çalışan ve genelde "işçi" olarak tanımlanan vatandaşlarımıza sağlanacak sosyal güvenlik hak ve hizmetleri belirli prensiplere bağlanmış ve gelişmelerin tek elden bir plân ve program içinde yürütülmesi disipline edilmiştir.

Kurumun gelirlerinin yüzde 90'ını işçiler ve işçileri adına işverenlerin ödedikleri primler teşkil etmektedir. Kuruma Devlet katkısı kuruluş masraflarını karşılamak üzere verilmiş bulunan 300 bin lira dışında yoktur. Ancak son zamanlarda kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler kuruma olan borçlarını ödememeyi adet haline getirmişlerdir. Yine Kurum fonlarının hazine tarafından karşılıksız kullanılması da, son günlerin yönetim modası olarak görülmektedir.

Yine zaman içindeki bazı yasal değişikliklerle Kurumun ekonomik durumu ileri sürülerek kazanılmış haklar kısıtlanmakta, buna rağmen Kurum gelirlerini menfi yönden etkileyen düzenlemelere başvurulmaktadır.

Yani kurum kuruluş kanunundaki yasal şartlar zorlanarak yönetilmekte, mali ve idari bakımdan özerkliğini maalesef kaybetmiş bulunmaktadır. Hele Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ba ğlı kuruluşu haline getirilmiş olması da, fonksiyonlarının ifasında zorluklara neden olmaktadır.

EMEKLİLİK HAKLARI

1) Kamuoyunda erken emekliliği sona erdirecek özelliği ile tanınan 3246 sayılı Yasanın ek 1.maddesiyle düzenlenen hükümleri de, 1.1.1990 tarihinden itibaren işlemeye başlamış bulunmaktadır. Ülkemiz şartlarına göre kadınlarda 55, erkeklerde 60 yaşından önce emekli olamama kısıtlamasının sonuçları düşündürücüdür.

12-15'li yaşlarda başlayan çalışma hayatının ülkemizin sosyal ve ekonomik şartlarına göre 60'lı yaşlara kadar nasıl devam edeceği, üzerinde durulması gereken çok önemli bir husustur. Devlete güven sarsılmaktadır. Herhalde bu insanlar nasılkı çocukluklarını yaşamadılar, herhalde emekliliklerini de yaşamıyacaklar ve göremeyeceklerdir.

Yasa, inandırıcı ve gerçek gerekçelere dayandırılmamıştır. "Hak" kavramının yüceliği zedelenmiştir. kurum gelirleri rasyonel bir şekilde değerlendirilir ve benimsenen sigorta sistemi çağdaştırılırsa, emekli yaşının yükseltilmesine gerek kalmayacaktır. . Prim oranlarının ve diğer kesintilerin yüksek olması, yönetimden ileri gelen darboğazlar nedeniyle bu düzenlemeyi gerektirmiş olabilir. Ancak bu yönde de kara görünmüş ve deniz bitmek üzeredir. O zaman hangi çareye başvurulacaktır şimdiden bilmek ve öğrenmek istiyoruz.

Onun için pek çok sosyal sorunu beraberinde getiren 3246 sayılı Yasanın yürürlükten kaldırılması için gerekli çalışmalar başlatılmalıdır.

2) 506 sayılı Kanuna göre bağlanacak aylık oranı %85'i geçememektedir. Bu oran T.C.Emekli Sandığında %100, Bağ-Kur'da %90'dır. Bu oranın Anayasanın eşitlik ilkesi gözüne alınarak artırılması için, 506 sayılı Yasanın 61 ve 7. maddelerinde gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

3) Sigortalının ölümü tarihinde aylık bağlanma hakkını kazanamayan ana ve babaya, sonradan bu şartların gerçekleşmesi halinde aylık bağlanabilmesi için 506 sayılı Kanunun 69.maddesinde gerekli değişikliğe gidilmelidir.

4) Sigortalının ölüm tarihinde almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malullük veya yaşlılık aylığının her halükârda %100'ü eşine ve diğer hak sahiplerine ölüm geliri olarak intikal edecek şekilde düzenlemeye gidilmelidir. .

5) Halen çalışmakta olan işçilere, sigortasız geçen çalışma sürelerini değerlendirebilmeleri hususunda yasa değişikliği yapılarak yeni bir borçlanma hakkı tanınmalıdır.

6) 3395 sayılı Kanunun 13.maddesi ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2098 sayılı Kanunla eklenen ek 1.maddenin II.bendi değiştirilmiş ve bu maddeye III ve IV.bentler ilâve edilmiştir.

Ancak, 2098 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi ile getirilen ve Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, bu kanuna tabi işyerlerinde çalışanların hizmet hesabında bulunacak itibari hizmet sayısı toplamını borçlanma hakkı, bu değişiklik ile getirilmemiş, uygulamada farklılık yaratılmıştır. Yine, aynı işleri diğer işkollarında yürüten işçilerin bu itibari hizmet hakkından yararlandırılmaları hususu da bu farklılığı ikiye çıkaran bir değişiklik olarak görülmektedir.

Bu nedenle, hem kapsam genişlemesini sağlayan ve hemde eski çalışmalara ait itibari gün sayıları için borçlanma hakkı tanıyacak bir yasal değişiklik yapılmalıdır.

7) 1.1.1982 tarihinden önce yaşlılık aylığı bağlananlarla, ölenlerin hak sahiplerine ödenen aylıklarda, 1.1.1982 sonrası bu işlemleri yapanlar gibi, 5000 günden fazla ödenen her 240 günlük malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi için, aylık bağlama oranının %1 artırılma hakkı tanınmamasının ortaya çıkardığı eşitsizliğin giderilmesi için, 506 sayılı Yasanın 61 ve 67 nci maddelerinde değişiklik yapılmalıdır.

8) Tarım işçilerinin özel durumları dikkate alınarak, geçmiş hizmetlerini borçlanabilmeleri hususunda imkân sağlanmalıdır ki, emeklilik hakkına kavuşabilsinler.

9) Geçici tarım işçilerinin sigortalı olabilmelerini sağlayacak ve teşvik edecek yeni bir düzenlemeye gidilmelidir.

10) Sigortalıların ve Kurumdan yaşlılık, malûliyet aylığı almakta olanların eşleri, bakmakla mükellef oldukları çocukları, anne ve babaları ile bunların ölüm aylığı almakta olan hak sahiplerinin ağız protezlerinin Kurumca yaptırılması hususunda gerekli yasal değişikliğin yapılması gerekli görülmektedir.

11) 4 kişilik bir ailenin Nisan/1990 ayındaki asgari gıda harcamalarının 425 bin lirayı geçtiği günümüzde; işçi emeklilerinin yaşantılarını nasıl idame ettirebildikleri hususu üzerinde durulmalı ve bu insanlarımıza ömürlerinin son gününde ekonomik yönden rahat bir nefes alabilme imkanı sağlanmalıdır. Bu artış katsayı ve sosyal yardım zammının/ötesinde göstergenin artışı suretiyle olmalı ve ekonomik durumları iyileştirilmelidir.

12) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2167 sayılı Kanunun 14.maddesi ile eklenen ek madde 3 ile, sigortalının ölümünden dolayı aylık ve gelir almakta olan hak sahibi kız çocuklarına evlenmeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere aylık veya gelirinin 2 yıllık tutarı evlenme yardımı olarak verilmektedir.

İki yıl içinde meydana gelen boşanma veya dul kalma halinde bu süre için tekrar aylık ve gelir ödenmemektedir.

Ancak, uygulama aylık alan çocuğu bulunmayan dul eşlerin aleyhine bir sonuç vermektedir. Yani aylık ve gelir alan tek çocuğu bulunan dul eşlerin aylık oranı yüzde 75 olması gerekirken 2 yıl yüzde elli de devam etmektedir. Bu haksızlığı giderici bir yasal düzenlemeye gidilmeli evlenen kız çocukları ile ilgili uygulamaya devam olunmalı ve fakat dul eşlerinde mağduriyeti önlenmelidir.

13) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda zaman geçirilmeden yapılacak bir değişiklikle; 1475 sayılı İş Kanununun 70 nci maddesine göre doğumdan sonraki 6 haftayı takiben kadın sigortalılarca alınan 6 aylık ücretsiz izin süresinin, T.C.Emekli Sandığı iştirakçilerinde olduğu gibi, bu süreye ait malûliyet,yaşlılık ve ölüm sigortası primleri ilgililerce ödenmek suretiyle değerlendirilebilmesi sağlanmalıdır.

11) 4 kişilik bir ailenin Nisan/1990 ayındaki asgari gıda harcamalarının 425 bin lirayı geçtiği günümüzde; işçi emeklilerinin yaşantılarını nasıl idame ettirebildikleri hususu üzerinde durulmalı ve bu insanlarımıza ömürlerinin son gününde ekonomik yönden rahat bir nefes alabilme imkanı sağlanmalıdır. Bu artış katsayı ve sosyal yardım zammının/ötesinde gösterge artışı suretiyle olmalı ve ekonomik durumları iyileştirilmelidir.

12) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2167 sayılı Kanunun 14.maddesi ile eklenen ek madde 3 ile, sigortalının ölümünden dolayı aylık ve gelir almakta olan hak sahibi kız çocuklarına evlenmeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere aylık veya gelirinin 2 yıllık tutarı evlenme yardımı olarak verilmektedir.

iki yıl içinde meydana gelen boşanma veya dul kalma halinde bu süre için tekrar aylık ve gelir ödenmemektedir.

Ancak, uygulama aylık alan çocuğu bulunmayan dul eşlerin aleyhine bir sonuç vermektedir. Yani aylık ve gelir alan tek çocuğu bulunan dul eşlerin aylık oranı yüzde 75 olması gerekirken 2 yıl yüzde elli de devam etmektedir. Bu haksızlığı giderici bir yasal düzenlemeye gidilmeli evlenen kız çocukları ile ilgili uygulamaya devam olunmalı ve fakat dul eşlerinde mağduriyeti önlenmelidir.

13) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda zaman geçirilmeden yapılacak bir değişiklikle; 1475 sayılı İş Kanununun 70 nci maddesine göre doğumdan sonraki 6 haftayı takiben kadın sigortalılarca alınan 6 aylık ücretsiz izin süresinin, T.C.Emekli Sandığı iştirakçilerinde olduğu gibi, bu süreye ait malûliyet,yaşlılık ve ölüm sigortası primleri ilgililerce ödenmek suretiyle değerlendirilebilmesi sağlanmalıdır.

İŞÇİ EMEKLİ AYLIKLARI ve İŞÇİ-MEMUR EMEKLİ
AYLIKLARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Bilindiği üzere memur emeklileri ve işçi emeklilerinin emekli aylıkları, ilgili gösterge tablolarında bahsedilen göstergenin, cari katsayı ile çarpımından ele edilen miktarın, aylık bağlama oranı ile çarpımı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bulunan bu miktara işçilerde sosyal yardım zammı, memur emeklilerinde ise taban aylığı ve kıdem aylığı ilâve edilmektedir.

375 sayılı KHK. 1/7/1989 tarihinde yürürlüğe girinceye kadar, memur ve işçi emeklileri için sosyal yardım zammı bakımından aynı şekilde uygulama yapılmakta iken, bu KHK. ile memurlara ve memur emeklilerine taban ve kıdem aylığı sistemi getirilmiş ve bu kişilere daha fazla ödemede bulunabilme imkanı sağlanmıştır.

- a) 1.1.1987 tarihinden itibaren işçi emeklilerinin gösterge tablosu, 700'den başlayarak 5 aralıklarla 1400'de son bulmaktadır.

Memurların gösterge tablolarında 1.4.1989 tarih 366 sayılı KHK. ile yapılan değişiklikle, taban artırılmış ve tavan gösterge de 1400'den 1500'e çıkarılmıştır.

- b) işçi emeklilerinin aylık bağlama oranları 1.1.1982'den evvel emekli olanlar için, fazla prim ödemesine bakılmaksızın yüzde 70'dir.

Bu oran, 1/1/1982'den sonra emekli olanlar için yüzde 60'a düşürülmüş ve 5000 günden fazla primi ödenen her 240 gün için yüzde 1 artırılması uygulaması getirilmiş, bağlanacak aylıkların oranı yüzde 85'le kısıtlanmıştır. Ancak bu haktan 1/1/1982 tarihinden önce emekli olanlar yararlandırılmamışlardır.

Ayrıca üst göstergeden emekli olanlar için de bu oran yüzde 50 olarak kabul edilmiştir. Üst gösterge (1700-6400) olup, 50 aralıklarla devam etmektedir.

Memur emeklilerinin aylık bağlama oranları 306 sayılı KHK. değiştirilmiş 25 yıl hizmeti bulunanların aylık bağlama oranı yüzde 70'den yüzde 75'e azami aylık bağlama oranı da yüzde 95'den yüzde 100'e çıkarılmıştır.

Yine memurlarda bazı görevlere ve 1-2-3-4 ncü derecede vazife görenlere ayrıca ek göstergeler uygulanmakta, bu ek göstergeler ve makam tazminatları emekli aylıklarına da intikal etmektedir. 418 sayılı KHK. ile de ek göstergeler 1/1/1991 yılından itibaren 5 yıl içinde kademeli olarak bugünden yüzde yüz artırılmaktadır.

Ayrıca, memurlara ve emeklilerine 375 sayılı KHK. ile kıdem aylığı,

<u>Hizmet yılı</u>	<u>Kıdem Göstergesi</u>
6-10	50
11-15	100
16-20	150

21 ve daha yukarısı 200 uygulaması getirilmiştir.

- c) işçi emeklilerine 1/7/1989 tarihinden itibaren 140 bin lira, 1/1/1990'dan itibaren 175 bin lira sosyal yardım zammı ödenmektedir.

Memur emeklilerine ise, 375 sayılı KHK. ile yapılan düzenleme ile getirilen kıdem ve taban aylığı uygulaması ile sosyal yardım zammı kaldırılmıştır.

Gerekçe; memurlar ile emeklileri arasındaki farklı azaltabilmektir. Yerinde bir gerekçedir. Ama ya işçi emeklileri, onların durumu ne olacaktır ?

1/1/1988 tarihinde memurlar ve işçi emeklilerinin sosyal yardım zamları eşitlendiğinde yetkililer, bu haklı uygulamayı çok sesli olarak ve yüksek perdedenkamuoyuna duyuruyorlardı. Her iki statüden emekli olanlar arasında farklılık yaratan bu düzenleme karşısında ise, sadece Kurumun mali durumunu ileri sürerek susmaktadırlar.

Farklı bir örneklerle açıklarsak; işçi emeklileri çalışma süresi ne olursa olsun, 1/7/1989 tarihinde 140 bin lira, 1/1/1990 tarihinde de, 175 bin lira sosyal yardım zammı almaktadırlar. Memur emeklileri ise;

<u>25 Yıllık</u>			<u>30 Yıllık</u>		
<u>Taban Aylığı</u>	<u>Kıdem Aylığı</u>	<u>Toplam</u>	<u>Taban Aylığı</u>	<u>Kıdem Aylığı</u>	<u>Toplam</u>
1/7/1989 165.000.-	40.750.-	195.750.-	176.000.-	32.800.-	208.800.-
1/1/1990 210.000.-	38.250.-	248.250.-	224.000.-	40.800.-	264.800.-

taban ve kıdem aylığı yani, sosyal yardım zammı alabilmektedirler.

d) işçi emeklilerinin yüzde 70 aylık bağlama oranına göre Sosyal Yardım Zammı dahil aylıklar,

	<u>Taban</u>	<u>Tavan</u>
1/7/1989	240.450.-	340.900.-
1/1/1990	299.950.-	424.900.- Liradır.

T.C.Emekli Sandığı emeklilerinin ise; 7 nci derecenin 9 ncu kademesinden 30 yıl çalışma şartına bağlı olarak, 1/7/1989'da 355 bin 580 lira olan maaşları 1/1/1990 tarihinde 447 bin 380 lira olmaktadır. Yani işçi emeklilerinin tavan aylığı 7 nci dereceden emekli olan bir memur emeklisinin aylığından daha azdır.

Unutulmaması gereken bir diğer husus, işçi emeklilerinin aylık bağlama oranlarının gösterge tablosundan emekli olanlar için yüzde 60, üst gösterge tablosundan emekli olanlar için yüzde 50 olduğu hususudur. Yüzde 70 aylık bağlama oranını bulabilmek için bugünkü şartlarda işçilerin çalışma gücünün olduğu tartışmalıdır. Yüzde 70 aylık bağlama oranı eski emekliler dikkate alınarak yapılan ortalama bir hesabı ifade etmektedir.

T.C. Emekli Sandığı iştirakçileri bulundukları derece ve kademelerde 1 aylık kesinti yapılmak şartı ile, o derece ve kademedен emekli olabilmektedirler.

BAĞ-KUR iştirakçileri ise, en son prim ödedikleri gelir basamağında en az bir tam yıl prim ödemiş olmak şartı ile bu göstergeden emekli maaşı alabilmektedirler.

İşçiler için ise; 506 sayılı Kanunda 3395 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren prim veya kesenek ödemek suretiyle, kanunla kurulan sosyal güvenlik kuruluşlarıyla ilgilendirilen sigortalılara bağlanacak malullük ve yaşlılık aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının hesabına esas alınacak göstergenin sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş hizmet sürelerinin prim hesabına esas tutulan kazançlar toplamına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tesbiti düzenlenmiştir.

./..

Yine emekliliğine 5 yıldan fazla süre bulunanların üst gösterge tablosuna göre bağlanacak malullük ve yaşlılık aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının hesabını esas alınacak göstergenin de, yine bu kanunun yürürlük tarihinden sonra malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş hizmet sürelerinin ortalamasına göre tespiti icap etmektedir.

TÜRK-İŞ bu çarpık tablonun işçi emeklileri yönünden hem kendi içinde, hem de memur emeklilerinin durumu dikkate alınarak düzeltilmesini istemektedir. Ancak dikkatlerden kaçırılmaması gereken en önemli husus, düzenleme yapılırken asgari müştereklerde değil, kazanılmış haklara dokunmadan refahta birleşmek olmalıdır.

Sosyal güvenlik kuruluşları arasındaki farklı normlar Anayasanın eşitlik ve sosyal hukuk devleti prensipleri ile bağdaşmamaktadır.

Kalkınma planlarında yer alan sosyal güvenlik kuruluşları arasındaki farklılıkların giderileceği ve normlarda birlik sağlanacağı ilkesi, bu uygulamalar sonucu askıda kalmakta ve bir oyalama ve avutma taktiği olarak kabul edilmektedir.

Memur maaş katsayısı, taban aylığı katsayısı ve işçi emeklilerine ödenmekte olan sosyal yardım zammında yapılan değişikliklerle ilgili bilgiler.

1.7.1990 tarihi itibariyle;

- 1) Memur maaş katsayısı 255'den 320'ye,
 - 2) Taban aylığı katsayısı 280'den 355'e,
 - 3) işçi emeklilerine ödenmekte olan sosyal yardım zammı, aylık 175 bin liradan 225 bin liraya,
- yükseltilmiştir.

A) Bu değişiklikler sonucu işçi emeklileri 1.7.1990 tarihinden itibaren 225 bin lira sosyal yardım zammı alırken, aynı tarih itibariyle memur emeklileri ;

25 Yıllık			30 yıllık		
Taban Aylığı	Kıdem Aylığı	Toplam	Taban aylığı	Kıdem aylığı	Toplam
266.250.-	48.000.-	314.250.-	284.000.-	51.200.-	335.200.-

lira taban ve kıdem aylığı yani, sosyal yardım zammı alabileceklerdir.

B) işçi emeklilerinin yüzde 70 aylık bağlama oranına göre sosyal yardım zammı dahil aylıkları ;

	Taban	Tavan
1.7.1990	381.800.-	538.600.- Liradır.

15.derecenin birinci kademesinden aylık alan bir devlet memurunun maaşı 373 bin 663 liradan, 467 bin 78 liraya yükselmiştir. Bu yeni göreve başlamış bir kişiye ait göstergeleri ifade ve işçi emeklilerinin hazin durumu göstermektedir.

C) 1990 yılında 4050 göstergeden emekli olanlar yine bu değişikliklerle ;

Yüzde 50 aylık bağlama oranına göre	873.000.-TL.,
" 60 " " " "	" 1.002.600.-TL.
" 70 " " " "	" 1.132.200.-TL.

sosyal yardım zammı dahil aylık alabileceklerdir.

Geçici gösterge tablosundan borçlanma yapan süper emekliler ise yüzde 70 aylık aylık bağlama oranına göre 538 bin 600 lira aylık alabileceklerdir. Üst sınırdan prim ödeyerek 1990 yılında emekli olanlarla, geçici gösterge tablosundan borçlanma yaparak bu parayı peşin olarak ödeyenler arasındaki fark 593 bin 600 liraya yükselmiştir.

Bu kişilerin ödemiş oldukları borçlanma tutarı 4 milyon 200 bin ve 5 milyon 40 bin liralara nereden gitmiştir ? Bu artış 1400 göstergeden aylık alanlarla aynı seviyeye gelmelerinden ileri gelen bir artıştır.

Bu çarpık tablo süper emeklilerin sorunlarına acil, kalıcı ve sorunları ortadan kaldırııcı çareler bulunmasının zarureti göstermektedir.

SUPER EMEKLİLER İLE İLGİLİ SORUNLAR

1) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 3395 sayılı Kanunun 17.maddesi ile eklenen geçici 5.madde ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 991 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almakta olanlar ile, aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemleri tamamlanmamış olanlardan gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık bağlanmaya hak kazananlara tanınan geçici gösterge tablosundan borçlanma hakkı, Anayasa Mahkemesinin 26/10/1988 günlü, esas 1988/19, 1988/33 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkeme bu iptal kararını Anayasanın 2 ve 60.maddeleri yönünden;

"...Aynı sosyal güvenlik kurumu içerisinde yer alarak bütünleşmiş, kaynaşmış ve aynı amaçlar için riziko ortaklığına girmiş sigortalılardan derecesi ne olursa olsun, bir grubun, diğerlerinden ayrılarak kendilerine "özel" denilebilecek bir güvenliğin sağlanması ve yine temelde birbirinden çok farklı olmayan yakın derece ve göstergede bulunanlar için çok farklı boyutlarda sosyal güvence öngörülerek Kurumun kaynaklarının dengesiz bir biçimde tahsisi, sosyal güvenliğin dayandığı ilkelerle bağdaşmaz..itiraz konusu madde ile bir grup sigortalının yaşam düzeylerinin ötekilere oranla çok farklı bir biçimde yükseltilmesi yoluna gidilmiştir..."

Anayasanın 10.maddesi yönünden ise;

"..Bir sosyal güvenlik kuruluşu olan Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamı içerisinde bulunan sigortalılar aynı hukuki statü içerisinde özdeş durumunda bulunan kişilerdir..Sosyal sigorta kapsamına giren sigortalılar,gelir düzeyleri ne olursa olsun, sosyal sigortalar ilkeleri gereği saptanmış bulunan alt ve üst sınırlar içerisinde derecelenmiş ve bütünlük gösteren bir sistemde yer almışlardır.. Aynı durumda bulunan kişilerin yasanın öngördüğü haklardan aynı esaslara göre yararlanmaları eşitlik ilkesinin gereğidir.

./...

Geçici 5.madde, özel bir hak niteliğinde düzenlediği borçlanmayı haklı bir nedene dayanmaksızın 3395 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihte en üst göstergeden malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı alanlarla bu tarihe kadar aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemi tamamlanmamış olanlardan gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almaya hak kazananlara tanımıştır.

Böylece en üst göstergedekiler arasında 9/7/1987 tarihine kadar talepte bulunanlarla, bulunmayanlar şeklinde farklı bir uygulamaya neden olunmuştur...Ayrıca en üst göstergede bulunanlarla diğer göstergelerde bulunanlar arasında sosyal güvenlik hakkı yönünden çok farklı hak durumlar yaratılmıştır..."

görüşlerine dayandırmıştır.

Bu iptal kararından sonra çıkarılmış bulunan 352 sayılı KHK. ve bu kararnmeyi kabul eden 3522 sayılı Kanunun, Anayasaya aykırılığı nedeniyle yapılan başvuru da; Yüksek Mahkemenin esas 1989/11, karar 1989/48 sayılı ve 12/12/1989 tarihli kararı ile reddolunmuştur.

Ancak Yüksek Mahkeme bu 2.başvuruyu reddettiği yukarıda açıklanan kararının gerekçesinde;

"..Ne var ki, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile ortaya yeni bir olgu çıkmıştır. Kişiler, yürürlükteki Yasa'nın koşullarını yerine getirmelerine ve prim olarak istenilen parayı ödemelerine karşın, bir süre sonra Yasa'nın esaslarını düzenlediği farklı aylıkları alamaz duruma düşmüşlerdir. Bu Yasa'nın Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmesi nedeniyle kazanılmış haktan söz edilerek aynı statüde farklı aylıkların ödenmesini sürdürmek olanaklı değilse de, yürürlükteki Yasaya dayanarak ödemelerini yapan bu kişilerin zararlarının karşılanması 'Devlete güven' ilkesinin bir gereğidir.

Söz konusu Yasanın Anayasa Mahkemesi'nce iptali sonucunda, kimi kişilerin zarara uğraması ve ödedikleri paraların devlete kalması nedeniyle karşılanamayan zararlarının giderilmesi kamu düzeni ve kamu yararı gereği olarak ortaya çıkmaktadır.

./..

İnsan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, adalete ve eşitliğe dayanan bir hukuk düzeni sürmekle kendini yükümlü sayan, tüm çalışmalarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olup toplum yaşamında, bireylerin haksızlığa uğratılmamasını ve mutluluğunu amaç edinen bir devleti biçimleyen hukuk devleti tanımı da devlete güven ilkesini de doğal olarak içerir. Devletin temel niteliğinin öğelerinden birisi de güvenirliliğidir.

Devletin, yaptığı düzenlemelerle haksız bir edinim sağlaması ve kişilerin haksızlığa uğratılması kabul edilemez.

Hemen açıklamak gerekir ki, iptal kararı sonunda gerçekleşen ve kaçınılmazı olanaksız bu durum nedeniyle, Yasa koyucunun 3522 sayılı Yasanın düzenlenmesi sırasında ilgililerin mağduriyetlerinin önlenmesini de bir ölçüde gözetmesi ile konunun değişik yönlü ve uygulamaya yönelik olmasından, Anayasa'ya aykırılık oluşturan bir nitelik görülmemekte ise de, uygulama sonuçlarının yeniden değerlendirilerek mağduriyet konusunun yukarıda belirtilen esaslarla genel hukuk ilke ve uygulamaları doğrultusunda adaletli ve güvenilir bir biçimde çözümlenmesi zorunludur.

Bu nedenlerle 3522 sayılı Yasa'nın 2.maddesi, Anayasa'nın 2,5,10. ve 60. maddelerine aykırı değildir.."

görüşüne yer vermiştir.

Yani sorunun çözümlenmesinin gerektiğini açıkça vurgulamıştır.

TÜRK-İŞ, bu toplumsal sorunun biran evvel sona erdirilmesi ve bu insanlarımızla birlikte olaya ilgi duyarak takip eden insanlarımızın da huzura kavuşmalarından yanadır. Önemli olan devlete güven ilkesinin daha fazla yara almamasıdır. Toplumsal barış yönünden bu ilkenin öneminin hiçbir zaman unutulmaması gerekir.

Bu insanlarımız ömürlerinin son gününde biraz daha rahat yaşayabilmek için erken emekli olmuşlar, aldıkları kıdem tazminatları ile borçlarını ödemişlerdir. Evvelce emekli olanlarda bu borcu ödeyebilmek için mallarını satmışlar, hatta bu gelire güvenerek borçlanmışlardır.

./...

Geçici 5.madde ile getirilen değişikliğin çalışan kişilere sağlayacağı menfaatlerde tereddütler olduğundan, yani yasa eksik düzenlendiğinden, Kurum 506 sayılı Kanunun 60/H bendine aykırı olarak 31/7/1987 tarihine kadar işinden ayrılarak emeklilik için başvuranları da, bu haktan yararlandırmıştır. Kanun 9/7/1987 tarihinde yayınlanarak aynı gün yürürlüğe girdiğinden, geçici gösterge tablosundan borçlanma teşvik görmüş, siyasi vesayet makamı da bu uygulamaya seyirci kalmıştır.

TÜRK-İŞ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazmış olduğu 23/2/1990 tarih 90-478-2/14 sayılı yazısı ile, geçici gösterge tablosundan borçlanma yapan süper emeklilerin kazanılmış haklarının korunmasını, ancak bu düzenleme yapılırken gösterge tablosundan (700-1400) aylık almakta olan emeklilerin göstergeleri yükseltmek suretiyle bu kişilerin aylıklarında da artış sağlanması suretiyle hem durumlarının iyileştirilmesini ve hemde üst göstergeden aylık alanlarla arasındaki farkın kapatılmasını istemiştir. Kurumun maddi durumu bu düzenlemeyi karşılayacak bir seviyededir. Bu düzenleme, Anayasa Mahkemesinin bozma gerekçesine ters düşmeyeceği gibi, bilakis uygun düşecektir. Gücsüzlerin koruyucusu olan sosyal devlete yakışan da budur..

Anayasa Mahkemesi kararının bir yönünü değil bütününe gözönüne alarak değerlendirmede bulunmak gerekmektedir. Sorumlu kişilerin bu gerçeği gözardı etmemesi gerekir. Daha çok prim toplayabilmek için üst gösterge tablosunu icat edenler bu isteklerinde muvaffak olmuşlardır. Ancak, bu husustaki değişiklik gerekçesine esas teşkil eden, daha çok prim ödemek suretiyle daha yüksek emekli maaşına hak kazanmayı gerektiren bu hakkın mevcut emeklilere de tanınmasını sağlayacak ödeme- lere sıra gelince, paralarını aldıkları bu insanlar kaderleriyle başbaşa bırakılmış, devlete güvenleri sarsılmıştır.

Bu kişiler, 1400 göstergeden emekliliği hak etmişlerdir. Bu sebeple geçici gösterge tablosundan (5000) ödemeleri gereken prim tutarı 3 milyon 505 bin 230 lira olmaktadır. Her ay ödenmesi gereken bu tutarı 4 milyon 200 bin lira olarak peşin ödemiş bulunmaktadırlar. (Ocak/1988'de ödeyenler 5 milyon 40 bin liradır.)

Bu durumdaki bir kimse 1990 yılında emekli olsa, 4050 göstergeye hak kazanmakta, bu gün için de bu göstergeden emekli olanlar;

Yüzde 50 aylık bağlama oranına göre,	691.375.-
Yüzde 60 aylık bağlama oranına göre,	794.650.-
Yüzde 70 aylık bağlama oranına göre,	897.925.- Lira

sosyal yardım zammı dahil aylık almaktadırlar.

Geçici gösterge tablosundan borçlanma yapan bir süper emekli, yüzde 70 aylık bağlama oranına göre, aylık 501 bin lira alabilmektedir. Aradaki aylık fark 396.925.-liradır. Birisi peşin ödemede bulunmuş, diğeri aylık ödemelerde bulunmuş kişiler arasındaki bu farklı durum düşündürücü, hiç de sosyal güvenliğe yakışan ve hakkaniyet prensiplerine uyan bir sonuç değildir.

TURK-İŞ'in teklif ettiği düzenleme 700-1400 göstergeden aylık alanların durumlarını maddi bir yük getirmeden iyileştireceğinden, 1988-1989-1990 yıllarında emekli olanlar daha yüksek dereceden prim ödemek suretiyle daha yüksek dereceden emekliliğe hak kazandıklarından, süper emeklilerin kazanılmış haklarının korunmasının zarureti ve toplumsal önemi anlaşılacak ve kanayan bu yara böylece ve hakkaniyete uygun olarak kurutulmuş olacaktır. Yani mevcut Kurum kaynaklarından taraflar adilâne bir şekilde pay almış olacaklardır. Yani riziko ortaklığı bozulmamış olacaktır.

Süper emeklilerin sorunlarına, bu kişilerin işlerinden zamansız ayrılmaları, kıdem tazminatlarını daha az almaları, borçlarını ödeyebilmeleri için bazı fedakarlıkta bulunmaları hususlarının ötesinde, olaya bu yönde yaklaşıldığında, bu kişilerin mağduriyet durumları ve uğradıkları maddi zararlar açıkça görülür ve toplumda devlete güvenin manevi tahribatının yanında, bu kişilerde yarattığı maddi yıkım da açıkça anlaşılır.

Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda yapılacak düzenleme çalışmalarında, gösterge tablosundan (700-1400) emekli olanların da unutulmaması gerekli görülmekte, güçsüzlerin koruyucusu olan sosyal hukuk devletinden hem süperlerin sorunlarını halledici ve hem de gösterge tablosundan emekli olanların durumlarını iyileştirici olumlu sonuçların beklendiği ve bu çalışma sonucunun kamuoyunca da dikkatle takip olunduğu hususu yetkililerce gözönünde bulundurulmalıdır.

Yüksek Mahkeme, geçici gösterge tablosundan borçlanma hakkının niçin tanındığına değil, kısıtlı olarak tanınmış olmasına karşıdır. Bu durumun riziko ortaklığını bozduğunu kabul etmektedir.

Yapılacak düzenleme ise, süper emeklilerin kazanılmış haklarının korunması kadar, bu haktan istifade edemeyenlerin de durumlarını iyileştirici olmalıdır.

2) Süper emeklilerin 1/7/1987-31/12/1988 dönemine ait sosyal yardım zamlarının, bu husustaki mahkeme kararları dikkate alınarak, bu insanlarımıza daha çok ızdırap çektirmemek ve Kurumidari ve mali yönden daha zor duruma düşürmemek için (36 x 6 = 216 bin) liranın ödenmesi için gerekli önlemlerin alınması zaruri görülmektedir.

Yine işçi emeklileri arasında 2 ayrı sosyal yardım zammı uygulamasının, sosyal hukuk devleti prensipleri ile bağdaşmadığı gerçeği unutulmamalıdır.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMUNUN ALACAKLARI

Sosyal Sigortalar Kurumu gelirlerinin %90'dan fazlasını işçiler ve işverenlerden alınan primler teşkil etmektedir. Ancak, bu primlerin tahsilinde zorluklarla karşılaşıldığı, prim tahsil oranındaki düşüklüklerden anlaşılmaktadır. Yine yasal düzenlemelerden istenen sonucun alınamadığı ve yeni yeni yasal düzenlemeler gidildiği üzümlere gözlenmektedir. Örneğin, 3203 sayılı Yasa 1.6.1985 tarihinde yürürlüğe girmiş, 22.5.1987 tarihinde 277 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 9.7.1987 tarihinde 3395 sayılı Kanun yayınlanmış, 27.5.1988'de de 323 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 31.5.1988 tarihine kadar borçların ödenme süresi uzatılmıştır. Ancak Kararnamelerin uygulama sonuçları kamuoyuna açıklanmamıştır.

Prim borcunu zamanında ödemeyen işverenlere caydırıcı nitelikte ağır para ve hapis cezası öngörün değişiklikler yapılmalı, 506 sayılı Kanunun 3203 sayılı Yasa ile değişik 80 ve 3203 - 3395 sayılı Yasalarla değişik 140.maddeleri yeniden ele alınarak bu doğrultuda gerekli yasal değişiklik yapılmalıdır.

Yine kamu kurum ve kuruluşları ile, belediyelerin Kuruma olan borçlarını ödemeyi bir usul haline getirdikleri de bilinen ve yetkililerce şikayet konusu edilen bir husustur.

Ayrıca, Kuruma maddi bir katkısı bulunmayan Maliye'nin, birikmiş Kurum fonlarını istediği gibi kullandığı ve bu keyfi uygulamalar sonucu fonların değer kaybettiği üzümlere gözlenmektedir. Zaten yüksek enflasyon sonucu büyük değer kaybeden Kurum fonlarının bu uygulama ile daha da hızlı değer kaybettiği görülmektedir.

Kurum alacakları sadece primden ve Maliye'den olan alacaklarından ibaret değildir.

Kurum bilançolarında net olarak görülemiyen gecikme zammından ileri gelen alacaklar ile, 1987 yılından itibaren tahsilat yapılamayan ^{sosyal yardım zammı} ödemelerinden ileri gelen alacaklar dikkate alındığında, bugün için 2 trilyon 500 milyarın üzerinde bir Kurum alacağından bahsetmek, haksız bir değerlendirme olmayacak, bilakis gerçeklerin kamuoyunca bilinmesine yardımcı olacaktır.

Kurumun prim alacaklarının zamanında tahsilini sağlayabilmek için 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, amme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki 6183 sayılı Kanunun 51.maddesinin 3.fıkrasında 3.12.1988 tarih 3505 sayılı Kanunla yapılan değişiklik "...içinde bulunulan yıl sonuna kadar ödenmemiş olan gecikme zammı ile gecikme faizi, müteakip yılın başından itibaren doğmalarına neden olan amme alacağı

gibi addolunur ve bu amme alacağı,tebliğ edilmeksizin tahakkuk eder. Tahakkuk eden bu amme alacağına, üzerinden hesaplandıkları amme alacağı aslına uygulanan yukarıdaki hükümler uygulanır..." şeklinde bir yasal düzenlemeye gidilmelidir.

Yine kanuni takibe verilen Kurum alacaklarının tahsilindeki mahsup şekli değiştirilmeli ve eski uygulamaya dönülmelidir. Yani tahsilatlar önce o aya ait prim, sonra gecikme zammına mahsup edilmelidir. Ancak yukarıda açıklanan yasal düzenlemeye gidildiğinde bugünkü mahsup şeklinin mahsuru kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bugünkü uygulamada gecikme zammından ileri gelen ve gelir getirmeyen bir alacak ortada kalmakta, ödenmesi işverenlerin insafına bırakılmış bulunmaktadır.

Sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen Kurum alacaklarının yıllık faizi, tebliğden itibaren 1 ay içinde ödenmezse yüzde 30'dur.

KAÇAK İŞÇİ SORUNU

Ülkemizde işçisizliğin çalışabilen nüfusun yüzde 20'sini aştığı, aşırı enflasyonun ekonomik ve sosyal dengeleri bozduğu bu dönemde, kaçak işçi istihdamının önemi kendiliğinden anlaşılacaktır.

Kaçak olarak istihdam olunanların genel olarak Kuruma kayıtlı sigortalıların yüzde yirmisini teşkil ettiği kabul edilmektedir. Bugün için Kuruma kayıtlı 3 milyon 500 bine yakın sigortalıya göre kaçak istihdam olunan kişileri 700 bin kişi olarak kabullenmek gerekmektedir. Bu sayı her geçen gün de artış göstermekte ve milyona varmış bulunmaktadır.

Kaçak istihdam değişik şekillerde uygulanmaktadır. Örneğin, çalıştırılanlar ya Kuruma hiç bildirilmemekte, veya Kuruma bildirilmekle beraber çalışma gün sayıları veya prime esas kazançları eksik bildirilmekte, veyahutta bir işyerinde hizmet akdine bağlı olarak herhangi bir çalışması olmamasına rağmen sırf sosyal sigorta yardımlarından istifade için Kuruma bildirim şeklinde olmaktadır.

Hangi şekilde olursa olsun kaçak işçi istihdamının mevcut uygulamalarla önlenmesi mümkün olamamaktadır. Netice de Kurum ve gerçek çalışanlar bu uygulamalardan zarar görmektedirler. Onun için kalıcı ve önleyici tedbirlere gerek görülmektedir. Genel taramalar ve kişisel şikayetlerle bu sorunun önlenmesi mümkün değildir.

Nasıl ki belge nizamına uymayan ve satış fişi vermeyen işyerleri Maliyece kapatılabilmektedir. O halde kaçak işçi istihdam eden işyerlerine idari para cezasının yanında işyeri kapatma cezası da uygulanmalıdır.

SAĞLIK HİZMETLERİ

Kurum sağlık tesisleri nedense her vesileyle politik konulara neden olmakta, işçiler ve işçileri adına işverenlerin ödedikleri primlerle yaptırılan bu tesisler, düzenleme adı ile Kurumdan alınmak istenmektedir. Genel Sağlık Sigortası tasarı taslağı bu iddianın son örneğidir.

Sağlıklı yaşam hakkı her ferdin doğumundan itibaren yararlanacağı temel bir insan hakkıdır. TÜRK-İŞ bu haktan toplumun her ferдинin, geniş bir şekilde istifadesi için girişimleri desteklemeyi de çağdaş ve Anayasal bir görev olarak kabul etmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile de temel bir insan hakkı olarak kabul edilen sağlıklı yaşam hakkı, TÜRK-İŞ'in 24 ilkesi arasında da yer almış bulunmaktadır.

Basında yer alan bazı haberlerden Kurum sağlık tesislerinin bu tasarı taslağından çıkarılmış olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Yetkililerden daha kesin ve inandırıcı açıklamalar bekliyoruz. Dileğimiz Kurum sağlık tesisleri üzerindeki spekülasyonların son bulması, Kurumun da bu tesisleri gerçek fonksiyonlarını zamanında yerine getirebilecek şekilde düzenlemesi ve yönetmesidir.

1) Şunu açıklıkla söylemek istiyoruz ki, Kurumun sağlık tesisi kadroları özel hastaneler kadro taslağı ve tababet uzmanlık tüzüğündeki kıstaslara göre noksandır. Bu noksanlık yüzde yüzlere yaklaşmaktadır. Ayrıca mevcut kadroların dağıtımında üniteler arasında yığılmalara neden olmaktadır.

2) Kurumun tıbbi cihaz ve alet yönünden standard bir kadrosu bulunmadığından, sağlık tesislerinde mevcut tıbbi cihaz ve aletler yönünden farklılıklar vardır. Her tesis, mütehassıs hekimin talebi üzerine donatılmakta ve fakat istenen cihaz üniteye gönderilinceye kadar o mütehassıs hekim üniteden ayrılmaktadır.

3) Kurum tesislerindeki tıbbi cihaz alet ve diğer malzemelerin bakım ve onarımlarında etkin bir düzenlemeye gidilemediğinden tesisler üzümlere ifade etmek gerekirse tıbbi cihaz, alet ve malzeme mezarlığı haline gelmiştir.

SAĞLIK HİZMETLERİ

Kurum sağlık tesisleri nedense her vesileyle politik konulara neden olmakta, işçiler ve işçileri adına işverenlerin ödedikleri primlerle yaptırılan bu tesisler, düzenleme adı ile Kurumdan alınmak istenmektedir. Genel Sağlık Sigortası tasarısı taslağı bu iddianın son örneğidir.

Sağlıklı yaşam hakkı her ferdin doğumundan itibaren yararlanacağı temel bir insan hakkıdır. TÜRK-İŞ bu haktan toplumun her ferдинin, geniş bir şekilde istifadesi için girişimleri desteklemeyi de çağdaş ve Anayasal bir görev olarak kabul etmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile de temel bir insan hakkı olarak kabul edilen sağlıklı yaşam hakkı, TÜRK-İŞ'in 24 ilkesi arasında da yer almış bulunmaktadır.

Basında yer alan bazı haberlerden Kurum sağlık tesislerinin bu tasarısı taslağından çıkarılmış olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Yetkililerden daha kesin ve inandırıcı açıklamalar bekliyoruz. Dileğimiz Kurum sağlık tesisleri üzerindeki spekülasyonların son bulması, Kurumun da bu tesisleri gerçek fonksiyonlarını zamanında yerine getirebilecek şekilde düzenlemesi ve yönetmesidir.

1) Şunu açıklıkla söylemek istiyoruz ki, Kurumun sağlık tesisi kadroları özel hastaneler kadro taslağı ve tababet uzmanlık tüzüğündeki kıstaslara göre noksanlıdır. Bu noksanlık yüzde yüzlere yaklaşmaktadır. Ayrıca mevcut kadroların dağıtımında üniteler arasında yığılmalara neden olmaktadır.

2) Kurumun tıbbi cihaz ve alet yönünden standard bir kadrosu bulunmadığından, sağlık tesislerinde mevcut tıbbi cihaz ve aletler yönünden farklılıklar vardır. Her tesis, mütehassıs hekimin talebi üzerine donatılmakta ve fakat istenen cihaz üniteye gönderilinceye kadar o mütehassıs hekim üniteden ayrılmaktadır.

3) Kurum tesislerindeki tıbbi cihaz alet ve diğer malzemelerin bakım ve onarımlarında etkin bir düzenlemeye gidilemediğinden tesisler üzümlere ifade etmek gerekirse tıbbi cihaz, alet ve malzeme mezarlığı haline gelmiştir.

4) Kurum yatırımları D.P.T.nin vizesine tabi olduğundan bu hususta karşılaşılan sorunları önleyici tedbirlerin geciktirilmeden alınmasında faydalar vardır.

5) 415 sayılı KHK.ile sağlık tesisi personeline yapılacak ek ödemelerde, farklılıklara neden olunmaması,bu uygulamanın hizmetlerde verimlilik ve etkinlik sağlayıcı olması samimi dileğimizdir. İlk uygulamadaki yemek boykotu ise bu şüphemizi doğrulamakta ve ilerideki uygulamalardan endişe duymamıza neden olmaktadır.

Yine unutulmamalıdır ki Kurum sağlık ve sigorta hizmetlerini birlikte yürütmektedir.

Sigorta hizmeti ile görevli personeli ve bilhassa yetişmiş personeli Kuruma bağlayıcı ekonomik önlemlerin zaman geçirilmeden alınmasında sayısız faydalar görülmektedir.

6) Bazı kurum sağlık tesisleri fiziki kapasite,kadro,yetişkin personel,tıbbi cihaz ve alet yönünden yeterli değildir. 0 üniteye doktor verseniz dahi,hizmeti yürütecek mekânı bulamazsınız.

7) Yine 415 sayılı KHK. ile tadat olunan Kurum sağlık tesisleri işletme gelirlerinin, uygulamada spekülasyonlara neden olunmasından endişe edilmektedir.

Bu endişemiz Kurumun ilaç giderlerinin artması kadar, insan sağlığını bozucu sonuçlar vermesine kadar uzanmaktadır.

Unutulmamalıdır ki, işçiler tek varlığı olan emek gücünün devamını ve bu sayede insanca yaşamak hak ve imkânını kaybetmemeyi istemektedirler.

8) Kurumun tedavi edici önlemler kadar, koruyucu sağlık hizmetlerine de önem vermesi,sağlık hizmetlerinde etkinlik ve verimlilik sağlayacaktır.

9) Doktora gitmek insanlarımızı ruhen ve moralman rahatlatmaktadır. Ancak hastalığının erken teşhisi ve sağlıklı çözüm yollarının bulunması ve hastalıkları yönünden zamanında aydınlatılmalarını sağlayacak bir ortamın yaratılmasını istiyoruz.

Onun için de doktorlarımızın ve sağlık personelinin huzurlu olmaları, stressiz ve sıkıntısız görev yapabilmelerini arzulamaktayız.

10-Tarihe bolluğun ve bereketin sembolü olarak geçmiş bulunan Mezopotamya topraklarına aynı hayatîyetin kazandırılması kadar güneydoğunun , dolayısıyla ülkemizin ekonomik kaderinin değiştirilebilmesi için büyük ümitler bağlanan GAP projesi hakkında,yöre insanının sağlık ve sosyal güvenliği yönünde bazı hatırlatmalarımız olacaktır.

Bu büyük proje ülkemizin ekonomik,sosyal ve mali politikasını doğrudan ilgilendirmekte ve yöre insanımız kadar , tüm vatandaşlarımız ve Anayasal kuruluşlarımız bu projeye büyük ümitlerle bağlanmış bulunmaktadır. Tabiidir ki bu kadar önemli bir projeye siyasi iktidar nasıl sahip çıkmakta ise , bu hususta siyasi partilerimiz ve Anayasal kuruluşlarımız da aynı dikkat ve hassasiyeti göstermek mecburiyetindedirler.

Bilindiği üzere Sosyal Sigortalar Kurumu sosyal sigortacılık ve sağlık hizmetlerini birlikte yürütmekte ve fakat bölgede bu hizmetlerle ilgili ileriye dönük yatırım faaliyetleri hakkında aktif bir durum görülmemektedir. Proje komplike bir yatırıma gerektirmektedir . Onun için projenin başarısı her kuruluşun kendini ilgilendiren hizmetleri zamanında yürütmesi ve bölgeye götürmesiyle doğrudan ilgili görülmektedir.

O halde şimdiden bölgeye sosyal güvenlikle ilgili sağlık ve sosyal sigorta hizmetlerini götürecek ve bu hizmetleri yürütecek kuruluşlara ait tesislerle ilgili yatırım çalışmalarına başlanılmalıdır.

Bu hizmetler yataklı ve yataksız sağlık hizmetleri götürecek yatırımlar olduğu kadar , sosyal ve kültürel gelişmeleri yönlendirecek yatırımlar,sosyal sigorta hizmeti götürecek kuruluşlarla ilgili yatırımlar , hatta özel dal hastaneleri gibi yatırımlar olmalıdır .

Bu husustaki çalışmaların zaman geçirilmeden başlatılmasını ilgililere kutsal topraklarda yaptığımız bu toplantıda hatırlatmayı bir görev sayıyoruz.Bölgede mevcut tesislerle bu hizmetin yürütülmesi mümkün görülmemektedir .

Suya aç topraklar kadar , bölge insanının sosyal güvenliğe ve devletin hizmetlerine özlem duyan arzularının gerçekleşmesine ve devletini tanımalarına yardımcı olmak mecburiyetindeyiz .

Bu yatırımların takipçisi olacağımızı da açıkca ifade etmek istiyoruz. iddia ediyoruz ki bu yatırımlar sulama kanalları , hava meydanları kadar önemli olup, projeyi tamamlayacak ve bütünleştirecek yatırımlar olacaktır .

Türk-İşolarak bu hususta yapılacak tüm çalışmalara katkıda bulunmaya hazır olduğumuzu ifade etmekle huzur duyuyoruz . Aynı zamanda bu isteklerimizi projenin koordinasyonundan sorumlu makamlara da duyurmak ve hatırlatmakla bir görevi yerine getirmiş olmanın onurunu taşımaktayız.

KONUT KREDİLERİ

Sosyal Sigortalar Kurumunun sigortalı işçilere ve işçi emeklilerine vermiş olduğu konut kredilerinin, şehirlerimizin imarına , ülkemizde kooperatifçiliğin gelişmesine yaptığı olumlu ve öncü katkılarının yanında, emeğinden başka bir güvencesi olmayan bu insanlarımızın sağlıklı bir konuta sahip olmalarına önemli bir desteği olmuştur.

Geçmişteki bu başarılı uygulama ile, sosyal güvenliğin yanında sosyal refaha da bir adım atılmış idi. 1984 yılında alınan bir kararla, konut kooperatifçiliğinin gelişmesinde ve işçilerimizin ev sahibi olmalarında temel bir etken olan Kurum konut kredisi uygulamasına 1985 yılından itibaren son verilmiştir.

Günümüzde işçilerin ve işçi emeklilerinin kooperatifler aracılığı ile de olsa, kendi imkan ve tasarrufları ile bir konuta sahip olmalarının zorluğu açıktır.

Bu kredilerin yeniden başlatılması, işçilerimize ve işçi emeklilerine sosyal ve ekonomik yönden değişik faydalar sağlayacaktır. Kurum bütçesi bu hizmet için yeterli fonu ayırabilecek imkanlara sahip bulunmaktadır. Bu bakımdan bu kredilerin yeniden açılması ve kredi tavanının günün ekonomik şartları dikkate alınarak her üye için 4 milyona çıkarılmasında toplumsal faydalar görülmektedir. Çünkü yeniden başlatılacak kurum konut kredileri aynı zamanda öz kaynak işlevi de görecektir ve toplu konut kredilerinin işletilmesinde ve başlamış inşaatların tamamlanmasında önemli rol oynayacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARINA
AİT DİĞER ÖNERİLER

1) 506 sayılı Kanunun 43.maddesinde gerekli değişiklik yapılarak, yaşlılık ve maluliyet aylığı almakta olan kadınlarla, bu durumda olan erkeklerin eşlerinin analığı halinde analık sigortasından istifadeleri sağlanmalıdır.

2) 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda gerekli değişiklik yapılarak, Kurumun sigortalılara, T.C.Emekli Sandığının iştirakçilerine yapmakta olduğu ikrazat kredisi gibi düşük faizle borç para verebilmesi hususu sağlanmalıdır.

3) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, 3395 sayılı Kanunun 6.maddesiyle eklenen ek maddeler 2-3 ile getirilen değişikliklerle, kazanılmış haklar kısıtlanmış ve sigortalıların gelecek yıllarda üst gösterge tablosundan emekli olmaları önlenmiştir.

Yine, aylık bağlama oranlarının çifte standarda bağlanmış olması yanında üst gösterge tablosunun tavan göstergesi ile gösterge tablosunun tavan göstergesi arasındaki derece ve kademeler üzerinden bağlanacak aylıklara ait oranların tesbitinin Bakanlar Kuruluna bırakılmış olması (bugün için %50), sigortalıları kararsızlığa sürüklemekte ve politik çekişmelere neden olabilecek mahiyette görülmektedir. Her iki değişiklikle getirilen farklı uygulamalar ileride yeni farklılıklar ve şikayetlere neden olabileceğinden, gerekli yasal değişiklik yapılmalı ve uygulamada birlik ve beraberlik sağlanmalıdır. Çünkü zaman içinde tüm sigortalılar 1400 göstergenin üzerinde bir göstergeden emekli olmaya hak kazanacaklar ve aylık bağlama oranları da kendiliğinden %60'dan %50'ye düşecektir. Bu değişiklik 3246 sayılı Yasa ile getirilen yaş kısıtlamasını tamamlayan bir değişiklik olarak görülmektedir.

4) Sosyal Sigortalar Kurumunun esas gelirini işçi ve işverenlerin ödedikleri primler teşkil ettiğine göre, Kurum yönetiminde işçi ve işveren üyelerinin ağırlıklı olması gerekir. Bu nedenle Kurum Yönetim Kurulunda işçi ve işveren üye sayısının eskiden olduğu gibi ikiye çıkarılmasının geçmiş uygulamalardaki faydası ve demokratik işleyici unutulmamalı ve bu yönde yasal değişiklik yapılmalıdır.

5) Kurum personelinin, T.C.Emekli Sandığına tabi olması yerinde bir uygulama değildir. Müktesep haklar korunmak suretiyle 506 sayılı Kanuna tabi tutulmaları yerinde bir düzenleme olacaktır.

6) Anayasanın 60.maddesi, devlete sosyal güvenliği sağlıyacak gerekli tedbirleri almak ve teşkilatı kurmak görevi verdiğine göre, Kurum personeelinin ücret ve aylıklarının genel bütçeden karşılanması gerekli görölmektedir. Bu uygulama Anayasanın amir hükmüne uygun olacağı gibi, Sosyal Güvenliğe Devlet katkısı yönünden ileri bir adım olacaktır.

7) 506 sayılı Kanunda, 3395 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle; Kurum müfettişlerine çok ağır ve önemli görevler düşmektedir. Müfettiş kadroları ihtiyaca göre alınmalı, tayinler yapılmalı ve ihtiyaca göre yurt sathına dağıtılmalıdır.

8) Sosyal Sigortalar Kanununda yapılacak değişiklikler ve ilaveler hakkında işçi ve işveren konfederasyonunun görüşleri mutlaka alınmalı, bu kabil tasarılar Kurum Yönetim Kurulunda tartışılmalı, ayrıca ilgili Bakanlıklar, Kurum, işçi ve işveren kuruluşlarının ve diğer yetkili kuruluşlarla üniversite temsilcilerinin iştirak edecekleri bir panelde mutlak tartışılarak her halükarda aceleye getirilmemeli ve zamanlama iyi planlanmalıdır.

9) Kurumun tüm işlemlerindeki birikimi önleyici tedbirler alınarak, işlemlerin günlük hale getirilmesi gerekli görölmektedir. Bilhassa tahsis işlemleriyle, prim ödeme gün sayılarının tesbiti, primlerin tahsili, işveren muamelesi vb. gibi işlemler.

Yine dilekçe hakkının Anayasanın 74.maddesi ile tanınmış bir hak olduğu unutulmamalı ve müracaat sahiplerine gerekli cevaplar en kısa sürede verilerek aydınlatılmalı ve şüpheleri önlenmelidir. Maalesef bu yönde artan şikayetlere bir çare bulunamadığı görölmektedir.

10) Kurum genel kurullarının demokratik yapısı ile kurum hizmetlerini yönlendirmede ve sosyal güvenlikle ilgili sorunları bilimsel bir şekilde ortaya koymaktaki başarılı çalışmaları gözönünde bulundurularak yine her yıl toplanması hususunda gerekli yasal değişiklik yapılmalıdır.

11) 2925 sayılı "Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun" 6 yıllık başarısız uygulaması her kesimce (işçi-işveren-hükümet) bilinmektedir. Bu başarısız uygulamaya bir son verilmeli, yasa kütüphane raflarını süsler ve bir ihtiyaca cevap veren görünüden kurtarılmalıdır. Bu yöndeki çalışmalar biran evvel başlatılmalıdır.

12) Kurum hekimlerinin tam gün çalışmaları hususunda araştırmalar yapılmalı, ücretleri de bu fedakarlıkla orantılı bir seviyede çıkarılmalıdır. Ancak bu suretle hekim açığının önüne geçilmesi ve hizmetlerde etkinlik ve verimliliği sağlamak mümkün olacaktır.

13) Kurum sağlık tesislerinin, Bölge ve Sigorta Müdürlüklerinden ayrılması ve müstakil hale getirilmesi, ayrıca il dahilinde sağlık hizmetlerinin yürütümünden sorumlu kılınmaları, şikayetleri daha da artırmıştır. Uygulama sonuçlarının bir değerlendirmeye tabi tutulması faydalı görülmektedir.

14) Mesai dışında acil olarak Kurum tesislerine başvuran sigortalılar ve bunların eşleri ile bakmakla mükellef oldukları çocuklarının tedavileri için o anda maddi imkanlarının bulunmaması nedeniyle gerekli kolayıcı sağlayıcı tedbirler alınmalıdır.

15) 289 sayılı KHK. ile kamu işyerlerinde çalışan sigortalıların ücret ve aylık zamanları değiştiğinden, bu uygulama ile işçiler aleyhine meydana gelen 15 günlük maaş kaybının önlenmesi hususu yeniden ele alınarak gerekli düzenleme yapılmalıdır.

16) Poliklinik muayene ücretlerinin getirdiği yük ve yarattığı fayda yeniden bir değerlendirmeye tabi tutulmalı ve sigortalılara ve emeklilere yüklediği mali yükte dikkate alınarak kaldırılması hususunda gerekli çalışmalar başlatılmalıdır.

17) Önemli merkezlerde Kurum acil servis hizmetlerinin geliştirilmesi için (taşıma, anında müdahale ve hastahanelere, nakil gibi) gerekli incelemeler yapılarak, zaman geçirilmeden uygulamaya konulması bu yöndeki şikayetleri önleyici ve hizmetleri çağdaş ve verimli hale getirecek bir uygulama olacaktır.

18) Kurumun yataklı sağlık tesislerinde kan merkezleri kurulması uygulamasının genişletilmesi ve bu merkezlerin daha aktif hale getirilmeleri gerekli görülmektedir.

19) Refakatçılık, hernekadar tıbbi zarurete istinat etmekte ise de; mahrumiyet bölgelerinde Kurumun sağlık tesisi, hekimi, gerekli tıbbi cihaz ve laboratuvarlarının bulunmaması gibi ana sebeplere istinaden de oluşabilmektedir.

Bu zaruret, refakatçıları hem maddi yönden sarsmakta ve hemde işlerinden uzaklaşmaları sebebiyle işverenle aralarında sorunlara neden olmaktadır.

Bu sebeplerle, refakatçıların maddi zarara uğramaması ve işverenlerle ihtilafa düşmemeleri, yıllık izinlerini bu yolda sarfetmemeleri yönünden kalıcı ve sorunları çözümleyici önlemler araştırılmalı tatbikata konulmalıdır.

20) Memurlar ve işçiler ile bunların emeklilerine konut edindirme yardımı' yapılması hakkındaki 3320 sayılı Kanunda gerekli değişiklik yapılarak, 'evi olan işçi emeklilerinin de bu yardımdan istifadesi sağlanmalıdır.

21) 506 sayılı Kanunun 72.maddesine göre Kurumun, iş kazalarıyla Meslek Hastalıkları,Hastalık,Analık,Malullük,Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarının gerektirdiği her türlü yardım ve ödemelerle her çeşit yönetim giderlerini karşılamak üzere bu kanun hükümlerine göre prim alması gerekmektedir. Ancak, 9.7.1987 tarihinde yürürlüğe giren 3395 sayılı Kanunun 15 nci maddesi ile, kamu kurum ve kuruluşları ile bunların müessese, bağlı ortaklık ve iştirakçilerinden, çalıştığı en son kuruluş olarak ayrılmak suretiyle 506 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük,yaşlılık veya ölüm aylığı bağlanlara ödenecek sosyal yardım zamlarının bu kurum ve kuruluşlardan tahsili öngörülmüştür. Ama çalıştığı son kuruluş özel sektör olanlara ödenen sosyal yardım zamları yine Kurumca karşılanmaktadır.

Sosyal yardım, sosyal devletin görevi olup devletçe karşılanmalıdır. Hatta bugüne kadar karşılıksız olarak Kuruma ödettirilen meblağlarda Devletçe Kuruma ödenmeli, Kurum bu fonları emeklilere zım olarak intikal ettirmeli ve bu yönde gerekli yasal düzenlemeye gidilmelidir.

22) 506 sayılı Kanunun 79 ncu maddesi, 3395 sayılı Kanunun 5.maddesi ile değiştirilerek,ölçümleme sistemi ile, her türlü inşaat, tamirat, tadilat, tesisat ve benzeri işler için uygulanan %70 mukayese sistemi kaldırılmıştır. Yeni uygulama Kurumun prim tahakkukunu menfi yönde etkileyen bir değişikliktir. İşverenleri çalıştırdıkları işçileri Kuruma bildirmelerinde serbest bırakan ve Kurumun kontrol ve mukayese imkanını kısıtlayan bir uygulama olarak görülmektedir. Ayrıca değişiklikten evvelki her iki uygulamanın işverenleri yasal mükellefiyetlerini zamanında ve noksansız yerine getirmeye teşvik edici ve özendirici fonksiyonları maalesef gözardı edilmiştir. Yeni düzenleme ile getirilen para cezası uygulaması istenen ve beklenen sonucu vermemektedir.

Bu bakımdan gerekli yasal değişiklik yapılmalı ve Kurumun prim gelirlerini menfi yönden etkileyen ve yasal mükellefiyetlerini yerine getirmiyen işverenleri koruyan uygulamaya son verilmeli, varsa aksayan yönleri düzeltilerek %70 mukayese sistemine mutlaka dönülmelidir.

23) 506 sayılı Kanunun 32.maddesine, 3395 sayılı Kanun 3.maddesi ile eklenen (E) fıkrası ile, sigortalılara yurt dışında tedavi imkanı sağlanmıştır.

Aynı Kanunun 32-36.maddelerinde gerekli değişiklik yapılarak bu haktan, Kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlarında istifade edebilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca bu hakkın yürütümünde karşılaşılan bürokratik engeller asgariye indirilmelidir.

24) Kurum fonlarının Devlet bankalarında toplanmasını ve bu fonların Devlet tarafından çıkartılan veya kefil olunan düşük gelirli tahvilleri yatırılmasını engellemek için, 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 20.maddesinde değişiklik yapılması suretiyle, Kurum fonlarının özel bir şekilde değerlendirilmesi gerekli görölmektedir.

Unutulmamalıdır ki, ölkelerin gelişmişliği; o ölkede sosyal güvenliğin etkinliği ve yaygınlığı ile ölçölmektedir.

Saygılarımızla,

EK : 2

SOSYAL GÜVENLİK SORUNLARI
İLE İLGİLİ
GAP'TA YAPILAN ZİRVE
TOPLANTISI
PROTOKOLU

20 TEMMUZ 1990

Sayın Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanı, İşçi ve İşveren Konfederasyonlarının Sayın Başkan ve temsilcileri ile Bakanlık yetkilileri, 20 Temmuz 1990 tarihinde GAP'ta yapılan toplantı sonunda aşağıdaki hususların takibi ve sağlanması konusunda tam bir mutabakata varmışlardır;

1- Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sağlık hizmetlerinde verimliliğin sağlanması ile doktor, ebe, hemşire ihtiyacının ülke kaynakları içinde dengeli bir şekilde karşılanması için 2514 sayılı Sağlık Personelinin Mecburi Hizmet Kanunu ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda öngörülen yönetmeliklerin yürürlüğe konulması.

2- Sosyal Sigortalar Kurumu'nun artan sigortalı, emekli, dul ve yetimleri ile hak sahiplerinin sayısına paralel olarak gerek mevcut sağlık tesisleri, gerekse yeni hizmete açılan sağlık tesislerinin ihtiyaçları için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na hazırlanan yeni kadro taleplerinin karşılanması amacıyla taraflara girişimde bulunulması,

3- Devlet Demiryolları ve Türkiye Taşkömürü Kurumu ile Belediyelerden sigorta prim borçlarının tahsili konusunda girişimde bulunulması,

4- Taraflar, sosyal güvenliğin kişilerin vazgeçilmez Anayasal bir hakkı olduğunu belirterek, sigortasız (kaçak) işçi çalıştırılmasına kesinlikle karşı olduklarını ifade etmişlerdir. İşçi ve İşveren kesimleri tarafından geliştirilecek bu konudaki yöntemin Bakanlığa ve Başbakanlığa sunulması,

5- İlaç israfının önlenmesi için çalışmalar yapmak üzere taraf temsilcilerinin katılacağı bir komisyon kurulması ,

6- Sağlık tesislerinin bakım ve onarımı ile inşaatlarının hızlandırılması için DPT nezdinde taraflarca teşebbüste bulunulması,

7- Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık ve sigorta hizmetleri için ihtiyaç duyulan gayrimenkullerin kiralanması konusunda Başbakanlıktan genel bir izin alınması,

8- Daha önceki zirve toplantısında vergi hadlerinin, şartların müsaade ettiği nisbette düşürülmesi ve fonların azaltılması konusunda varılan mutabakat çerçevesinde, konut edindirme yardımı miktarlarında yapılan artışların 10 ila 24 arasında işçi çalıştıran

işyeri sayısında gözle görülen düşme elmasına ve kaçak işçi istihdamına sebebiyet verdiği dikkate alınarak, 1 Temmuz 1990 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulması düşünülen, % 16 ile % 30 arasındaki konut edindirme yardımı artışının uygulanmaması için taraflarca, Sayın Başbakan ve Sayın Maliye ve Gümrük Bakanı nezdinde girişimlerde bulunulması,

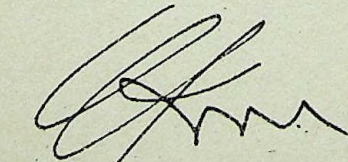
9- Vergi iadesi ve konut edindirme yardımı olarak emekliler adına Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yapılan ödemelerin Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca talep tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma ödenmesi,

10- Sosyal güvenlik yasalarında yeni düzenlemeler yapılması ve uygulamalar hakkında Türk-İş ve TİSK tarafından hazırlanan görüş ve öneriler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına ve taraflar birbirlerine sunmuşlardır. Bakanlık ve tarafların yapacakları incelemelerden sonra 1990 Eylül ayının ikinci yarısında yapılacak toplantıda bu konudaki mutabakatların belirlenmesi,

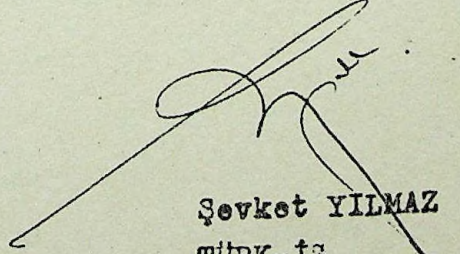
11- 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun 32. maddesi gereği, işçi ve işveren sendika ve konfederasyon gelirlerinden eğitim maksadıyla ayrılan payın Çıraklık Fonuna aktarılması sisteminin kaldırılarak, yerine bu payların İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda oluşturulacak bir hesapta toplanması ile teknik ve mesleki beceri kurslarının finansmanında kullanılması,

12- Şanlıurfa ve GAP Bölgesi'ndeki sosyo ekonomik gelişmeler göz önünde tutularak Şanlıurfa'da 500 yataklı bir Hastanenin yapılması için gerekli hazırlıkların başlatılması.

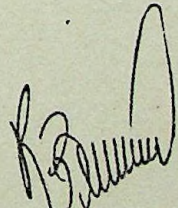
20.7.1990

Dr. İsmail AYKUT
ÇALIŞMA VE SOSYAL
GÜVENLİK BAKANI

Şevket YILMAZ
TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

Refik BAYDUR
TİSK
GENEL BAŞKANI

TÜRK-İŞ 16.ÇALIŞMA DÖNEMİNDE GENEL BAŞKANLIKLARA
GÖNDERİLEN GENELGELER
(OCAK / EYLÜL '90)

EK :3

Sıra No	GENELGENİN KONUSU			
1	TÜRK-İŞ üye kuruluşlar Hukuk Danışmanları top. hk.	9-5/43	2.1.1990	Hukuk Bürosu
2	TÜRK-İŞ Üye kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri top.hk.	13-5/43	3.1.1990	Eğitim Bürosu
3	Petrol-İş Sendikasının temyiz Mahkemesine başvurusu hk.	15-5/43	4.1.1990	Hukuk Bürosu
4	Samsun Eğitim sitesinde yapılacak eğitimlerin katılma payları hakkında.	16-5/43	4.1.1990	Eğitim Bürosu
5	Tanıtıcı Bayrakların kullanma ve tescili hk.	18-5/43	4.1.1990	İdare Müdürü
6	Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri hk.	27-5/43	5.1.1990	Eğitim Bürosu
7	Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı seminerleri hk. İl ve Bölge Temsilcilikleri	23-5/	5.1.1990	Eğitim Bürosu
8	Toplu İş Sözleşme farklarından prim kesilmesi hk.	29-5/43	5.1.1990	Sosyal Güv.Bür.
9	Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı hk.	30-5/43	5.1.1990	Eğitim Bürosu
10	Samsun eğitim sitesinde şube yöneticileri temel eğitimi seminerlerinin 1990 da devam edeceği hk.	32-5/43	8.1.1990	Eğitim Bürosu
11	22.1.1990 da yapılacak Genel Eğitim Sekreterleri semineri hk,	36-5/43	8.1.1990	Eğitim Bürosu
12	Grev uygulamalarına ait bilgilerin bildirilmesi hk.	53-5/43	8.1.1990	Araştırma Bürosu
13	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği çalışmalarının devam edeceği hk.	121.-5/43	17.1.1990	Eğitim Bürosu

14	TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Site- sinde üye kuruluşlarımızca dü- zenlenecek seminerler hk.	141-5/43	18.1.1990	Eğitim Bürosu
15	3.2.1990 Cumartesi günü yapılacak miting hk.	226.5/43	29.1.1990	Genel Sekreterlik
16	Bir hafta öne alınan Samsun'daki seminer hak.	90-223-5/43	29.1.1990	Eğitim Bürosu
17	Kadın İşçilerin Semineri hk.	90-320-5/43	5.2.1990	Eğitim Bürosu
18	Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Semineri Hk.	90-277-5/43	31.1.1990	Eğitim Bürosu
19	İşçi çıkarma eylemleri hk.	90-277-5/43	31.1.1990	Teşkilat Bür.
20	Azerbaycan Mitinginin erte- lenmesi hk.	90-309-5/43	1.2.1990	Genel Sekreterlik
21	5.9. Mart Samsun'da yapılan Şube Yöneticileri Sem.hk.	90-319-5/43	2.2.1990	Eğitim Bürosu
22	26 Şubat.2 Mart Samsun'da Eğiticiilerin Eğitimi hk.	90-319-5/43	2.2.1990	Eğitim Bürosu
23	29 Ocak ve 3012 Mükerrer Resmî Gazetede ki 399 sayılı kanun hükmü hk.	90-336-5/43	6.2.1990	Hukuk Bürosu
24	4 Şubat Adana Mitingi hk.	90-337-5/43	6.2.1990	Basın Bürosu
25	Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşme lerinin Koordinasyon toplantısı hk.	90-358-5/43	7.2.1990	Araştırma Bürosu
26	Bursadaki 19-21 Tarihleri ara- sında çalışma ekonomisi sempo- yum hak.	90-226-5/43	20.2.1990	Eğitim Bürosu
27	Kadın işçilerin semineri hk.	90-450-5/43	22.2.1990	Eğitim Bürosu
28	T.ÜSTAŞ Sınai Tesisleri A.Ş.nın hk.	90-464-5/43	22.2.1990	Hukuk Bürosu
29	Yol paraları ve zaruri masraf karşılıklarına ait yönetmelik	90-489-5/43	27.2.1990	Sosyal Güv.Bür.
30	Genel Sağlık Sigortası hk. TÜRK-İŞ'in görüşü	90-527-5/43	6.3.1990	Araştırma Bürosu
31	Memur ve işçilerin konut edindir- dirme yardımı yapılması hk.3320 kanun uygulaması hk.	90-532-5/43	6.3.1990	Sos.Güv.Bürosu

32	SSK.Kanununun Gebelik Doğum ve emzirme yardımı hk.	90-537-5/43	7.3.1990	Sosyal Gv.Bürosu
33	Memur ve Emeklilerin konut edindirme yardımı hk.	90-538-5/43	7.3.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
34	SAĞ-KUR kanun hazırlığı hakkındaki anket.	90-583-5/43	14.4.1990	EĞitim Bürosu
35	Enflasyon farkı hk.	90-609-5/43	19.4.1990	Araştırma Bürosu
36	Süresi sona eren Toplu İş Sözleşmeleri (Torba demeler) hk.	90-700-5/43	23.3.1990	Araştırma Bürosu
37	Başkanlar Kurulu Toplantısı hakkında.	90-715-5/43	29.3.1990	Genel Sekreterlik
38	Başka yere gidecek sigortalıya verilecek sağlık belgesi hk.	90-785-5/43	5.4.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
39	Ahmet İyimayanın ıkan Kitabı hk.	90-830-5/43	11.4.1990	Danışmanlık
40	şeker bayramı nedeni ile 1.5 günlük tatil hk.	90-838-5/43	13.4.1990	Araştırma Bürosu
41	1 Mayıs Bildirisi Hakkında	90-861-5/43	17.4.1990	Basın Bürosu
42	Sağlık Bakanlığı ile yapılan protokol	90-889-5/43	19.4.1990	Sosyal Güvenlik Br.
43	1.Bilim Teknolojisi şurası hakkında.	90-903-5/43	2.5.1990	Genel Sekreterlik
44	Genel Sağlık Sigortası Sempozyumu Hk.	90-947-5/43	7.5.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
45	ıraklık ve Mesleki EĞitim Kurulunda Konfederasyonumuzun temsilen yetkili kılınması hakkında.	90-996-5/43	10.5.1990	EĞitim Bürosu
46	TÜRK-İş bağlı kuruluşların çıkardığı yayınları sendikamıza gönderilmesi hk.	90-1004-5/43	14.5.1990	Teşk.Bürosu
47	TISK'in mukabil öneri paketi hk.	90-1019-5/43	14.5.1990	Hukuk Bürosu
48	Tarih yazarı Mustafa YAZICI'nın kitabı hk.	90-1032-5/43	17.5.1990	Danışmanlık

49	ILO'nun 77.Konferansı ve Uluslararası ilişkiler hk.	90-1071-5/43	23.5.1990	Hukuk Danışmanı
50	14.5.1990 ve 90-1019-5/43 sayılı genelgeye ek.	90-1085-5/43	24.5.1990	Teksir Bürosu
51	M.P.M. 13.5.1990 Bursa'da yapılacak olan top.hk.	90-1103-5/43	28.5.1990	Eğitim Bürosu
52	SSK.iştirak payından muaf tutulacak ilaçlar hk.	90-1106-5/43	28.5.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
53	Samsun'daki temel sendikacılık Semineri	90-1114-5/43	29.5.1990	Eğitim Bürosu
54	Resmi Gazetede yayınlanan 3628 sayılı Mal bildiriminde bulunulması hk.	90-1132-5/43	29.5.1990	Hukuk Bürosu
55	PAKMAYADAKİ kanun suz lokavt hk.	90-1160-5/43	4.6.1990	Hukuk, Bürosu
56	İşyerlerinde işin durdurulmasına veya işyerlerinin kapatılmasına dair tüzük hak.	90-1166-5/43	6.6.1990	Teşkilat Bürosu
57	Sosyal ve Ekonomik Demokrasi anlayışı konulu seminer programı	90-1291-5/43	14.6.1990	Eğitim Bürosu
58	İşçi Sağlığı İş Güvenliği seminer hk.	90-1209-5/43	14.6.1990	Eğitim Bürosu
59	Özürlü Çocuklara sağlanan sosyal yardım hk.	90-1211-5/43	14.6.1990	Hukuk Bürosu
60	10 ve 10 üzerinde işçi çalıştıran işveren 3320 sayılı kanun hükümleri hk.	90-1207-5/43	13.6.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
61	Samsun'da yapılacak olan şube yöneticileri temel eğitimi semineri hk.	90-1221-5/43	19.6.1990	Eğitim Bürosu
62	SSK.Diş Tedavisi ve protez hk.	90-1233-5/43	22.6.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
63	P.A.K. Gıda Üretimi Pazarlama A.Ş.Lokavtı ve Temyiz hk.	90-1254-5/43	26.6.1990	Hukuk Bürosu
64	Olağan üstü hal bölge Valiliğinde yapılacak Grevler hk.	90-1255-5/43	26.6.1990	Hukuk Bürosu
65	Karadenizdeki sel felaketleri hk.	90-1264-5/43	28.6.1990	Basın Bürosu

66	Kayseri, Malatya, Diyarbakır Şanlı Urfa illerinde yapıla- cak toplantı hk.	90-1275-5/43	29.6.1990	Basın Bürosu
67	S.S.K. Genel Müdürlüğü Konut Edindirme yardımı ile ilgili 4-17 sayılı ge- nelge hk.	90-1298-5/43	11.7.1990	Sosyal Gv.Bürosu
68	Kamu kesiminde toplu iş sözü- leşmelerinin değerlendiril- mesi hk.	90-1300-5/43	12.7.1990	Araştırma Bürosu
69	Bölge Temsilciliklerinin yap- mış olduğu harcamalarının faturalarının düzenli günde.	90-1321-5/43	12.7.1990	Muhasebe Bürosu
70	Emeklilerin ikramiyesi hk.	90-1327-5/43	13.7.1990	Araştırma Bürosu
71	Yetki Tespitinde uyulması gereken esaslar.	90-1353-5/43	23.7.1990	Gen.Sekreterlik
72	ř.Urfa'da yapılan GAP ile toplantı	90-1366-5/43	23.7.1990	Gen.Sekreterlik
73	Konut edindirme yardımı kanunu hk.	90-1371-5/43	25.7.1990	Sosyal Güvenlik Br.
74	Grev oylaması yapılışından 15 gün içinde YHK.itiraz yapılması	90-1407-5/43	30.7.1990	Hukuk Bürosu
75	Sağlık Bakanlığı ile yapılan protokol hk.	90-1418-5/43	2.8.1990	Sosyal Güvenlik Bürosu
76	Mal bildiriminde bulunulması	90-1429-5/43	6.8.1990	Hukuk Bürosu
77	Kristal-iş Sen.yönetime seğilen yeni yönetim kurulu	90-1442-5/43	6.8.1990	Genel Sekreterlik
78	Mal Bildirimi	90-1476-5/43	14.8.1990	Hukuk Bürosu
79	Demokrasi ve İSİG konulu seminer hk.	90-1477-5/43	14.8.1990	Eğitim Bürosu
80	ye Aidatları	90-1372-5/43	25.7.1990	Muhasebe Bürosu
81	Kamu Kesimi TİS'lerde son durum	90-1499-5/43	20.8.1990	Araştırma Bürosu

82	Şube Yön.Temel Eğt.Sen- dikacılık Eğitimi sem.	90-1521-5/43	24.8.1990	Eğitim Bürosu
83	Kadın İşçiler Eğitim Semineri	90-1547-5/43	31.8.1990	Eğitim Bürosu
84	İş ve İşçi Bulma Kurumuna verilen işçi temsilcileri	90-1553-5/43	4.9.1990	Teşkilatlandırma Bür.
85	İkinci 6 aylık kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin koordinasyonunu sağlamak üye- re 5 Eylül 1990 Türk-İş top- lantısı	90-1573-5/43	6.9.1990	Araştırma Bürosu
86	SSK. Hak sahiplerin muayene ve Tedavisi hk.	90-1588-5/43	10.9.1990	Sosyal Güvenlik Bür.
87	SSK.Genel Müd.3320 sayılı Memur ve İşçilerin konut Edindirme yardımı hk.	90-1589-5/43	10.9.1990	Sosyal Güvenlik Bür.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

331.6806 BAŞ 1990